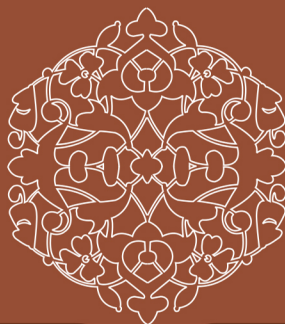

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

نسخه دیجیتال

imos.irandoc.ac.ir

شيوه نامه ايران

راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی

بر پایه شیوه نامه شیکاگو ویرایش ۱۶

سیروس علیدوستی فخرالسادات محمدی حمیدکشادری محمدابوبی اردکان محمود سنگری

سر آغاز گفتار نام خداست

شیوه‌نامهٔ ایران

شیوه‌نامهٔ ایران

راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی

بر پایهٔ شیوه‌نامهٔ شیکاگو ویرایش ۱۶

سیروس علیدوستی

فخرالسادات محمدی

حمید کشاورز

محمد ابویی اردکان

محمود سنگری

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

«ایراندک»

IMOS.IRANDOC.AC.IR

عنوان و نام پدیدآور	: شیوه‌نامه ایران: راهنمای استاد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی بر پایه شیوه‌نامه شیکاگو ویرایش ۱۶/ سیروس علیدوستی.
مشخصات نشر	: تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۹ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۱۹-۹۵-۳
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: سیروس علیدوستی، فخرالسادات محمدی، حمید کشاورز، محمد ابویی اردکان، محمود سنگری.
موضوع	: استاد کتابشناختی
موضوع	: Bibliographical citations
شناسه افزوده	: علیدوستی، سیروس، ۱۳۴۱ -
شناسه افزوده	: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
رده‌بندی کنگره	: ۱۷۱PN / الف ۱۳۹۵۵ ۹ش
رده‌بندی دیویی	: ۰۲۷/۸۰۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۹۰۷۶۸

شیوه‌نامه ایران

راهنمای استاد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی

بر پایه شیوه‌نامه شیکاگو ویرایش ۱۶

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
«ایران‌داک»

سیروس علیدوستی   فخرالسادات محمدی
حمید کشاورز   محمد ابویی اردکان   محمود سنگری

© ۱۳۹۵: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

طرح جلد: سعید زراعتی و رضا عبدالحسینی

نسخه دیجیتال

IMOS.IRANDOC.AC.IR

تقدیم به مهران و بابک

سیروس علیدوستی

تقدیم به پدر و مادرم

فخرالسادات محمدی

تقدیم به روان پاک پدرم

حمید کشاورز

تقدیم به سجاد

محمد ابویی اردکان

تقدیم به پدر و مادرم

محمود سنگری

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
ده.....	فهرست جدولها
یازده.....	پیش‌گفتار
۱.....	۱. الگوها
۳.....	مقدمه
۵.....	استناد به منابع: اجزای اصلی، شکلهای مختلف
۹.....	نظام نویسنده - تاریخ: فهرست منابع و استناد درون‌متنی
۲۵.....	۲. استنادها
۲۷.....	مقدمه
۳۲.....	کتاب
۹۴.....	ادواری‌ها
۱۱۵.....	مصاحبه‌ها و نوشته‌های شخصی
۱۱۷.....	اطلاعات منتشر نشده یا به شکل غیررسمی منتشر شده
۱۲۵.....	گونه‌های ویژه مراجع
۱۳۱.....	مواد دیداری - شنیداری
۱۳۴.....	استنادهای برگرفته از منابع دیگر
۱۳۵.....	مدارک بخش عمومی
۱۳۷.....	پایگاههای اطلاعات
۱۳۹.....	۳. خلاصه
۱۴۷.....	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی

فهرست جدولها

صفحه

عنوان

- جدول ۱-۲. واژه‌ها و اختصارات (به ترتیب انگلیسی) ۸۶
- جدول ۱-۳. استناد به برخی مدارک فارسی در نظام نویسنده - تاریخ ۱۴۱
- جدول ۲-۳. استناد به برخی مدارک انگلیسی در نظام نویسنده - تاریخ ۱۴۴

پیش گفتار

پدیدآور هر اثر علمی نوشتار خود را بر دو ستون استوار می‌دارد؛ یا بر پایه‌اندیشه‌ها و یافته‌های خود سخن می‌گوید یا از گفته‌ها و نوشته‌های دیگران بهره می‌برد. اخلاق علمی حکم می‌کند که استفاده از کلام و نوشتار دیگران با اشاره به منبع آنها باشد تا خوانندگان بتوانند به سرعت و سهولت اصل منبع را بازشناسند و اگر نیاز بود به آن مراجعه کنند. چنین رویکردی موجب شده است که همراه با رشد علم، روشهای گوناگونی برای استناد یا ارجاع به منابع پدید آیند. این روشها اندک اندک ساخت یافته‌اند و از سوی مراجع معتبر در قالب شیوه‌نامه‌هایی به انتشار درآمده‌اند. برخی از این شیوه‌نامه‌ها از شهرت و اعتبار بیشتری برخوردارند که از جمله آنها می‌توان به «شیوه‌نامه شیکاگو» اشاره کرد که قدمتی بیش از یکصد سال دارد و شانزدهمین و آخرین ویرایش آن در سال ۲۰۱۰ منتشر شده است. این شیوه‌نامه به تفصیل به معرفی نظامهای استناد پرداخته و افزون بر قواعد کلی، شیوه استناد به انواع منابع را مانند کتاب، مقاله، و... در شکل‌های چاپی و الکترونیکی ارائه کرده است. یکی از این نظامها که امروزه همه‌گیر و رایج شده، نظام استناد نویسنده - تاریخ است که پایه‌تدوین شیوه‌نامه ایران نیز قرار گرفته است. البته پیش‌تر روشهایی برای استناد به منابع فارسی ارائه شده‌اند که به جای خود مفید و قابل کاربرد هستند. با این همه، برای استناد به آثار انگلیسی، شمار اندکی شیوه‌نامه‌های جامع، روزآمد و هم‌خوان با مراجع معتبر جهانی، به زبان فارسی وجود دارند. کمبود چنین شیوه‌نامه‌هایی باعث شده است که ناشران و نشریه‌های علمی مختلف، روشهایی گوناگونی را که گاه روش استناد به انواع منابع را نیز دربر ندارند، به کار گیرند. بدین ترتیب افزون بر دشوار شدن کار نویسندگان و ویراستاران برای

پیروی از الگوهای گوناگون در آثار فارسی، امکان سرگشتگی آنها در استناد به انواع منابع نیز وجود خواهد داشت. وجود تنوع در این الگوها تحلیل استنادی را هم به عنوان یکی از روشهای تحلیل اطلاعات دشوار می‌سازد. از همین رو وجود شیوه‌نامه‌هایی جامع بر پایه روشهای پذیرفته شده در مجامع علمی معتبر ضروری می‌نماید که راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی و قابل استفاده برای پدیدآورندگان فارسی‌زبان باشد. بدین ترتیب ناشران گوناگون نیز می‌توانند با اطمینان خاطر، شیوه‌نامه‌ای متناسب با نیازهای خود را از میان آثار موجود برگزینند.

شیوه‌نامه ایران (راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی به صورت نویسنده - تاریخ) بر پایه ویرایش شانزدهم شیوه‌نامه شیکاگو¹ با دریافت اجازه از انتشارات دانشگاه شیکاگو تنظیم شده و دارای سه بخش است. بخش اول شیوه‌نامه به معرفی روش نویسنده - تاریخ و الگوهای پایه آن اختصاص دارد. در بخش دوم، روش استناد به انواع منابع در شکل‌های چاپی و الکترونیکی تشریح و برای آنها مثالهایی ارائه می‌شود. بخش سوم نیز خلاصه‌ای از شیوه‌نامه را ارائه می‌کند که می‌تواند از سوی ناشران و نشریه‌های علمی برای راهنمایی پدیدآورندگان استفاده شود. در تمام شیوه‌نامه تلاش بر ارائه نمونه‌هایی واقعی برای استنادات فارسی بوده است، اما در مواردی که شذنی نبود، نمونه‌هایی غیرواقعی ارائه و با علامت ستاره (*) مشخص شدند. هر گونه تشابه اسمی در این گونه نمونه‌ها اتفاقی است.

نسخه دیجیتال این شیوه‌نامه در نشانی IMOS.IRANDOC.AC.IR در دسترس است. از خوانندگان گرامی درخواست می‌شود با گوشزد کاستیهای این اثر و ارائه پیشنهادهایی برای تکمیل آن، راه را برای دستیابی به شیوه‌نامه‌ای بهتر هموار سازند.

سیروس علیدوستی

فخرالسادات محمدی

حمید کشاورز

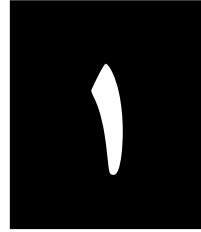
محمد ابوبی اردکان

محمود سنگری

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

تهران ۱۳۹۵

¹ The University of Chicago. 2010. *The Chicago Manual of Style*. 16th ed. Chicago: Univ. of Chicago Press.

الگوها

۱.۱	مقدمه
۵.۱	استناد به منابع: اجزای اصلی، شکلهای مختلف
۱۶.۱	نظام نویسنده - تاریخ: فهرست منابع و استناد درون‌متنی
۱۷.۱	فهرست منابع
۲۶.۱	نظم مدخلها
۲۸.۱	خط تیره بلند سه‌تایی برای نامهای تکراری در فهرست منابع
۳۴.۱	استندهای درون‌متنی

مقدمه

۱.۱ **نظام نویسنده - تاریخ.** اخلاق، حقوق پدید آورندگان، و احترام به خوانندگان، نویسندگان را ملزم می‌سازد که منبع هر نقل قول مستقیم یا غیرمستقیم و هر واقعیت یا ایده‌ای را که در اثر خود بیان می‌کنند، مشخص سازند. قواعد مستندسازی با توجه به رشته تخصصی دانشگاهی، سلیقه ناشران و نویسندگان، و نیازهای یک اثر خاص متنوع است. با وجود این، نظامهایی اصلی نیز برای استناد وجود دارند که در این شیوه‌نامه یکی از آنها به نام نظام «نویسنده - تاریخ» توصیف می‌شود.

۲.۱ **اطلاعات ضروری.** صرف نظر از نظام استناد، باید اطلاعات کافی برای هدایت خوانندگان به منابع مورد استفاده ارائه شود، خواه این منابع منتشر شده یا نشده باشند و به شکل چاپی یا الکترونیکی باشند. البته برای نشریه‌های ادواری، انتخاب بین نظامهای استناد از سوی خود آنها صورت می‌گیرد و هر فردی که برای یک نشریه ادواری می‌نویسد باید از دستورعملهای خاص آن نشریه برای نویسندگان پیروی کند.

۳.۱ **مرور نظام نویسنده - تاریخ.** در نظام نویسنده - تاریخ، اشاره به منابع در متن

معمولاً در پراکنش و با ذکر نام خانوادگی نویسنده، تاریخ انتشار اثر، و در صورت نیاز شماره صفحه‌ای که به آن استناد شده است، صورت می‌گیرد. جزئیات کامل این آثار در فهرستی با عنوان «منابع» یا «فهرست منابع» بیان می‌شوند. در این فهرست، سال انتشار اثر پس از نام کوچک پدیدآورنده قرار می‌گیرد. به جای نام کوچک نیز اغلب حرف اول آن قرار می‌گیرد و عنوانهای فرعی نیز گاهی حذف می‌شوند. این نظام بیشتر در جایی کارگر است که همه یا بیشتر منابع به راحتی به شیوه استنادی نویسنده - تاریخ قابل تبدیل باشند. به آثار بی‌نویسنده، مجموعه دست‌نوشته‌ها، یا سایر منابعی که به دشواری قابل تبدیل به این شیوه هستند، بیشتر در متن استناد می‌شود. برای توضیح بیشتر درباره نظام نویسنده - تاریخ، ن.ک. ۱. ۴۶-۱۶

استناد درون‌متنی:

مجموعه‌سازی عمل یا فرایند نیازسنجی، انتخاب، و دسترس‌پذیر ساختن محتوای منابع اطلاعاتی مورد نیاز جامعه کتابخانه از راه خرید، اهدا، مبادله، یا سایر روشهای مرسوم و ارزیابی مداوم آنهاست (محسنی ۱۳۸۲، ۸). از نظر «دیانی» مجموعه‌سازی، گزینش، و فراهم‌آوری سه مفهومی هستند که معمولاً معادل یکدیگر پنداشته می‌شوند، اما در عمل بین آنها نظم سلسله‌مراتبی قابل تمیزی وجود دارد (۱۳۷۷، ۹۱).

All of Eurasia was affected by climatic oscillations during Pleistocene glacials and interglacials (Frenzel 1968). Behavioral observations can provide useful insights into evolutionary relationships, as Morris and Morris (1966, 1-24) first tried to show for the giant panda.

فهرست منابع:

محسنی، حمید. ۱۳۸۲. *مجموعه‌سازی و خدمات تحویل مدرک*. تهران: کتابدار.
دیانی، محمدحسین. ۱۳۷۷. *مجموعه‌سازی*. اهواز: دانشگاه شهید چمران.

Frenzel, B. 1968. "The Pleistocene Vegetation of Northern Eurasia." *Science* 161:637-49.
Morris, R., and D. Morris. 1966. *Men and Pandas*. New York: McGraw-hill.

۴.۱ **استنادهای شماره گذاری شده.** این نظام، فهرستی از منابع شماره گذاری شده را به کار می برد که در متن با شماره به آنها استناد شده است. با این روش فضای زیادی صرفه جویی می شود، اما امکان تغییرات را بدون شماره گذاری مجدد سلب می کند. شماره های متن می توانند داخل پرانتز یا گروه قرار گیرند یا به شکل شماره های فوقانی مانند شماره پانویسها ظاهر شوند. فهرست چنین منابعی به ترتیب اولین ظهور هر منبع در متن یا ترتیب الفبایی تنظیم می شود.

استناد به منابع: اجزای اصلی، شکلهای مختلف

۵.۱ **نگاه کلی.** در این بخش چارچوب اصلی استناد به کتابها و مقاله ها بر اساس نظام نویسنده - تاریخ ارائه خواهد شد. بحث بیشتر درباره انواع منابع و همچنین عناصر تکمیلی این نظام در فصل دوم مطرح می شود.

۶.۱ **عناصر اصلی.** استناد به کتابها، مقاله ها، و دیگر مواد اطلاعاتی در فهرست منابع همگی شامل این عناصر هستند: نویسنده (یا ویراستار، گردآورنده، یا مترجمی که به جای نویسنده قرار می گیرد)، عنوان (و معمولاً عنوان فرعی)، و تاریخ انتشار. برای کتابها، محل نشر و ناشر؛ و برای مقاله ها نام نشریه علمی، شماره جلد یا دوره، سال انتشار، شماره (های) صفحه، و اغلب شماره نشر نیز اضافه می شوند. برای مواد اطلاعاتی ای به جز منابع چاپی مانند آثار الکترونیکی یا مواد دیداری شنیداری، رسانه ای که اثر با آن ارائه شده است نیز ذکر می شود. برای آثار پیوسته، اطلاعات بازیابی، و گاهی تاریخ دسترسی هم منظور می شوند. عناصر خاصی در استنادهای کوتاه شده حذف می شوند. اطلاعات بیشتر درباره عناصر موجود در استناد به هر منبع به ویژه منابع الکترونیک در فصل دوم ارائه می شود.

۷.۱ **مثالها.**

حسینی، محمد. ۱۳۸۳. «بررسی دیدگاه ارزش شناسی علامه طباطبایی و دلالتهای

آن در تربیت اخلاقی. «مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی ۳۴ (۲): ۱۹۹-۲۲۴.
ارغندی، رضا. ۱۳۸۴. روابط خارجی ایران: دولت دست‌نشانده ۱۳۲۰-۱۳۵۷.
تهران: قومس.

آچسن، جین، آلن گیلکریست، و دیوید بادن. ۲۰۰۱. *تدوین و کاربرد
اصطلاحنامه*. ترجمه محسن عزیزی. ۱۳۸۵. تهران: پژوهشگاه اطلاعات و

مدارک علمی ایران. <http://www.irandoc.ac.ir/data/books/>

[thesaurus.com/contents.htm](http://www.thesaurus.com/contents.htm)

(حسنى ۱۳۸۳، ۲۰۱)

(ارغندی ۱۳۸۴، ۵۶-۶۳)

(آچسن، گیلکریست، و بادن ۱۳۸۵، بخش ۱۰، ۲۱۳)

Heckathorn, D. D. 1990. "Collective Sanctions and Compliance Norms: A Formal Theory of Group-Mediated Social Control." *American Sociological Review* 55:366-84.

Kasper, L. R. 1999. *The Italian Country Table: Home Cooking from Italy's Farmhouse Kitchens*. New York: Scribner.

Kurland, P. B. and R. Lerner, eds. 2000. *The Founders' Constitution*. Chicago: Univ. of Chicago Press. <http://press-pubs.uchicago.edu/founders/>.

(Heckathorn 1990, 370)

(Kasper 1999, 10-11)

(Kurland and Lerner 2000, chap. 9, doc. 3)

۸.۱

نام نویسنده. «نویسنده» در این شیوه‌نامه علاوه بر نویسنده (گان) به ویراستار(ان)، گردآورنده (گان)، و مترجم (ان)ی اطلاق می‌شود که به جای نویسنده (گان) قرار می‌گیرند. افراد خارجی به جز نام اول و نام خانوادگی، ممکن است نامی میانی نیز داشته باشند. از این رو در این شیوه‌نامه، کاربرد «نام» به تنهایی به مفهوم «نام کوچک و نام خانوادگی» برای ایرانیان و «نام اول، نام میانی، و نام خانوادگی» برای خارجی‌ان است. هر جا که لازم باشد، «نام کوچک» برای ایرانیان و «نام اول» و «نام میانی» برای خارجی‌ان تصریح خواهند شد. در فهرست منابعی که به صورت الفبایی مرتب می‌شود، تنها ترتیب نام نویسنده اول معکوس و نام خانوادگی وی در ابتدا می‌آید. برای پیشگیری از اشتباه گرفتن نامهای مشابه، بهتر است دست‌کم درباره نویسنده نخست، از نامهای کوچک شناخته شده و رایج آنها استفاده کرد. برای استفاده از حرف اول نامها، ن.ک. ۲. ۲۰-۲۴.

۹.۱ **سال انتشار.** سال انتشار در فهرست منابع، بلافاصله به دنبال نام(های) نویسنده(گان) می آید.

۱۰.۱ **شماره صفحات.** در استادهای درون متنی که استناد معمولاً به یک عبارت یا قطعه خاص در یک کتاب یا نشریه مربوط است، تنها شماره صفحه(های) آن عبارت یا قطعه آورده می شود. در فهرست منابع هیچ شماره صفحه ای برای کتابها نمی آید، اما برای یافتن ساده تر مقاله های نشریه های علمی، شماره صفحه ابتدایی و انتهایی آنها آورده می شوند. برای استناد به محدوده ای از صفحه ها در استنادهای فارسی بر اساس جهت نگارش، شماره اولین صفحه در سمت راست و شماره صفحه پایانی پس از آن و یک خط فاصله قرار می گیرد. تمام شماره های فارسی به صورت کامل ذکر می شوند. برای آثار انگلیسی نیز همین رویه دنبال می شود، با این تفاوت که بر اساس جهت نگارش، شماره اولین صفحه در سمت چپ و شماره صفحه آخر پس از آن و یک خط فاصله قرار می گیرد. در غیر این صورت می توان از روش زیر استفاده کرد که کمابیش مشابه روش خواندن اعداد است.

نمونه	شماره صفحه پایانی	شماره صفحه ابتدایی
3-10, 71-72, 96-117	عدد کامل	1 تا 99
100-104, 1100-1113		100 یا مضربی از 100
		101 تا 109
101-8, 1103-4	ذکر بخش تغییر یافته	201 تا 209
		...
321-28, 498-532,	ذکر دو یا چند رقم لازم	110 تا 199
1087-89, 11564-615,		210 تا 299
12991-13001		...
1496-1504,	اگر سه رقم از یک عدد چهار رقمی تغییر کنند، عدد کامل ذکر می شود	
2787-2816		

اعداد رومی همیشه به صورت کامل ارائه می شوند، مانند «xxv-xxviii» و «cvi-cix». برای استناد به فصلی از یک کتاب، ن.ک. ۲. ۸۸-۹۵.

۱۱.۱ **مکان یابهای برای منابع الکترونیکی صفحه گذاری نشده.** در منابع الکترونیکی

اغلب از شماره صفحه استفاده نمی‌شود. البته در این گونه منابع، خوانندگان شاید بتوانند برای یافتن یک نقل قول یا عبارت به صورت الکترونیکی جست‌وجو کنند؛ با وجود این، در صورت امکان عنوان، شماره فصل، پاراگراف، یا عبارتی توصیفی که به دنبال تقسیمات ساختاری اثری می‌آید که به آن استناد شده است، در استنادهای درون‌متنی به کار می‌روند. چنین مکان‌یابهایی شبیه دیگر استادهای خاص بحث شده در ۱.۳۶ هستند.

۱۲.۱ **نقطه‌گذاری.** در فهرست منابع، عناصر اصلی با نقطه از هم جدا می‌شوند. دو نقطه همیشه عنوان را از عنوان فرعی جدا می‌کند.

۱۳.۱ **قلم.** برای عنوان کتابها و نشریه‌های علمی از حروف ایتالیک (در فارسی ایرانیک یا کج) استفاده می‌شود. عنوان مقاله‌ها به صورت صاف در فهرست منابع نوشته می‌شوند.

۱۴.۱ **بزرگ‌نویسی.** در فهرست منابع انگلیسی، نام کتاب، نشریه و مقاله به سبک تیترا بزرگ‌نویسی می‌شود، مگر اینکه به زبانی غیر از انگلیسی باشد. حرف اول عنوان فرعی همیشه به صورت بزرگ نوشته می‌شود. (ن.ک. ۲. ۷۱-۷۲).

۱۵.۱ **شیوه نگارش عنوان منابع الکترونیکی.** سبکی که برای استناد به عنوان منابع چاپی به کار می‌رود، برای عنوان بیشتر منابع الکترونیکی نیز قابل استفاده است. نام یک اثر کامل، ایتالیک و نام بخش(های) آن به صورت صاف نوشته می‌شود. هنگام تردید، از کاربرد ایتالیک‌ها و گیومه‌ها خودداری نمایید و اطلاعات مفید را در حد ممکن ارائه کنید، چرا که اطلاعات خیلی زیاد بهتر از اطلاعات خیلی کم است. برای مثالها، ن.ک. فصل دوم.

نظام نویسنده - تاریخ: فهرست منابع و استناد درون‌متنی

۱۶.۱ **نگاه کلی.** نظام مستندسازی نویسنده - تاریخ از دو قسمت غیرقابل چشم‌پوشی تشکیل می‌شود. اول، فهرست کاملی از منابعی که به آنها استناد شده است و در این شیوه‌نامه فهرست منابع خواننده می‌شود و استنادهای درون‌متنی بسیار کوتاه که معمولاً در پراکنش قرار می‌گیرند.

فهرست منابع

۱۷.۱ **کارکرد.** در نظام نویسنده - تاریخ، فهرست منابع ابزار اصلی مستندسازی به‌شمار می‌رود. استنادهای درون‌متنی (ن.ک. ۱. ۳۴-۴۶)، تنها نشانگرهایی برای اشاره به مدخلهای کامل فهرست منابع هستند.

۱۸.۱ **تعیین مکان.** فهرست منابع اگر یکی باشد معمولاً در پایان یک اثر پیش از نمایه قرار می‌گیرد. در کتابی با چند نویسنده، یک کتاب درسی، یا یک مقاله در نشریه علمی، هر فصل یا مقاله با فهرست منابع خود دنبال می‌شود که در این صورت پیش از فهرست، عنوانی مانند «منابع» یا «فهرست منابع» قرار داده می‌شود.

۱۹.۱ **ترتیب الفبایی.** فهرست منابع به استثنای نظام استنادی شماره‌گذاری شده، همواره به صورت الفبایی مرتب و به‌ندرت به چند بخش تقسیم می‌شود. طبقه‌بندی منابع در صورتی مناسب است که انواع بسیار گوناگونی از مواد اطلاعاتی فهرست شوند. همه منابع بر اساس نام خانوادگی نویسندگان و اگر نویسنده‌ای نداشته باشند، بر اساس عنوان یا کلیدواژه‌ای فهرست می‌شوند که به احتمال زیاد خوانندگان به جست‌وجوی آن می‌پردازند. در فهرست منابع آثار فارسی که دارای منابعی به زبانی غیر از فارسی نیز باشند، ابتدا منابع فارسی و سپس منابع زبان دیگر الفبایی و به دنبال هم ارائه می‌شوند.

۲۰.۱ **تاریخ: عنصری اساسی.** از آنجایی که استنادهای درون‌متنی از نام خانوادگی

نویسنده (گان)، ویراستار (ان)، مترجم (ان)، یا گردآورنده (گان) و تاریخ انتشار تشکیل می‌شوند، تاریخ در فهرست منابع بلافاصله پس از نام می‌آید، ن.ک. ۱. ۳۲.

حری، عباس، ویراستار. ۱۳۸۱. *دایره‌المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی*. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

Cox, T. F., ed. 1967. *Risk Taking and Information Handling in Consumer Behavior*. Cambridge, MA: Harvard Univ. Press.

۲۱. ۱ **عنوان: بزرگ‌نویسی.** عنوان و عنوان فرعی کتابها و مقاله‌های انگلیسی در فهرستهای منابع به سبک تیتربزرگ‌نویسی می‌شوند. توجه داشته باشید که حرف اول عنوان فرعی نیز با حروف بزرگ نوشته می‌شود.

The fifth miracle: The search for the origin of life.

با وجود این، نام نشریه‌های علمی چه با حروف و چه به اختصار نوشته شوند، به سبک تیتربزرگ‌نویسی می‌گردند. هنگامی که نامها خلاصه شوند، معمولاً پس از اختصارات نقطه‌ای قرار نمی‌گیرد.

Economic Development and Cultural Change
Am J Bot
Psychiatr Genet

۲۲. ۱ **عنوانهای ایتالیک.** عنوان کتابها و مجله‌ها ایتالیک می‌شود.

احمدزاده، سعادت. ۱۳۸۲. «نقش زنان در انجام پژوهشهای هنری.» *فصلنامه کتاب* ۱۴ (۲): ۱۰۷-۱۱۹.
کاخی، مرتضی. ۱۳۸۱. *شیوه نگارش*. ویرایش چهارم. تهران: امیرکبیر.

Sturkin, Marita. 1997. *Tangled Memories*. Berkeley and Los Angeles: Univ. of California Press.
Swidler, Ann. 1986. "Culture in Action." *American Sociological Review* 51:273-86.

۲۳. ۱ **عنوانهای فرعی.** هنگامی که فضا کم باشد، گاهی عنوانهای فرعی از فهرستهای منابع حذف می‌شوند. با وجود این، به دلیل بار اطلاعاتی عنوانهای فرعی ذکر آنها در فهرست منابع تأکید می‌شود.

۲۴. ۱ **نام نویسندگان.** در فهرست منابع آثار انگلیسی به‌ویژه در علوم طبیعی، اغلب

حرف اول نام کوچک و میانی نویسندگان به جای شکل کامل آنها می‌آید. اما هنگامی که حرف اول نام کوچک و میانی و همچنین نام کامل خانوادگی دو نویسنده یکسان باشد، باید از شکل کامل نامها استفاده کرد. برای استفاده از حروف اول نام بدون نقطه پس از آن، ن.ک. ۲. ۲۴. نام نویسندگان آثار فارسی به همان شکلی که در صفحه عنوان کتاب ظاهر شده است، در فهرست منابع می‌آید. برای استنادهای درون‌متنی، ن.ک. ۱. ۳۴.

فتاحی، رحمت‌الله
اختیارزاده، علی

Richards, A. A.
Richards, A. Ethel

قاسمی، مژگان
اعتمادی، ف.

Richards, Alfred E.
Richards, B. Y.

۲۵.۱ **اختصارات.** در فهرست منابع آثار انگلیسی عبارتهایی مانند «edited by» یا «translated by» معمولاً به «ed.» یا «trans.» خلاصه می‌شوند. این اختصارات اگر پس از نقطه بیایند، حرف اول آنها بزرگ نوشته می‌شود. واژه «University» را نیز می‌توان به «Univ.» خلاصه کرد. نام ماههای میلادی همراه با استنادهای نشریه‌های علمی انگلیسی نیز ممکن است خلاصه شوند. در علوم پایه، معمولاً عنوان نشریه‌های علمی‌ای که بیش از یک واژه دارند، کوتاه می‌شوند. در بیشتر موارد نقطه‌های پس از حرف اول واژه‌های عنوان نیز حذف می‌شود. اختصارات استاندارد برای نشریه‌های علمی انگلیسی را در «*BIOSIS Serial Sources*»، «*Index Medicus*» و در میان دیگر آثار مرجع می‌توان یافت. هر دوی این منابع، سالانه به صورت چاپی منتشر می‌شوند و به صورت پیوسته نیز در دسترس هستند. برای فهرستی محدود از اختصارات استاندارد از واژه‌های رایج در عنوان مجله‌ها به «*Scientific Style and Format*» یا «*American Medical Association*» یا «*Manual of style*» نگاه کنید. برای مثالهای بیشتر درباره اختصارات، ن.ک. ۲.

۱۳۶.

Trans. Karin Heusch. Chicago: Univ. of Chicago Press.
Ikeuchi, T. 1984. "Inhibiting Effect of Ethidium Bromide on Mitotic Chromosome Condensation and Its Application to High-resolution Chromosome Banding." *Cytogenet Cell Genet* 38:56-61.

نظم مدخلها

۲۶.۱ **یک نویسنده در برابر چندین نویسنده.** مدخلی با یک نویسنده پیش از مدخلی با چند نویسنده قرار می گیرد که با نامی واحد شروع می شوند و تنها نام نویسنده اول معکوس می شود.

حری، عباس. ۱۳۸۴. «روش شناسی تحقیق در کتابداری و اطلاع رسانی: تحلیل اطلاع شناسی روشی نو در پژوهشهای کیفی.» *اطلاع شناسی* ۲ (۳-۴): ۵-۲۰.
حری، عباس، و اعظم شاهیداغی. ۱۳۸۳. «استناد در آثار علمی: چاله ها و چالشها.» *مجله روانشناسی و علوم تربیتی* ۳۴ (۲): ۶۵-۹۵.

Pacini, E. 1997. "Tapetum Character States: Analytical Keys for Tapetum Types and Activities." *Can J Bot* 75:1448-59.
Pacini, E., G. G. Franchi, and M. Hesse. 1985. "The Tapetum: It's Form, Function, and Possible Phylogeny in Embryophyta." *Plant Syst Evol* 149:155-85.

۲۷.۱ **نویسنده ای با نویسندگان همکار متفاوت.** مدخلهای پشت سر هم با دو یا چند نویسنده که در آنها تنها نام نویسنده اول یکسان است، بر اساس حروف الفبای نام خانوادگی نویسندگان همکار، صرف نظر از تعداد آنها مرتب می شوند.

مهراد، جعفر، و محمدعلی جهانیان. ۱۳۸۳. «میزان رضایت مراجعان از خدمات کتابخانه و مراکز اطلاع رسانی صنعت نفت تهران.» *کتابداری و اطلاع رسانی* ۷ (۲): ۹۵-۱۰۰.

مهراد، جعفر، و سارا کلینی. ۱۳۸۳. «پیاپی سازی پایگاه نشریات الکترونیکی متن کامل فارسی در کتابخانه منطقه ای علوم و تکنولوژی.» *کتابداری و اطلاع رسانی* ۶ (۴): ۵۵-۶۴.

Pacini, E., G. G. Franchi, and M. Hesse. 1985. "The Tapetum: It's Form, Function, and Possible Phylogeny in Embryophyta." *Plant Syst Evol* 149:155-85.

Pacini, E. and B. E. Juniper. 1983. "The Ultrastructure of the Formation and Development of the Amoeboid Tapetum in *Arum Italicum* Miller." *Protoplasma* 117:116-29.

خط تیره بلند سه تایی برای نامهای تکراری در فهرست منابع

۲۸ .۱ **یک نام تکراری.** برای مدخلهای متوالی ای که نویسنده (گان)، ویراستار(ان)، مترجم(ان)، یا گردآورنده (گان) مشابهی دارند، یک خط تیره بلند سه تایی که با یک نقطه یا یک ویرگول دنبال می شود، جایگزین نام(ها) پس از اولین ظهور آنها در فهرست منابع می گردد.

دیانی، محمدحسین. ۱۳۸۱. مواد و خدمات کتابخانه‌ای برای نوسودان، کودکان و نوجوانان: ویژه داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. مشهد: کتابخانه رایانه‌ای.

_____. ۱۳۸۴. روشهای تحقیق در کتابداری. تهران: چاپار.

_____. گردآورنده. ۱۳۸۰. فراهم‌آوری و مجموعه‌سازی فشرده درسها: ویژه داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی. مشهد: کتابخانه رایانه‌ای.

Squire, Larry R. 1986. "The Hippocampus and the Neuropsychology of Memory." In *Neurobiology of the Hippocampus*, edited by W. Seifert, 491-511. New York: Oxford Univ. Press.

_____. 1987. *Memory and Brain*. New York: Oxford Univ. Press.

Krueger, Anne O., ed. 1983. *Trade and Employment in Developing Countries*. Vol. 3. *Synthesis and Conclusions*. Chicago: Univ. of Chicago Press.

_____, ed. 1998. *The WTO as an International Organization*. Chicago: Univ. Press.

۲۹ .۱ **بیش از یک نام تکراری.** برای دو یا چند نویسنده، ویراستار، مترجم، یا گردآورنده مشابه، یک خط تیره بلند سه تایی به جای نام نویسنده (گان) قرار می گیرد و مدخلها مانند پیش فهرست می شوند.

* جم، امیررضا، و زهرا روزبه. ۱۳۹۰. *تدوین اصطلاحنامه*. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.

* _____، ویراستاران. ۱۳۹۰. *شیوه‌نامه استنادی شیکاگو*. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.

یا

* جم، امیررضا، و زهرا روزبه، ویراستاران. ۱۳۸۴. *تدوین اصطلاحنامه*. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.

* روزبه، زهرا، و امیررضا جم. ۱۳۸۴-۱۳۸۵. *مجموعه سازی و فراهم آوری در کتابخانه های دانشگاهی*. ۲ ج. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.

Marty, Martine E., and R. Scott Appleby. 1992. *The Glory and the Power. The Fundamentalist Challenge to the Modern World*. Boston: Beacon Press.

_____, eds. 1995. *Fundamentalism Comprehended*. Chicago: Univ. of Chicago Press.

یا

Comaroff, Jean, and John Comaroff, eds. 1993. *Modernity and Its Malcontents: Ritual and Power in Postcolonial Africa*. Chicago: Univ. of Chicago Press.

Comaroff, John, and Jean Comaroff. 1991-97. *Of Revolution and Revolution*. 2 vols. Chicago: Univ. of Chicago Press.

۱. ۳۰ نام سازمانی. یک خط تیره بلند سه تایی برای نویسندگان سازمانی یا همکار نیز استفاده می شود. (ن.ک. ۲. ۴۸).

دانشگاه صنعتی شریف. دانشکده مهندسی متالورژی. ۱۳۷۵. *مجموعه مقالات پژوهشی شریف: دانشکده مهندسی مکانیک ۱۳۷۲*. - تهران: دانشگاه صنعتی شریف.

_____. مرکز تحقیقات آب و انرژی. ۱۳۷۵. *مجموعه مقالات پژوهشی شریف: دانشکده مهندسی مکانیک ۱۳۷۲*. - تهران: دانشگاه صنعتی شریف.

_____. دانشکده مهندسی عمران. ۱۳۷۵. *مجموعه مقالات پژوهشی شریف: دانشکده مهندسی عمران ۱۳۷۲*. - تهران: دانشگاه صنعتی شریف.

U. S. Senate. Committee on Foreign Relations. 2000. *The Security Assistance Act of 2000*. 106th Cong., 2nd sess., <ftp://ftp.loc.gov/pub/thomas/cp106/sr351.txt>.

_____. Committee on Public Lands. 1917. *Leasing of Oil Lands*. 65th Cong., 1st sess.

_____. Committee on Public Lands. 1924. *Leases upon Naval Oil Reserves*. 68th Cong., 1st sess.

در مثالهای انگلیسی دوم و سوم بالا، تکرار «Committee on public lands» به این دلیل است که در مثال اول به یک کمیته متفاوت با این کمیته استناد شده است. تنها هنگامی که ابهامی رخ نمی دهد، مانند مثالهای فارسی و انگلیسی دوم پایین، به جای کل نویسنده سازمانی دو قسمتی که با یک نقطه از هم جدا می شود، در مدخل بعدی خط تیره بلند سه تایی به کار می رود.

سازمان انرژی اتمی ایران. مرکز اطلاعات هسته‌ای. ۱۳۶۱. چند مقاله درباره علم اطلاع‌رسانی و کتابداری. تهران: سازمان انرژی اتمی ایران.
 _____. ۱۳۶۴. فهرست الفبایی توصیف‌گرهای کار شده در بخش دکومانتاسیون مرکز اطلاعات هسته‌ای (سال ۱۳۵۷-۱۳۶۴). تهران: سازمان انرژی اتمی ایران.

U. S. Senate. Committee on Public Lands. 1917. *Leasing of Oil Lands*. 65th Cong., 1st sess.
 _____. 1924. *Leases upon Naval Oil Reserves*. 68th Cong., 1st sess.

۳۱. ۱ آثار ویراسته، ترجمه، یا گردآوری شده. خط تیره بلند سه‌تایی تنها به‌جای نام(های) نویسندگان آورده می‌شود و استفاده از آن برای افزوده‌های «ed.»، «trans.»، «comp.» و مانند آنها برای آثار انگلیسی؛ و «ویراسته»، «ترجمه»، «گردآورده»، و مانند آنها برای آثار فارسی درست نیست. از این گذشته، ترتیب زمانی مدخلها بدون توجه به گزینه افزوده شده حفظ می‌گردد.

حری، عباس، گردآورنده. ۱۳۷۵. *گزیده مقالات ایفلا (ترکیه: ۲۰-۲۶ اوت ۱۹۹۵)*. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
 _____. ۱۳۸۱. *آیین نگارش علمی*. تهران: هیئت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور.

_____. ویراستار. ۱۳۸۱. *دایره‌المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی*. ج. ۱. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

در مثالهای بالا، «حری» گردآورنده منبع اول، نویسنده منبع دوم، و ویراستار منبع سوم است.

Woodward, David. 1977. *All American Map: Wax Engraving and Its Influence on Cartography*. Chicago: Univ. of Chicago Press.
 _____. ed. 1987. *Art and Cartography: Six Historical Essays*. Chicago: Univ. of Chicago Press.
 _____. 1996. *Catalogue of Watermarks in Italian Printed Maps, Ca. 1540-1600*. Chicago: Univ. of Chicago Press.

در مثالهای بالا «Woodward» نویسنده منابع اول و سوم، و ویراستار منبع دوم است.

۳۲. ۱ ترتیب زمانی. در استفاده از خط تیره سه‌تایی مدخلها به ترتیب زمانی بر اساس

سال انتشار و نه بر اساس حروف الفبای عنوان مرتب می‌شوند، ن.ک. ۱. ۳۳. آثار بدون تاریخ که با «n.d.» یا «forthcoming» در انگلیسی و «بی‌تا.» و «زود آیند» در فارسی مشخص می‌شوند، پس از همه آثار تاریخ‌دار می‌آیند.

نشاط، نرگس. ۱۳۸۲. «چالش‌های سازماندهی موضوعی منابع وب.» *اطلاع‌شناسی* ۱(۱): ۳۵-۵۳.

_____. ۱۳۸۳. «پرسش از فن‌آوری: نحله‌های فکری صاحب‌نظران در باب فن‌آوری و سرنوشت آن.» *اطلاع‌شناسی* ۲(۲): ۸-۲۹.

Schuman, Howard, and Jacqueline Scott. 1987. "Problems in the Use of Survey Questions to Measures Public Opinion." *Science* 236:957-59.

_____. 1989. "Generations and Collective Memories." *American Sociological Review* 54:359-81.

۳۳.۱ نویسنده(گان) واحد، سال واحد. دو یا چند اثر انگلیسی از نویسنده(گان) واحدی که در سال واحدی منتشر شده‌اند و ترتیب نام آنها یکسان است، بر اساس حروف عنوان مرتب و برای متمایز کردن آنها، حروف کوچک الفبای انگلیسی به صورت صاف، به ترتیب و بدون فاصله به تاریخ انتشار آنها اضافه می‌شوند. برای متمایز کردن آثار فارسی، به همین ترتیب اما با استفاده از حروف الفبای فارسی عمل می‌شود.

حری، عباس. ۱۳۸۳الف. «وجه معرفت‌شناسی پوزیتیویسم منطقی و جایگاه آن در مطالعات کتابداری و اطلاع‌رسانی.» *اطلاع‌شناسی* ۱(۳): ۵-۱۶.

_____. ۱۳۸۳ب. «اکولوژی اطلاعاتی و نظام اجتماعی.» *اطلاع‌شناسی* ۱(۴): ۱۰۵-۱۲۷.

Beijing Zoo. 1974a. "Observation on the Breeding of the Giant Panda and the Raising of Its Young [in Chinese]." *Acta Zoologica Sinica* 20:139-47.

_____. 1974b. "On the Disease of the Giant Panda and their Preventive and Curative Measures [in Chinese]." *Acta Zoologica Sinica* 20:154-61.

هنگامی که دو یا چند نویسنده واحد، دارای ترتیب متفاوتی در آثار متفاوت باشند استفاده از حروف الفبا برای متمایز کردن آنها لازم نیست. ن.ک. ۱. ۲۹، ۲. ۲۷-

استندهای درون‌متنی

۳۴. ۱. **سازگاری استناد و منبع.** استندهای درون‌متنی باید از نظر نام و تاریخ با مدخل‌های متناظرشان در فهرست منابع به‌طور کامل سازگار و برای هر استناد درون‌متنی یک مدخل در فهرست منابع وجود داشته باشد. کسب اطمینان از چنین سازگاریهایی و نیز صحت استندها از مسئولیتهای نویسنده به شمار می‌رود. اگر در استناد درون‌متنی به صفحه خاصی اشاره شده باشد، این صفحه باید در محدوده صفحات تعیین شده برای مقاله مورد استناد در فهرست منابع قرار داشته باشد. ویراستاران دست‌نوشته‌ها باید استندهای درون‌متنی و فهرست منابع را با هم مقابله کنند. هرگونه اختلاف یا از قلم افتادگی باید در فرایند ویراستاری و نه نمونه‌خوانی، اصلاح شود.

۳۵. ۱. **شکل اصلی.** استناد درون‌متنی به یک اثر در نظام نویسنده - تاریخ خواه در بافت متن یا در پایان یک نقل قول، شامل نام خانوادگی نویسنده و سال انتشار اثر است. در اینجا نویسنده نه تنها به یک یا چند نویسنده یا مؤسسه بلکه به یک یا چند ویراستار، مترجم، یا گردآورنده نیز دلالت دارد. بین نویسنده و تاریخ نقطه‌گذاری نمی‌شود. اختصاراتی مانند «ed.» یا «trans.» برای آثار انگلیسی و معادلهای آنها برای آثار فارسی نیز حذف می‌شوند، مگر اینکه اثر اصلی و یک اثر ویراسته شده توسط شخص واحدی در یک سال واحد ظاهر شوند که در این صورت، «ed.» برای آثار انگلیسی و «ویراستار» برای آثار فارسی به استناد درون‌متنی در جای لازم اضافه می‌شود. برای استندهای خاص‌تر، ن.ک. ۱. ۳۹-۴۰.

رزمی، علی‌اکبر. ۱۳۸۴. «اصل بی‌طرفی». کتابداری و اطلاع‌رسانی ۸ (۴): ۸۵-۹۴.
داورپناه جزی، محمد. ۱۳۸۴. مبانی کامپیوتر و برنامه‌نویسی به زبان C. اصفهان:
مرکز نشر دانشگاهی.
(رزمی ۱۳۸۴)

(داورپناه جزى ۱۳۸۴)

Pacini, E. 1997. "Tapetum Character States: Analytical Keys for Tapetum Types and Activities." *Can J Bot* 75:1448-59.
 Woodward, David, ed. 1987. *Art and Cartography: Six Historical Essays*. Chicago: Univ. of Chicago Press.
 (Pacini 1997)
 (Woodward 1987)

جایی که دو یا چند اثر از نویسندگان مختلف با نام خانوادگی مشابه در فهرست منابع آمده باشند، استناد درون‌متنی باید در برگیرنده حرف اول نام کوچک و نام میانی، یا دو حرف اول، یا حتی در صورت لزوم، شکل کامل نام کوچک باشد. در این صورت، نام خانوادگی و نام با یک ویرگول از یک‌دیگر جدا می‌شوند و پس از نام نقطه قرار می‌گیرد.

(بابایی، پرویز. ۱۳۷۴....)

(بابایی، محمد. ۱۳۷۸....)

(پ. بابایی ۱۳۷۴)

(م. بابایی ۱۳۷۸)

Doershuk, Carl. 2000....
 Doershuk, John. 2001....
 (C. Doershuk 2000)
 (J. Doershuk 2001)

۳۶ .۱ شماره صفحات یا دیگر استندهای خاص. هنگامی که به یک صفحه، بخش، معادله، یا دیگر بخشهای اثری استناد شود، شماره آن به دنبال تاریخ و ویرگول می‌آید.

(بابایی ۱۳۷۸، ۵۱)

(حرى ۱۳۸۱، فصل ۲)

(شرف‌الدین ۱۳۶۷، معادله ۵۴)

(صفا ۱۳۶۶-۱۳۶۹، ۲: ۲۳۰-۲۳۶، ۴: ۲۳)

(دیانی و داورپناه ۱۳۷۸، ۱۸۹ی ۳)

(Piaget 1980, 74)
 (Johnson 1979, sec. 24)
 (Flower and Hoyle 1965, eq. 87)
 (Barnes 1998, 2:354-55, 3:29)
 (Fischer and Siple 1990, 212n3)

در استناد به مقاله‌های نشریه‌های علمی، اغلب شماره‌های صفحه‌ها به جز در نقل قول مستقیم حذف می‌شوند.

۳۷.۱ شماره جلد‌ها. هنگامی که به کل یک جلد بدون اشاره به شماره صفحه‌ای خاص استناد گردد از «vol.» برای آثار انگلیسی و «ج.» برای آثار فارسی استفاده می‌شود. برای افزودن شماره صفحه به جلد، علامت دوقطه به کار می‌رود.

(صفا ۱۳۶۶، ج. ۳)

(صفا ۱۳۶۶، ج. ۳: ۱۵۱)

(Garcia 1987, vol. 2)
(Garcia 1987, vol. 2:345)

۳۸.۱ اطلاعات بیشتر در پراتز. پراتزهای محصورکننده یک استناد درون‌متنی می‌توانند شامل یک توضیح نیز باشند که از استناد با علامت نقطه ویرگول جدا می‌شود.

* (روزبه ۱۳۸۵؛ آزمون نسبت در اینجا استفاده شده است)

(Doe 1999; t-tests are used here)

۳۹.۱ جاگذاری استنادهای درون‌متنی. استنادهای درون‌متنی در نظام نویسنده - تاریخ معمولاً درست پیش از یک علامت سجاوندی قرار می‌گیرند.

فراهم‌آوری شامل انتخاب، سفارش، و دریافت منابع کتابخانه‌ای از راه خرید، اهدا یا مبادله، کنترل پیاپی‌ها، و صحافی آنهاست (سلطانی و راستین ۱۳۷۹، ۲۳۳)، و فعالیتها و خط‌مشی یک کتابخانه را در گزینش، تهیه، و فراهم‌آوری یا حذف و وجین مواد کتابخانه‌ای در بر دارد (فتاحی و منصوریان ۱۳۸۱، ۴۹).

Recent literature has examined long-run price drifts following initial public offerings (Ritter 1991; Loughran and Ritter 1995), stock splits (Ikenberry, Rankine, and Stice 1996), seasoned equity offerings (Loughran and Ritter 1995), and equity repurchases (Ikenberry, Lakonishok, and Vermaelen 1995).

هر جا که نام نویسنده در متن بیاید، تکرار آن در پراتز لازم نیست.

به اعتقاد «دیانی» (۱۳۷۷) مجموعه‌سازی، گزینش، و فراهم‌آوری سه مفهومی هستند که معمولاً معادل یکدیگر پنداشته می‌شوند، اما در عمل بین آنها نظم سلسله‌مراتبی گسترده و قابل تمیزی وجود دارد.

Litman (1983) finds that Academy Award nominations or winnings are significantly related to revenues.
Tufte's excellent book on chart design (2001) warns against a common error.

برای نگارش استادهای درون‌متنی به آثار غیر فارسی دو حالت وجود دارند که حالت اول (به‌ویژه برای مقالات) در این شیوه‌نامه توصیه می‌شود:

۱. نگارش نامهای خارجی به زبان انگلیسی در متن اصلی از نظر نویسنده یا ناشر ایرادی نداشته باشد. در این حالت نگارش فارسی نامهای خارجی اگر در بافت متن لازم باشد، در داخل گیومه صورت می‌گیرد. پرانتزها و استناد درون‌متنی به زبان انگلیسی با قلم انگلیسی نوشته اما مطابق با متن فارسی تنظیم می‌شوند.

«بچه‌فر» و «گوبل» معتقدند که نمایه‌سازی هم‌ارز نمایه‌سازی مبتنی بر ترکیب اصطلاحات است و به این وسیله برای پشتیبانی نیازهای اطلاعاتی کاربران اقدام می‌شود. در نظامهای پیش‌هم‌ارز اصطلاحات در یک نظم خطی با هم ترکیب و سپس در نمایه استفاده می‌شوند (Bechhofer and Goble 2001, 34).

۲. نگارش نامهای خارجی به زبان انگلیسی در متن اصلی از نظر نویسنده یا ناشر ممکن نباشد. در این حالت معادل فارسی برای نامهای خارجی در متن می‌آید و اصل نامهای خارجی به زبان انگلیسی در پانویس نوشته می‌شوند تا خواننده به راحتی آنها را در فهرست منابع پیدا کند. اگر یک اثر دارای چند نویسنده باشد، به همه نویسندگان در یک پانویس اشاره می‌شود و شماره پانویس بلافاصله پس از آخرین نویسنده می‌آید. تاریخ و شماره صفحه تنها در استناد درون‌متنی می‌آیند و نیازی به نوشتن دوباره آنها در پانویس وجود ندارد. در این حالت نیز نگارش فارسی نامهای خارجی اگر در بافت متن بیابند، در داخل گیومه قرار می‌گیرند. نامهای داخل پرانتز به گیومه نیازی ندارند.

«چاپین»^۶ (۱۳۷۹) فراهم‌آوری را پیوند حلقه انتشار، انتخاب، تقاضا، و تهیه مواد می‌داند.

اصطلاحنامه ابزاری است که به کاربر برای درک بهتر از اصطلاحات دامنه خاصی از دانش کمک می‌کند (نیلسن^۲، ۲۰۰۱).

2. Nielsen

«بچه‌فر» و «گوبل»^۱ معتقدند که نمایه‌سازی هم‌ارز نمایه‌سازی مبتنی بر ترکیب اصطلاحات است و به این وسیله برای پشتیبانی نیازهای اطلاعاتی کاربران اقدام می‌شود. در نظام‌های پیش‌هم‌ارز اصطلاحات در یک نظم خطی با هم ترکیب و سپس در نمایه استفاده می‌شوند (۲۰۰۱، ۳۴).

1. Bechhofer and Goble

کاربرد اولیه اصطلاحنامه در بازیابی اطلاعات در استفاده از آن در «نمایه‌سازی هوشمند» یا خودکار در یک پایگاه اطلاعاتی یا در کاوش در آن پایگاه است (آچینسن، گیلکریست، و بادن^۳، ۲۰۰۰، ۱-۲).

3. Aitchison, Gilchrist, and Bawdan

برای استناد درون‌متنی به ترجمه یک اثر، ن.ک. ۲. ۴۴.

۴۰. ۱ **جاگذاری استناد مربوط به نقل قولهای مستقیم.** اگر چه استناد به یک منبع معمولاً

پس از نقل قول مستقیم می‌آید، اما اگر ساختار متن اجازه دهد، می‌توان پیش از نقل قول نیز به آن اشاره کرد.

«سینائی» معتقد است (۱۳۸۲، ۲۲-۲۳)، «خط‌مشی انتخاب مواد یا خط‌مشی مجموعه‌سازی همان برنامه‌مدون مجموعه‌سازی کتابخانه است که در آن تمام مسائل مربوط به انتخاب مواد و در مواردی حتی مسائل مربوط به تهیه مواد مشخص می‌گردند».

As Edward Tufte points out (2001, 139), "a graphical element may carry data information and also perform a design function usually left to non-data-ink."

۴۱. ۱ **چندین استناد به منبعی واحد.** هنگامی که به صفحه یا صفحه‌هایی خاص از یک

منبع واحد بیش از یک بار در یک پاراگراف استناد شود، استناد درون‌متنی را می‌توان پیش از نقطه پایانی قرار داد. اگر شماره صفحات تغییر می‌کند، استناد درون‌متنی باید در اولین استناد نوشته شود. در این صورت در استنادهای بعدی تنها شماره صفحه مورد نیاز خواهد بود.

۴۲.۱ **ملاحظات نحوی.** استاد نویسنده - تاریخ، مانند هر استاد کتاب‌شناختی دیگر، به یک اثر و نه یک شخص دلالت دارد. در مثالهای ۱. ۳۹-۴۰ توجه داشته باشید که چگونه عبارتها، نویسندگان، و آثار از هم متمایز می‌شوند. عبارتی مانند «...در «اسمیت» ۱۹۹۹...» اگر چه به لحاظ فنی صحیح اما نامناسب است و باید از کاربرد آن پرهیز کرد. شکل بهتر برای استناد به این اثر می‌تواند «...مطالعه «اسمیت» (۱۹۹۹) نشان می‌دهد که...» باشد.

۴۳.۱ **نویسنده(گان) واحد، سال واحد.** برای متمایز کردن دو یا چند اثر منتشر شده در یک سال واحد با نویسنده یا نویسندگان واحد (ن.ک. ۱. ۳۳)، در استنادهای درون‌متنی و نیز فهرست منابع، حروف الفبا به شکل صاف و بدون فاصله به سال انتشار اثر اضافه می‌شوند.

(حری ۱۳۸۳ الف)

(دیانی ۱۳۸۱ ب)

(Beijing Zoo 1974a)
(Hollingsworth and Sockett 1994b)

۴۴.۱ **دو یا سه نویسنده.** برای آثاری با دو یا سه نویسنده، نام همه نویسندگان در فهرست منابع گنجانده می‌شوند. استفاده از «&» به جای «and» برای آثار انگلیسی توصیه نمی‌شود، به جز در مواقعی که «&» جزء نام رسمی شرکتها باشد. برای مثالها، ن.ک. ۲. ۲۷-۲۸،

۴۵.۱ **بیش از سه نویسنده.** برای آثاری با بیش از سه نویسنده، نام اولین نویسنده با عبارت «et al.» یا «and others» برای آثار انگلیسی و «و دیگران» برای آثار فارسی دنبال می‌شود. توجه داشته باشید که «et al.» در استنادهای درون‌متنی ایتالیک نمی‌شود.

(اکبری و دیگران ۱۳۷۲)

در مطالعه «اکبری» و دیگران (۱۳۷۲)،...

(Zipursky et al. 1997)
In a study by Zipursky and others (1997),...

اگر در فهرست منابع اثر دیگری با تاریخ یکسان وجود داشته باشد که به صورت «اکبری و دیگران» یا «Zipursky et al.» خلاصه شود، اما نویسندگان همکار متفاوت یا نویسندگان همکار یکسانی را با ترتیبی متفاوت در بر داشته باشد، اسنادهای درون‌متنی باید این آثار را از هم متمایز کنند. در چنین مواردی نام دو یا سه نویسنده اول باید در اسناد درون‌متنی ذکر و با «et al.» یا «and others» برای آثار انگلیسی و «و دیگران» برای آثار فارسی دنبال شود.

(اکبری و دیگران ۱۳۷۲)

(اکبری، مجتهدزاده، و دیگران ۱۳۷۲)

(Zipursky, Jones, et al. 1997)
(Zipursky, Smith, et al. 1997)

در صورت نیاز، عنوان کوتاه شده اثر نیز در گیومه و بین دو ویرگول اضافه می‌شود. در مثالهای زیر «et al.» و «و دیگران» به نویسندگان همکار متفاوتی دلالت دارند، پس نمی‌توان از «a» و «b» یا «الف» و «ب» استفاده کرد، ن.ک. ۱. ۴۳. برای آگاهی از چگونگی ارجاع به نویسندگان متعدد در فهرست منابع، ن.ک. ۲. ۲۷-۳۰.

(کریمی و دیگران، «طرح سطح‌بندی آموزش...»، ۱۳۸۲)

(کریمی، مجتهدزاده، و دیگران، «دانشکده‌های دندانپزشکی ایران: رتبه‌بندی

آموزشی...»، ۱۳۸۲)

(Zipursky, Smith, et al., "Giant Snails," 1997)
(Zipursky, Smith, et al., "Seed Attackers," 1997)

۴۶.۱ **اسنادهای متعدد.** دو یا چند اسناد درون‌متنی در کنار هم در یک جفت پراتز، با علامت نقطه ویرگول از هم جدا می‌شوند. ترتیب چنین اسنادهایی به نوع منبع و ترتیب اسناد به آنها یا اهمیت نسبی آنها بستگی دارد. اگر هیچ‌یک از این قواعد به کار نروند، نظم الفبایی یا تاریخی توصیه می‌شود. به جز نظم‌هایی که در شیوه‌نامه

یک نشریه علمی خاص تجویز می‌شود، در سایر موارد تصمیم با نویسنده است.

(امامی و آشتیانی ۱۳۶۶؛ فتاحی ۱۳۷۹؛ دیانی و داورپناه ۱۳۸۱)

(Armstrong and Malacinski 1989; Beigl 1989; Pickett and White 1985)

استناد به آثار بیشتری از نویسنده (گان) واحد تنها با ذکر تاریخ آنها صورت می‌گیرد و تاریخها نیز با علامت ویرگول از هم جدا می‌شوند. در جایی که شماره صفحه لازم باشد، بین شماره صفحه و تاریخ بعدی از علامت نقطه ویرگول استفاده می‌شود.

(دیانی ۱۳۷۹، ۱۳۸۱؛ داورپناه الف، ۱۳۸۱، ب)

(ناتل خانلری ۱۳۶۷، ۲۸۰؛ ۱۳۷۰، ۱۶۸؛ زرین کوب ۱۳۷۹، ۲۵۹)

(Whittaker 1967, 1975; Wiens 1989a, 1989b)

(Wong 1999, 328; 2000, 475; Garcia 1998, 67)

استادها

۱.۲.....	مقدمه
۴.۲.....	پیدایش منابع الکترونیکی
کتاب	
۱۶.۲.....	عناصر اطلاعاتی و ترتیب آنها
۲۰.۲.....	نام نویسنده
۴۹.۲.....	نام نویسندگان خارجی
۶۳.۲.....	سال انتشار
۷۰.۲.....	عنوان
۸۸.۲.....	فصلها یا دیگر قسمتهای عنوان دار یک کتاب
۹۶.۲.....	نامه‌ها و دیگر گونه‌های ارتباطی در مجموعه‌های منتشر شده
۹۸.۲.....	ویرایش
۱۰۱.۲.....	آثار چندجلدی
۱۰۷.۲.....	فروست
۱۱۲.۲.....	وضعیت نشر
۱۳۰.۲.....	ویرایشهای تجدید چاپ شده و ویرایشهای جدید
۱۳۴.۲.....	صفحه، جلد، و دیگر اطلاعات برای تعیین محل استاد
۱۴۳.۲.....	کتابهای الکترونیکی
ادواری‌ها	
۱۴۹.۲.....	نشریه‌های علمی
۱۵۴.۲.....	نشریه‌های علمی الکترونیکی
۱۷۸.۲.....	مجله‌ها
۱۸۰.۲.....	مجله‌های پیوسته
۱۸۴.۲.....	روزنامه‌ها
۱۸۵.۲.....	استناد به نقدها
۱۹۶.۲.....	

- ۲۰۰.۲..... مصاحبه‌ها و نوشته‌های شخصی
- ۲۰۱.۲..... مصاحبه‌های رسمی
- ۲۰۴.۲..... ارتباطات شخصی
- ۲۰۶.۲..... اطلاعات منتشر نشده یا به شکل غیررسمی منتشر شده
- ۲۱۸.۲..... نسخه‌های خطی و دست‌نویس
- ۲۱۹.۲..... مواد الکترونیکی منتشر شده به شکل غیررسمی
- ۲۲۴.۲..... گونه‌های ویژه و مراجع
- ۲۳۲.۲..... قرآن و دیگر کتابهای مقدس
- ۲۳۵.۲..... متون موسیقایی
- ۲۳۷.۲..... مواد دیداری - شنیداری
- ۲۳۹.۲..... آثار صوتی
- ۲۴۱.۲..... چندرسانه‌ای‌های پیوسته
- ۲۴۲.۲..... لوحهای فشرده و «دی. وی. دی.»ها
- ۲۴۳.۲..... اسلایدها و بریده فیلمها
- ۲۴۵.۲..... استنادهای برگرفته از منابع دیگر
- ۲۴۶.۲..... مدارک بخش عمومی
- ۲۴۷.۲..... تشکیلات بین‌المللی
- ۲۴۸.۲..... مدارک عمومی پیوسته
- ۲۴۹.۲..... پایگاههای اطلاعاتی

مقدمه

۱.۲ **دامنهٔ مثالها.** این فصل قواعد و مثالهایی را برای استندهای درون‌متنی و مدخلهای فهرست منابع بر اساس نظام نویسنده - تاریخ ارائه و عناصر گوناگون موجود در استناد به کتابها، نشریه‌های علمی، مجله‌ها، رسانه‌های الکترونیکی، مواد منتشر نشده، مواد دیداری - شنیداری، مواد قانونی، و مدارک عمومی را بحث می‌کند. برای نگاه اجمالی و نمونه‌هایی از نظام مستندسازی نویسنده - تاریخ، ن.ک. فصل ۱.

۲.۲ **استناد به منابع دیگر.** هیچ شیوه‌نامه‌ای نمی‌تواند تمامی انواع منابع و استنادها را پوشش دهد. از همین رو به نویسندگان یا ویراستارانی که در یافتن روش استناد به گونهٔ خاصی از منابع در این شیوه‌نامه موفق نمی‌شوند، پیشنهاد می‌شود در استنادات و فهرست منابع آثار موجود در حوزه‌ای که در آن به کار مشغول‌اند، جست‌وجو کنند. اگر الگویی یافت نشد، می‌توانند به ابتکار خود روشی برای استناد به کار برند به شرطی که چنین روشی برای خوانندگان قابل فهم باشد و بتوانند اثری را که بدان استناد شده است، شناسایی کنند و در صورت نیاز به اصل آن رجوع کنند.

۳.۲ دو شکل. در این فصل مثالها در دو شکل و برای مدخلهای فهرست منابع و استنادهای درون‌متنی ارائه می‌شوند. در مواردی که بیش از یک مثال ارائه گردد، ترتیب مثالها مانند یک فهرست منابع واقعی به صورت الفبایی خواهد بود.

اسدی، مریم. ۱۳۸۴. «فناوریهای امنیت اطلاعات: با یک دیدگاه طبقه‌بندی». *علوم اطلاع‌رسانی* ۲۰ (۲ و ۱): ۱-۱۶.
 نظری، مریم. ۱۳۸۴. *سواد اطلاعاتی*. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران.
 (اسدی ۱۳۸۴، ۱۴)
 (نظری ۱۳۸۴)

Burnett, K., and E. T. Dresang. 1999. "Rhizomorpha Reading: The Emergence of a New Aesthetic in Literature for Youth." *Library J* 69 (Oct.): 421-45.
 Davies, Paul. 1999. *The Fifth Miracle: The Search for the Origin of Life*. New York: Simon & Schuster.
 (Burnett and Dreang 1999, 439)
 (Davies 1999, 23)

پیدایش منابع الکترونیکی

۴.۲ مقدمه. در سالهای اخیر محتوای الکترونیکی و محیط پیوسته به عناصر اصلی کارهای علمی تبدیل شده‌اند. با وجود این، ماهیت رسانه‌های الکترونیکی ایجاب می‌کند که نویسندگان، ویژگیهای زیر را هنگام استفاده از آنها در فرایند پژوهش به خاطر داشته باشند. برای فهرستی از بندهایی که در این فصل به طور خاص با استنادهای الکترونیکی ارتباط دارند، ن.ک. ۲. ۱۵.

۵.۲ پایداری. صرف نظر از انواع روشهای آرشیو، بازیابی، و ارتباطی که ممکن است در آینده پدید آیند، محتوای الکترونیکی با توجه به ماهیتی که دارد، همچنان ناپایدار و قابل دستکاری خواهد بود. اگر منبعی تغییر پیدا کند یا غیرقابل دسترس شود، استنادهای به آن منبع نیز باید اصلاح شوند. بنابراین نویسندگان و ناشران باید صحت استناد به محتوای الکترونیکی را تا حد امکان نزدیک به زمان انتشار اثری که در آن از محتوای الکترونیکی استفاده شده است، بررسی و تأیید کنند.

۶.۲ **سندیت.** مانند هر رسانه دیگر، نویسندگان باید هنگام ارزیابی منابع الکترونیکی به ناشر یا سازمان دهنده آنها توجه کنند. منابع الکترونیکی ای که بدون ارتباط رسمی با یک ناشر یا سازمان دهنده ارائه شوند، دارای اعتباری مانند منابع منتشر نشده یا انتشارات شخصی در رسانه‌های دیگر هستند. با وجود این، نویسندگان باید به خاطر داشته باشند که هر چیزی در اینترنت در چارچوب حقوق پدیدآورندگان منتشر می‌شود و باید به استناد کامل و در صورت نیاز به شفافیت مجوز استفاده از آنها توجه داشت.

۷.۲ **محتوای در دسترس از طریق منابع پیوسته متعدد.** هنگامی که محتوایی از طریق بیش از یک منبع پیوسته در دسترس باشد، نویسندگان باید بر اساس ماهیت و شیوه کار ناشر یا سازمان دهنده آن، از پایدارترین شکل محتوا استفاده کنند.

۸.۲ **آثاری که به دو صورت چاپی و الکترونیکی وجود دارند.** در بسیاری از موارد محتوای شکل‌های چاپی و الکترونیکی اثر واحدی مانند هم هستند، اما امکان وجود تفاوت‌های عمده یا غیر عمده ایجاب می‌کند که نویسندگان به شکلی از اثر استناد کنند که آن را استفاده کرده‌اند. شکل‌های دیگر چنین اثری را در صورت مفید بودن برای خوانندگان می‌توان در استناد ذکر کرد. در این صورت شیوه استناد باید عدم استفاده نویسنده را از این شکل‌ها به روشنی نشان دهد، ن.ک. ۱۴۵.۲

۹.۲ «یو. آر. ال»^۱. یک «یو. آر. ال.» یا مکان‌یاب همسان منابع که گاهی نشانی نیز نامیده می‌شود، بیانگر مکان یک فایل در محیط اینترنت است. هر «یو. آر. ال.» با اختصاری از پروتکل استفاده شده برای تحویل مواد الکترونیکی به خوانندگان شروع می‌شود که رایج‌ترین آنها پروتکل انتقال ابرمتن یا «اچ. تی. تی. پی.»^۲ و

¹ Uniform Resource Locator (URL)

² hypertext transfer protocol (http)

پروتکل انتقال فایل یا «اف. تی. پی.»^۱ هستند. این اختصارات همیشه با یک علامت دونقطه و دو خطِ مورب دنبال می‌شوند و پس از آنها به ترتیب، نام دامنه ناشر و مسیر منبع می‌آیند. عناصری که پس از نام دامنه می‌آیند، از آن و همچنین از یکدیگر با یک خط مورب جدا می‌شوند.^۲ برای نمونه «یو. آر. ال.»:

<http://www.journals.uchicago.edu/JMH/journal/issues/v72n4/002401.html>

به مقاله‌ای اشاره دارد که با نام فایل «002401.html»، در جلد ۷۲ - شماره چهار نشریه علمی «Journal of Modern History» از سوی انتشارات دانشگاه شیکاگو منتشر شده است.

۱۰.۲ «یو. آر. ال.»ها و نقطه‌گذاری. حرف اول پروتکل (مانند h در http) هیچ‌گاه بزرگ نوشته نمی‌شود. بزرگ‌نویسی بقیه عناصر نیز بستگی به شکل اصلی آنها در «یو. آر. ال.» دارد چرا که برخی از «یو. آر. ال.»ها نسبت به بزرگ یا کوچک بودن حروف حساس هستند و نباید بر اساس سبک خاصی ویرایش شوند. آخرین نویسه یک «یو. آر. ال.» که به یک راهنما اشاره دارد، یک خط مورب است. علائم سجاوندی دیگری که پس از «یو. آر. ال.» می‌آیند به دلیل تعلق به متن نوشتار، به آسانی قابل تشخیص هستند، بنابراین نیازی به علائم سجاوندی پس از «یو. آر. ال.» یا قرار دادن آن در کروشه نیست. هرگونه استناد درون‌متنی به یک «یو. آر. ال.» را باید در پرانتز قرار داد. کروشه‌های زاویه‌دار (<>) که در برخی از زبانهای نشان‌گذاری از جمله «اچ. تی. ام. ال.»^۳ دارای معنای خاصی هستند، هرگز نباید برای محصور کردن یک «یو. آر. ال.» به کار روند.

۱۱.۲ «یو. آر. ال.» و شکستن خطوط. اگر در یک اثر چاپی لازم باشد «یو. آر. ال.» در انتهای یک خط شکسته شود، شکستگی باید پس از دو خط مورب (//) یا یک

^۱ file transfer protocol (ftp)

^۲ برای اطلاعات بیشتر درباره «یو. آر. ال.»ها، ن. ک. <http://www.w3.org>

^۳ hypertext markup language (html)

خط مورب (/)؛ پیش از علامت ابرو (~)، نقطه، ویرگول، خط تیره، خط تیره بلند (_)، علامت پرسش، علامت شماره (#)، علامت درصد؛ یا پیش و پس از علامت مساوی یا علامت «&» صورت گیرد. هرگز نباید برای مشخص کردن شکستگی خط، به یک «یو. آر. ال.» «هایفن» اضافه کرد. «هایفنی» هم که بخشی از «یو. آر. ال.» به حساب می‌آید، نباید در پایان یک خط ظاهر شود.

<http://press-pubs.uchicago.edu/founders/>

<http://www.uiowa.edu/~vpr/research/organize/humalink.htm>

<http://www.pubmedcentral.nih.gov/b.cgi?artid=19161>

http://www.internetnews.com/ec-news/article/0,,4_353451,00.html

۱۲.۲ **تاریخ دسترسی.** تاریخ دسترسی در استناد به منابع پیوسته، به دلیل در دسترس نبودن نسخه‌های پیشین برای خوانندگان، دارای ارزش محدودی است. از این گذشته یک نویسنده ممکن است در طول چند روز از چندین ویرایش تجدیدنظر شده از یک اثر در پژوهش خود استفاده کرده باشد. بنابراین به طور معمول گنجاندن تاریخ دسترسی در یک استناد پیشنهاد نمی‌شود. با وجود این، برای آثاری که دارای نسخه‌های روزآمد جدی یا در زمینه‌هایی مانند پزشکی یا حقوق هستند که در آنها حتی اصلاحات کوچک نیز اهمیت دارند، افزودن تاریخ آخرین بازدید نویسنده از سایت می‌تواند مفید باشد. برای مثالها، ن.ک. ۲. ۱۸۴، ۲۲۲. ۲.

۱۳.۲ **تاریخ تجدیدنظر.** اگر چه پاره‌ای از سایتهای اینترنتی تاریخ آخرین تجدیدنظر در منابع خود را ذکر می‌کنند، اما این عمل نه همگانی و نه لزوماً قابل اعتماد است. بنابراین تاریخ تجدیدنظر نباید علاوه بر تاریخ دسترسی یا به جای آن آورده شود.

۱۴.۲ **شناساگر موجودیت دیجیتال.** شناساگر موجودیت دیجیتال، شماره سریال محتوای الکترونیک و شبیه شماره استاندارد بین‌المللی نشریه‌ها یا شماره استاندارد بین‌المللی کتاب، شناساگر منحصر به فردی است که از سوی ناشران به آثار دیجیتالی‌ای اختصاص می‌یابد که در محیط شبکه منتشر می‌شوند. نشانی اینترنتی محتوای دیجیتالی ممکن است در طول زمان تغییر کند اما این شناساگر بدون تغییر باقی می‌ماند. این شناساگر می‌تواند به یک مقاله یا فصلی از یک کتاب یا حتی یک تصویر و به عبارت دیگر به هر واحدی از محتوای دیجیتالی اختصاص یابد.

۱۵.۲ **مثالهای خاص.** بحثها و مثالها در سراسر این فصل برای انواع منابع ارائه می‌شوند: کتابها، ۲. ۴۸، ۲. ۱۴۲-۱۴۷؛ نشریه‌های علمی، ۲. ۱۷۸-۱۷۹؛ مجله‌ها، ۲. ۱۸۴؛ روزنامه‌ها، ۲. ۱۹۵؛ مواد منتشر شده غیررسمی، ۲. ۲۰۶، ۲. ۲۰۹-۲۱۲؛ آثار مرجع، ۲. ۲۲۴؛ چندرسانه‌ایها، ۲. ۲۴۰؛ لوحهای فشرده و «دی. وی. دی.»^۱، ۲. ۲۴۱؛ مدارک عمومی؛ ۲. ۲۴۷؛ و پایگاههای اطلاعات، ۲. ۲۴۸-۲۴۹.

کتاب

عناصر اطلاعاتی و ترتیب آنها

۱۶.۲ **اطلاعات پایه در برابر اطلاعات تکمیلی.** یک استناد کامل باید اطلاعات کافی را دربر داشته باشد تا خواننده علاقه‌مند بتواند کتاب مورد نظر خود را پیدا کند. برخی از استنادها، شامل اطلاعاتی تکمیلی هستند که هر چند برای این هدف لازم نیستند اما با وجود این روشنگر هستند.

۱۷.۲ **عناصر اطلاعاتی.** عناصر اطلاعاتی زیر تا حد امکان در فهرست منابع ذکر

¹ Digital Versatile Disc (DVD)

می‌شوند. ترتیب ظاهر شدن عناصر اطلاعاتی بر اساس نوع انتشارات اندکی متفاوت است، ن.ک. ۱. ۶-۱۵. گاهی نیز اجزای به‌خصوصی حذف می‌شوند. چنین مواردی در طول این فصل بحث و بررسی خواهند شد.

۱. نویسنده: نام کامل نویسنده یا نویسندگان؛ نام کامل ویراستار یا ویراستاران. در صورتی که نویسنده‌ای وجود نداشته باشد، نام مؤسسه مسئول تدوین کتاب به‌جای آن قرار می‌گیرد؛

۲. سال انتشار؛

۳. عنوان: عنوان کامل کتاب شامل عنوان فرعی، در صورتی که وجود داشته باشد؛

۴. ویراستار، گردآورنده، یا مترجم، هر یک از آنها که وجود داشته و علاوه بر نویسنده در صفحه عنوان ذکر شده باشند؛

۵. ویرایش، در صورتی که نخستین ویرایش نباشد؛

۶. جلد: تعداد کل جلدها در صورتی که به اثری چند جلدی به‌طور کلی استناد شود؛ شماره جلد در اثری چند جلدی، اگر به یک جلد واحد استناد شود؛ و عنوان اختصاصی یک جلد از اثری چند جلدی، در صورت وجود؛

۷. عنوان فروست، در صورتی که وجود داشته باشد و شماره جلد در فروست در صورتی که فروست شماره گذاری شده باشد؛

۸. وضعیت نشر: محل نشر و ناشر؛

۹. شماره(های) صفحه در صورتی که ذکر آنها لازم باشد؛

۱۰. «یو. آر. ال.» برای منابع اینترنتی یا نشانه‌ای برای دیگر منابع الکترونیکی مورد استناد مانند «دی‌وی‌دی» و لوح فشرده.

۱۸.۲ **انتطاف پذیری و یک‌دستی.** مادامی که در سراسر یک اثر، یک پارچگی در شیوه استناد رعایت گردد، تغییرات منطقی در سبکی که در این شیوه‌نامه معرفی

می‌شود در صورت توافق بین نویسنده و ناشر ایرادی ندارد. با وجود این، چنین انعطاف‌پذیری‌ای به‌ندرت در نشریه‌های علمی امکان‌پذیر است، زیرا پایبندی نشریه به سبکی معین را محل تردید قرار می‌دهد.

۱۹.۲ **واژه‌های خارجی به غیر از انگلیسی.** وقتی به کتابهایی به غیر از زبان انگلیسی استناد شود، بهتر است اصطلاحات کتاب‌شناختی استفاده شده در آنها را به صورت اصلی خودشان باقی گذارد. با وجود این، در صورت شناخت صحیح نویسنده و ویراستار از اصطلاحات کتاب‌شناختی در آن زبان خارجی، اصطلاحات استفاده شده برای جلد، ویرایش، و مانند آنها را می‌توان به انگلیسی ترجمه کرد. به عنوان نمونه می‌توان «Ausgabe in einem Band» را به عنوان «one-volume edition» ترجمه کرد یا همان‌گونه که توصیه شد آن را به صورت ترجمه نشده باقی گذارد، ن.ن.ک. ۲. ۸۴-۸۶.

نام نویسنده

۲۰.۲ **شکل نام.** نام نویسنده (گان) کتاب در فهرست منابع به همان گونه‌ای نوشته می‌شود که در صفحه عنوان آن آمده است. نام اول نویسنده را می‌توان به‌جای اختصار به‌طور کامل ارائه کرد. اگر نویسنده‌ای در یک کتابش از نام اول کامل و در دیگری از اختصار آن استفاده کرده باشد (مانند «Mary L. Jones» در مقابل «M. L. Jones» یا «س. شادمان» در مقابل «سعید شادمان»)، شکل مشابهی باید در همه استنادهای به آن نویسنده استفاده شود که برای چنین استنادی شکل کامل ترجیح دارد. برای کمک به مرتب کردن فهرست منابع بر اساس حروف الفبا، اختصار حرف اول نام میانی نویسندگان خارجی نیز در صورت وجود در مدرکی که بدان استناد شده است، آورده می‌شود. مدارج و نسبیهایی که همراه نام در

صفحه عنوان آمده‌اند، حذف می‌شوند. تنها برای آثار انگلیسی، درجه «ام. دی.»^۱ برای نویسنده یک اثر پزشکی و برای آثار فارسی، نسبهایی که جزء جدایی‌ناپذیر نام هستند، نوشته می‌شوند، ن.ک. ۱. ۲۴، ۲. ۲۲-۲۴.

برای آثار فارسی، نام کوچک نویسنده به صورت کامل نوشته می‌شود، مگر اینکه این نام در صفحه عنوان به صورت کامل نیامده باشد. برای آثاری که از انگلیسی به فارسی ترجمه شده‌اند، تا حد امکان نام اول و میانی نویسنده اصلی به صورت کامل به فارسی نوشته می‌شوند، مگر اینکه شکل کامل آنها در اثر ترجمه شده به فارسی وجود نداشته باشند. برای اطلاعات بیشتر درباره نام نویسندگان خارجی، ن.ک. ۲. ۴۹-۶۲.

۲۱.۲ نام نویسنده در استناد درون‌متنی. برای آگاهی از شکل نامها در فهرست منابع و استنادهای درون‌متنی، ن.ک. ۱. ۳۵.

۲۲.۲ ارأنة نام کوچک. بخش حذف شده نام کوچک یک نویسنده در صفحه عنوان، گاهی در فهرست منابع در گروه آورده می‌شود. به عنوان نمونه «R. S. Crane» را می‌توان در فهرست منابع به شکل «[onald] S. Crane» و «[س. شادمان]» را به شکل «[سعید] شادمان» آورد، اما در آثار علمی به این گروه‌ها نیازی نیست.

۲۳.۲ نویسندگانی که حروف اختصاری را برای نام کوچک خود ترجیح می‌دهند. نامهای کامل برای نویسندگانی که همیشه تنها از اختصار استفاده می‌کنند، نباید به کار روند. مانند «J. B. S. Haldane»، «T. S. Eliot» و «E. E. Cummings» در آثار انگلیسی، و «م. ا. به‌آذین» در آثار فارسی. در این موارد، بین اختصارات یک فاصله قرار می‌گیرد.

۲۴.۲ نشریه‌هایی که حروف اختصاری را برای نام کوچک نویسندگان ترجیح

¹ Doctor of Medicine (M. D.)

می‌دهند. در فهرستهای منابع برخی از نشریه‌های علمی به زبان انگلیسی، همواره به‌جای نام اول و میانی کامل نویسنده (گان) از حروف ابتدای آنها استفاده می‌کنند. در این صورت هنگام استفاده از نقطه پس از حروف آغازین، بین آنها فاصله و بین نام خانوادگی و اختصارات نامهای اول و میانی، ویرگول گذاشته می‌شود (Wells, H. G.)؛ اما اگر نقطه‌ها حذف شوند بین نام خانوادگی و اختصارات نامهای اول و میانی، ویرگول قرار نمی‌گیرد و بین حروف اول نامهای اول و میانی فاصله نیز گذاشته نمی‌شود (Wells HG). (ن.ن.ک. ۱. ۲۴).

۲۵.۲ پادشاهان و قدیسان و مانند آنها. نویسندگانی که تنها با نامهای کامل شناخته می‌شوند با همان نامها نیز فهرست می‌شوند و عنوانهایی چون «monarch» و «saint» در انگلیسی و «شاه» یا «قدیس» در فارسی برای آنها حذف می‌شوند.

نعمت‌الله ولی. ۱۳۴۰. رسائل نورالدین شاه نعمت‌الله ولی کرمانی. تهران: خانقاه نعمت‌اللهی.

Augstine. 1985. *On Christian Doctrine*. Translated by D. W. Robertson Jr. Indianapolis: Bobbs-Merrill.

۲۶.۲ یک نویسنده. در فهرست منابع که مدخلها بر اساس حروف الفبای نام نویسندگان مرتب می‌شوند، ترتیب نام اول و نام خانوادگی معکوس می‌شود و نام خانوادگی در ابتدا می‌آید. پس از نام خانوادگی یک ویرگول و سپس نام اول می‌آید و عنصر بعدی یعنی سال انتشار با یک نقطه جدا می‌شود. (ن.ن.ک. ۱. ۸).

کمال‌زاده، حسن. ۱۳۸۸. پیشگیری و درمان بیماریهای قلبی به زبان ساده. تهران: نور دانش.

Martin du Gard, Roger. 2000. *Lieutenant-Colonel De Maumort*. Translated by Luc Bre`bion and Timothy Crouse. New York: Alfred A. Knopf.

در مثال انگلیسی بالا باید توجه کرد که «Martin du Gard» یک نام خانوادگی است، از همین رو زیر حرف «M» قرار می‌گیرد.

۲۷.۲ دو نویسنده. نام نویسندگان (یا ویراستاران) آثاری با دو نویسنده به همان ترتیب موجود در صفحه عنوان ارائه می‌شوند. در فهرست منابع، تنها ترتیب نام نویسنده اول معکوس می‌شود و قبل و بعد از نام اول و میانی یا اختصار آنها برای نویسندگان خارجی و نام کوچک برای نویسندگان ایرانی ویرگول قرار می‌گیرد. نام نویسنده دوم با نظم طبیعی پس از یک ویرگول و حرف ربط «and» برای آثار انگلیسی و حرف ربط «و» برای آثار فارسی در ادامه نام نویسنده اول می‌آید. استفاده از «&» برای آثار انگلیسی به جای حرف ربط «and» توصیه نمی‌شود. در اسناد درون‌متنی نیز نام خانوادگی هر دو نویسنده مانند صفحه عنوان آورده می‌شوند.

کاظمی، عباس، و مسعود کسایی. ۱۳۸۰. *مدیریت تولید و عملیات*. تهران: سمت.
(کاظمی و کسایی ۱۳۸۰، ۷۳)

Walker, J. R. and T. Taylor. 1998. *The Columbia Guide to Online Style*. New York: Columbia Univ. Press.
(Walker and Taylor. 1998)

هنگامی که هر دو نویسنده دارای نام خانوادگی یکسانی باشند، این نام معمولاً در اسناد درون‌متنی تکرار می‌شود.

ویکری، برایان، و الینا ویکری. [۱۹۷۸]. *علم اطلاع‌رسانی در نظر و عمل*. ترجمه عبدالحسین فرج‌پهلوی. ۱۳۸۰. مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی.
(ویکری و ویکری ۱۹۷۸) یا («ویکری»ها ۱۹۷۸)

Weinberg, Arthur, and Lila Weinberg. 1980. *Clarence Darrow: A Sentimental Rebel*. New York: Putnam's Sons.
(Weinberg and Weinberg 1980) or (Weinbergs 1980)

۲۸.۲ سه نویسنده. نام نویسندگان (یا ویراستاران) در آثاری با سه نویسنده به همان ترتیب موجود در صفحه عنوان ارائه می‌شوند. در فهرست منابع، تنها ترتیب نام نویسنده اول معکوس می‌شود و پیش و پس از نام اول و میانی یا اختصار آنها برای نویسندگان خارجی و نام کوچک برای نویسندگان ایرانی ویرگول قرار

می‌گیرد. نام نویسندگان دوم و سوم با نظم طبیعی پس از یک ویرگول و حرف ربط «and» برای آثار انگلیسی و حرف ربط «و» برای آثار فارسی پیش از نام نویسنده آخر می‌آیند. در استناد درون‌متنی نیز نام خانوادگی هر سه نویسنده به ترتیب صفحه‌عنوان آورده می‌شوند.

صارمی، کتایون، عباس رفیعی فراهانی، و فریدون امانی. ۱۳۷۲. *موزه‌های ایران*. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
(صارمی، رفیعی فراهانی، و امانی ۱۳۷۲)

Merk, Jane S., Ida J. Fogg, and Charles A. Snow. 1987. *Astrology for the Beginning Meteorologist*. Chicago: Darkweather and Clere.
(Merk, Fogg, and Snow 1987)

۲۹.۲ **بیش از سه نویسنده.** برای آثاری نوشته یا ویراسته چهار تا ده نفر، معمولاً به همه نامها در فهرست منابع اشاره می‌شود. ترتیب نامها و علامت‌گذاری مانند حالت سه نویسنده است. در استناد درون‌متنی تنها نام خانوادگی نویسنده اول با «and others» یا «et al.» برای آثار انگلیسی و عبارت «و دیگران» برای آثار فارسی بدون ویرگول می‌آیند. برای آثار ۱۱ نویسنده یا بیشتر، ن.ک. ۲. ۳۰.

Sechzer, J. A., S. M. Pfaffilin, F. L. Denmark, A. Griffin, and S. J. Blumenthal, eds. 1996. *Women and Mental Health*. Baltimore: Johns Hopkins Univ. Press.
(Sechzer et al. 1996, 243)

اکبری، محمدتقی، احمد رضوانی، محمدتقی منشی طوسی، حسن سلطانی‌فر، و احمد نمایی. ۱۳۷۲. *فرهنگ اصطلاحات علوم و تمدن اسلامی: انگلیسی - فارسی*. مشهد: بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی.
(اکبری و دیگران ۱۳۷۲)

۳۰.۲ **نویسندگان پرشمار.** گاهی در فهرست منابع، آثاری با نویسندگان متعدد و گاه تا بیست نویسنده یا بیشتر وجود دارند. بیشتر این نویسندگان نیز ممکن است در مدخلهای دنبال هم اما نظمی متفاوت تکرار شوند. بنابراین برای جلوگیری از ایجاد زنجیره طولانی از نامها و با پوزش از نویسندگانی که نام آنها حذف

می‌شود، برای استنادهایی با ۱۱ نویسنده یا بیشتر تنها هفت نفر اول ذکر و با یک ویرگول پس از آخرین نام و «et al.» برای آثار انگلیسی و عبارت «و دیگران» برای آثار فارسی دنبال می‌شوند. در صورت محدودیت فضا این سقف به شش نویسنده کاهش می‌یابد و در صورت وجود بیش از شش نویسنده، تنها سه نفر اول ذکر و با یک ویرگول پس از آخرین نام و «et al.» برای آثار انگلیسی «و دیگران» برای آثار فارسی دنبال می‌شوند.

۳۱.۲ **نام نویسنده در عنوان.** هنگامی که نام نویسنده اثری مانند خودسرگذشت‌نامه در عنوان یا عنوان فرعی اثر نیز آمده باشد، هم استاد درون‌متنی و هم مدخل فهرست منابع باید با نام آن نویسنده آغاز شود، حتی اگر نام نویسنده در عنوان تکرار شده باشد، ن.ن.ک. ۲. ۴۱.

ابن خلدون، عبدالرحمن بن محمد. ۱۳۴۷. *مقدمه ابن خلدون*. ترجمه محمد پروین گنابادی. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب.
(ابن خلدون ۱۳۴۷)

Michelangelo. 1999. *The Complete Poems of Michelangelo*.
Trans. J. F. Nims. Chicago: Univ. of Chicago Press.
(Michelangelo 1999)

۳۲.۲ **آثار ناشناس: نویسنده ناشناس.** در صورتی که نام نویسنده یا ویراستار اثری معلوم نباشد، مدخل فهرست منابع با عنوان اثر به صورت ایتالیک آغاز می‌شود، ن.ن.ک. ۲. ۳۳.

هزار و یک شب. ۱۳۷۸. به کوشش بهرام افراسیابی. تهران: پازند.

The Burden of Anonymity. 1948. Nowhere: Nonesuch Press.

در مرتب کردن آثار انگلیسی در فهرست منابع بر اساس حروف الفباء، حرف تعریف ابتدای عنوان اثر نوشته اما نادیده گرفته می‌شود. در استناد درون‌متنی نیز عنوان اثر به جای نویسنده قرار می‌گیرد.

(*The Burden of Anonymity* 1948)

در استفاده از عنوان آثار برای استناد درون‌متنی به آثار بی‌نویسنده باید عنوانهای طولانی (بیش از پنج کلمه) را کوتاه کرد. در کوتاه‌سازی عنوان نباید واژه‌هایی حذف شوند که دربر دارنده مفهوم اصلی عنوان هستند. عنوان کوتاه شده شامل کلیدواژه‌هایی (از عنوان اصلی کتاب، فصل، یا مقاله است. از اختصارات در کوتاه‌سازی عنوان استفاده نمی‌شود مگر اینکه این نکته در اولین استناد ذکر شده باشد. ترتیب کلمات نیز نباید تغییر کند. برای بسیاری از عنوانهای آثار انگلیسی، حذف حروف تعریف از عنوان کافی است.

۳۳.۲ ناشناس به عنوان نویسنده. اگر چه استفاده از واژه «ناشناس» به جای نویسنده در فهرست منابع توصیه نمی‌شود، اما این واژه را می‌توان به جای نام نویسنده در فهرست منابعی قرار داد که در آن چندین اثر باید با عنوان «ناشناس» فهرست شوند. در چنین مواردی برای آثار انگلیسی واژه‌های «Anonymous» یا «Anon.» و برای آثار فارسی واژه «ناشناس» به صورت صاف در اولین مدخل می‌آیند و خط تیره بلند سه تایی پیوسته، ن.ک. ۱. ۲۸، پس از آن استفاده می‌شود.

Anon. 1547. *Stanze in Lode Della Donna Brutta*. Florence.
 _____. 1610. A True and Sincere Declaration of the Purpose and
 Ends of the Plantation Begun in Virginia, ...
 (Anon. 1574)
 (Anon. 1610)

ناشناس. ۱۳۶۲. چهل طوطی. تهران: رجبی.
 _____. ۱۳۷۸. هزار و یک شب. تهران: پازند.
 (ناشناس ۱۳۶۲)
 (ناشناس ۱۳۷۸)

۳۴.۲ آثار ناشناس: نویسنده شناخته شده. در صورتی که نویسنده اثری شناخته شده اما در صفحه عنوان ذکر نشده باشد، نام وی در گروه آورده می‌شود:

[امامی، محمدجعفر، و محمدرضا آشتیانی]. ۱۳۶۶. *طرحی نو در تدریس عقاید اسلامی: سطح یک*. [تهران]: سازمان تبلیغات اسلامی.
 [امامی، محمدجعفر، و محمدرضا آشتیانی] (۱۳۶۶)

[Doe, Jane]. 1948. *The Burden of Anonymity*. Nowhere: None-such Press.

([Doe] 1948)

اگر هویت نویسنده تنها حدس زده می‌شود، یک علامت پرسش پس از نام و پیش از گروه‌های انتهایی گذاشته می‌شود:

[امامی، محمدجعفر، و محمدرضا آشتیانی؟]. ۱۳۶۶. *طرحی نو در تدریس عقاید اسلامی: سطح یک*. [تهران]: سازمان تبلیغات اسلامی.
([امامی، محمدجعفر، و محمدرضا آشتیانی؟] ۱۳۶۶)

[Doe, Jane?]. 1948. *The Burden of Anonymity*. Nowhere: None-such Press.

([Doe?] 1948)

۳۵.۲ **نامهای مستعار: نویسنده ناشناس.** در صورتی که نام واقعی نویسنده اثری ناشناخته باشد برای آثار انگلیسی اختصار «pseud.» در گروه و به شکل صاف نام مستعار نویسنده را دنبال می‌کند. در استناد درون‌متنی این اختصار حذف می‌شود.

Centinel [pseud.]. 1981. *Letters*. In *The Complete Anti-federalist*, edited by Herber J. Storing. Chicago: Univ. of Chicago Press. (Centinel 1981)

برای آثار فارسی در این حالت، واژه «مستعار» در مقابل نام مستعار نویسنده در گروه و به شکل صاف قرار می‌گیرد. در استناد درون‌متنی این واژه از مقابل نام نویسنده حذف می‌شود.

نیمایوشیج [مستعار]. ۱۳۸۳. *مجموعه اشعار نیمایوشیج*. تهران: نیلوفر.
(نیمایوشیج ۱۳۸۳)

۳۶.۲ **نامهای مستعار: نویسنده شناخته شده.** با نام مستعاری که بسیار به کار می‌رود، مانند نام واقعی نویسنده رفتار می‌شود. نام واقعی نویسنده را در صورت نیاز خوانندگان می‌توان به دنبال نام مستعار در گروه آورد. در این صورت، ترتیب نام واقعی نویسنده معکوس نمی‌شود.

تواین، مارک [سامویل لنگهورن کلمنس]. [۱۸۸۲]. *شاهزاده و گدا*. ترجمه محمد قاضی. ۱۳۷۵. تهران: نهال نویدان.

یا

تواین، مارک. [۱۸۸۲]. *شاهزاده و گدا...*Le Carre, John [David John Moore Cornwell]. 1982. *The Quest for Karla*. New York: Knopf.

یا

Le Carre, John. 1982. *The quest...*

۳۷.۲ **نامهای مستعار بسیار کم استفاده.** اگر نام واقعی نویسنده‌ای شناخته شده‌تر از نام مستعار وی باشد، در فهرست منابع از نام واقعی او استفاده می‌شود. در صورت لزوم می‌توان نام مستعار را در گروه و در مقابل نام اصلی ذکر کرد و اختصار «pseud.» برای آثار انگلیسی و واژه «مستعار» را برای آثار فارسی و پس از یک ویرگول به دنبال آن آورد. در این صورت نیز ترتیب نام مستعار معکوس نمی‌شود.

اخوان ثالث، مهدی [م. امید، مستعار]. ۱۳۷۱. *صدای حیرت بیدار: گفت‌وگوهای مهدی اخوان ثالث*. تهران: زمستان.

یا

اخوان ثالث، مهدی. ۱۳۷۱. *صدای حیرت بیدار: گفت‌وگوهای مهدی اخوان ثالث*. تهران: زمستان.
(اخوان ثالث ۱۳۷۱)

Bronte, Charlotte [Currer Bell, pseud.]. 1847. *Jane Eyre*. London.

یا

Bronte, Charlotte. 1847. *Jane Eyre*. London.
(Bronte 1847)

۳۸.۲ **عبارت توصیفی به عنوان «نویسنده».** اگر به جای نویسنده یک عبارت توصیفی آمده باشد، با آن مانند نام مستعار رفتار می‌شود، ن.ک. ۲. ۳۵. حروف تعریف «A» و «The» را می‌توان در فهرست منابع آثار انگلیسی برای مرتب کردن بر اساس حروف الفبا، نادیده گرفت.

گروه تحقیقات و مطالعات دفتر انتخابات وزارت کشور. ۱۳۷۰. *گاهنامه تطبیقی*. تهران: وزارت کشور، دفتر انتخابات.

(گروه تحقیقات و مطالعات دفتر انتخابات وزارت کشور ۱۳۷۰)

Cotton Manufacturer. 1869. *An Inquiry into The Causes of the Present Long Continued Depression in the Cotton Trade, With Suggestion for Its Improvement*. Bury.

یا

A Cotton Manufacturer. 1869. *An Inquiry...* [alphabetized under C]
(A Cotton Manufacturer 1869)

۳۹.۲. ارجاعات متقابل برای نامهای مستعار. در صورتی که در فهرست منابع، دو یا چند اثر منتشر شده از یک نویسنده با نامهای مستعار گوناگونی از وی وجود داشته باشند، همه آنها زیر نام واقعی نویسنده فهرست می‌شوند. در این صورت، نام مستعار نویسنده برای هر اثر به صورت جداگانه در گروه‌های به دنبال نام واقعی نویسنده می‌آید. به عنوان روش دیگر می‌توان آثار را زیر نامهای مستعار فهرست کرد و نام واقعی نویسنده را در گروه و به دنبال آنها آورد و یک ارجاع متقابل را برای نام واقعی به نامهای مستعار به فهرست منابع اضافه کرد. ن. ک. ۳۵-۳۸.

حالت، ابوالقاسم [خروس لاری، مستعار]. ۱۳۶۷. *دیوان خروس لاری: اشعار طنز*. تهران: کتابخانه سنایی.

_____ [هدهد میرزا، مستعار]. ۱۳۶۳. *بحر طویلهای هدهد میرزا*. تهران: نشریات ما.
_____ [شوخی، مستعار]. ۱۳۷۲. *زن‌داری و گرفتاری*. تهران: درسا.

یا

خروس لاری [ابوالقاسم حالت]. *دیوان خروس لاری: اشعار طنز*. تهران: کتابخانه سنایی.

حالت، ابوالقاسم. ن. ک. *خروس لاری، هدهد میرزا، شوخی*.

Creasy, John [Gordon Ashe, pseudo.]. 1976. *A Blast of Trumpets*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

_____ [Anthony Morton, pseudo.]. 1978. *Hide the Baron*. New York: Walker.

_____ [Jeremy York, pseud.]. 1966. *Death to my Killer*. New York: Macmillan.

یا

Ashe, Gordon [John Creasey]. 1976. *A Blast of Trumpets*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Greasey, John. See Ashe, Gordon; Morton, Anthony; York, Jeremy.

۴۰.۲. نامهای واقعی بدیل. هنگامی که نویسنده‌ای آثارش را با شکلهای گوناگونی از نام خود منتشر کرده است، هر یک از این آثار باید با نامی فهرست شوند که در

صفحه عنوان اثر آمده است، مگر اینکه تفاوت تنها در استفاده از حرف اول نام کوچک، در برابر شکل کامل آن باشد، ن.ک. ۲. ۲۰.

اخوان ثالث، مهدی ۱۳۴۸. *آخر شاهنامه: مجموعه شعر*. تهران: مروارید.
 ____ . ن.ن.ک. اخوان ثالث، م.

Doniger, Wendy. 2000. *The Bedtrick: Telling the Difference*.
 Chicago: Univ. of Chicago press.
 ____ . See also O'Flaherty, Wendy Doniger.

اگر در متن از نویسنده‌ای سخن به میان آید که اثر خود را با نام دیگری منتشر کرده باشد، می‌توان از یک ارجاع متقابل برای کمک به خوانندگان در شناسایی نویسنده استفاده کرد.

اسفندیاری، علی. ن.ک. نیمایوشیج.

Overstone, Lord. See Lloyd, Samuel Jones.

۲. ۴۱ **ویراستار به جای نویسنده.** هنگامی که نام هیچ نویسنده‌ای در صفحه عنوان نیامده باشد نام ویراستار(ان)، گردآورنده(گان)، یا مترجم(ان) به جای نام نویسنده می‌آیند. در این صورت برای آثار انگلیسی اختصارات «comp.» یا «comps.»، «ed.» یا «eds.»، یا «trans.» پس از نام قرار می‌گیرند و با ویرگول از آن جدا می‌شوند. در استنادهای درون‌متنی، این اختصارات حذف می‌گردند.

Kamrany, Nake M., and Richard H. Day, eds. 1980. *Economic Issues of the Eighties*. Baltimore: Johns Hopkins Univ. Press.
 (Kamrany and Day 1980)

برای آثار فارسی نیز واژه ویراستار(ان)، مترجم(ان)، یا گردآورنده(گان) پس از نام قرار می‌گیرند و با ویرگول از آن جدا می‌شوند. در استناد درون‌متنی، این واژه‌ها حذف می‌گردند.

نیازی، سیمین، ویراستار. ۱۳۸۴. *گزیده مقالات ایضاً ۲۰۰۳ (برلین، ۱-۹ اوت ۲۰۰۳)*. تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
 (نیازی ۱۳۸۴)

۴۲.۲ ویراستار یا گردآورنده همراه با نویسنده. اثر ویرایش شده یا گردآوری شده نویسنده‌ای که نامش در صفحه عنوان آمده است معمولاً زیر نام آن نویسنده فهرست می‌شود. برای آثار انگلیسی نام ویراستار (ان) یا گردآورنده (گان) پس از عنوان اثر و یک نقطه با یکی از عبارتهای «*edited by*» یا «*ed.*»، یا «*compiled by*» یا «*comp.*» آورده می‌شوند. باید توجه کرد که اختصار جمع «*eds.*» نباید در این حالت استفاده شود. در آثار فارسی نام ویراستار (ان) یا گردآورنده (گان) پس از عنوان اثر و یک نقطه با یکی از عبارتهای «ویراسته» یا «گردآورده» نوشته می‌شوند. در اثری که علاوه بر نویسنده اصلی دارای ویراستار و گردآورنده است، نامها در فهرست منابع بر اساس نظم صفحه عنوان ظاهر می‌شوند. در استناد درون‌متنی این آثار، تنها از نام نویسنده استفاده می‌شود، ن.ک. ۲، ۳۱، ۸۸.

Mench, Rigoberta. 1999. *Crossing Borders*. Trans. and ed. Ann Wright. New York: Verso.
(Menchu` 1999)

موسوی چلک، افشین. ۱۳۸۵. مرجع‌شناسی اسلامی (معرفی مهم‌ترین منابع چاپی و الکترونیکی). ویراسته اسدالله آزاد. تهران: کتابدار.
(موسوی چلک ۱۳۸۵)

۴۳.۲ ویراستار در مقابل نویسنده. اگر ویراستار بیش از نویسنده اهمیت داشته باشد، کتاب زیر نام ویراستار فهرست می‌شود. برای آثار انگلیسی نام نویسنده در فهرست منابع پس از عنوان آورده می‌شود و پیش از آن یک نقطه و واژه «*By*» قرار می‌گیرد. نام نویسنده برای آثار فارسی پس از عنوان، نقطه، و واژه «نوشته» قرار می‌گیرد.

Eliot, T. S., ed. 1953. *Literary Essays*. By Ezra Pound. New York: New Directions.
(Eliot 1953)

خواجه نصیر طوسی، احمد، ویراستار. ۱۳۷۵. *انرژی*. ترجمه ناصر مقلبی. نوشته تری جنینگز. تهران: فاطمی؛ واژه.
(خواجه نصیر طوسی ۱۳۷۵)

۴۴.۲ **مترجم همراه با نویسندہ**. اثر ترجمہ شدہ نویسندہ‌ای کہ نامش در صفحہ عنوان آمدہ است، با توجہ بہ وجود تاریخ اثر اصلی و تاریخ ترجمہ آن، بہ سہ شکل و برای ہر شکل بہ دو روش می‌تواند فہرست شود. برای آثار انگلیسی نام مترجم (ان) با عبارت «trans.» آورده می‌شود. باید توجہ کرد کہ اختصار جمع «trans.» نباید در این حالت استفادہ شود. برای آثار فارسی نام مترجم (ان) با واژہ «مترجم» یا «ترجمہ» آورده می‌شود. هنگامی کہ سال انتشار اثر یا ترجمہ آن وجود ندارد، برای آثار انگلیسی از «n.d.» و برای آثار فارسی از «بی‌تا.» استفادہ می‌شود، ن.ن.ک. ۳۱.۲، ۸۸.

۱. سال اثر اصلی و سال ترجمہ ہر دو وجود دارند.

بوسکالیا، لئو. ۱۹۷۸. آدمیت. ترجمہ گیتی خوشدل. ۱۳۷۹. تہران: نشر گفتار.
(بوسکالیا ۱۹۷۸)

یا

خوشدل، گیتی، مترجم. ۱۳۷۹. آدمیت. نوشتہ لئو بوسکالیا. ۱۹۷۸. تہران: نشر گفتار.

(خوشدل ۱۳۷۹)

Tzu, Sun. 6th century BC. *The Art of War*. Translated by Samuel B. Griffith. 1963. London: Oxford Univ. Press.
(Tzu 6th century BC)

یا

Griffith, Samuel B, trans. 1963. *The Art of War*. By Sun Tzu. 6th century BC. London: Oxford Univ. Press.
(Griffith 1963)

۲. تنها سال اثر اصلی وجود دارد.

بوسکالیا، لئو. ۱۹۷۸. آدمیت. ترجمہ گیتی خوشدل. بی‌تا. تہران: نشر گفتار.
(بوسکالیا ۱۹۷۸)

یا

خوشدل، گیتی، مترجم. بی‌تا. آدمیت. نوشتہ لئو بوسکالیا. ۱۹۷۸. تہران: نشر گفتار.

(خوشدل بی‌تا.)

Tzu, Sun. 6th century BC. *The Art of War*. Translated by Samuel B. Griffith. n.d. London: Oxford Univ. Press.

(Tzu 6th century BC)

یا

Griffith, Samuel B., trans. n.d. *The Art of War*. By Sun Tzu. 6th century BC. London: Oxford Univ. Press.
(Griffith n.d.)

۳. تنها سال ترجمه وجود دارد.

بوسکالیا، لئو. بی‌تا. آدمیت. ترجمه گیتی خوشدل. ۱۳۷۹. تهران: نشر گفتار.
(بوسکالیا بی‌تا.)

یا

خوشدل، گیتی، مترجم. ۱۳۷۹. آدمیت. نوشته لئو بوسکالیا. بی‌تا. تهران: نشر گفتار.
(خوشدل ۱۳۷۹)

Tzu, Sun. n.d. *The Art of War*. Translated by Samuel B. Griffith. 1963. London: Oxford Univ. Press.
(Tzu 6th century BC)

یا

Griffith, Samuel B., trans. 1963. *The Art of War*. By Sun Tzu. n.d. London: Oxford Univ. Press.
(Griffith 1963)

انتخاب هر یک از روشها و ذکر یک منبع زیر نام نویسنده یا مترجم آن با توجه به اهمیت و نقش هر یک از آنها برای خوانندگان و با تصمیم نویسنده یا الزام ناشر صورت می‌گیرد.

۴۵.۲ **اطلاعات تکمیلی.** هنگامی که در صفحه عنوان آثار انگلیسی عباراتی مانند

«Translated with an Introduction and Notes by» یا «Edited with an Introduction and Notes by»

یا «Foreword by» وجود داشته باشد، استناد کتاب‌شناختی معمولاً به «edited by» یا

«translated by» ساده می‌شود. برای آثار فارسی نیز «ویراسته و با مقدمه و

یادداشتهای» یا «ترجمه با پیش‌گفتار توسط» به «ویراسته» یا «ترجمه» ساده می‌شود.

۴۶.۲ **«با همکاری» و مواردی مانند آن.** برای کتابهای نوشته شده با همکاری شخصی

دیگر از «with» و نقش آن شخص در نگارش کتاب برای آثار انگلیسی و «با

همکاری»، «زیر نظر»، و مانند آنها برای آثار فارسی استفاده می‌شود.

پرهام، سیروس. ۱۳۶۴. *دستبافتهای عشایری و روستایی فارس*. با همکاری سیاوش آزادی. تهران: امیرکبیر.

پورممتاز، علیرضا. ۱۳۸۱. *واژه‌نامه ورزش*. زیر نظر محمود شالچی طوسی. با همکاری شهره مدرس تهرانی. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات.

Chaucer Life Records. 1966. Edited by Martin M. Crow and Clair C. Olson from materials compiled by John M. Manly and Edith Richert. With the assistance of Lilian J. Redstone and others. London: Oxford Univ. press.

Cullen, John B. 1961. *Old Times in the Faulkner Country*. In collaboration with Floyd C. Watkins. Chapel Hill: Univ. of North Carolina press.

Parther, Marla. 1988. *Alexander Calder, 1898-1976*. With contributions by Arnauld Pierre and Alexander S. C. Rower. New Haven, Ct: Yale Univ. press.

Rodman, Dennis. 1997. *Walk on the Wild Side*. With Michael Silver. New York: Delacorte Press.

Williams, Joseph M. 1990. *Style: Toward Clarity and Grace*. With two chapters coauthored by Gregory G. Colomb. Chicago: Univ. of Chicago Press.

اگر صفحه‌ عنوان کتابی نام دو ویراستار را دربر داشته باشد که با قلم ریزتری، در ادامه عبارت «ویراستار همکار، الف» و «ویراستار دستیار، ب» آمده باشند، نامهای فرعی را می‌توان حذف یا با عبارتهایی مانند «با دستیاری الف و ب» در فهرست منابع وارد کرد.

۴۷.۲ **نویسندگان پیش‌گفتار و مانند آن**. نام نویسندگان پیش‌گفتارها و مقدمه‌های آثار دیگر نویسندگان، تنها در صورت داشتن اهمیت ویژه در فهرست منابع آورده می‌شود. برای استناد خاص به یک مقدمه یا پیش‌گفتار، ن.ک. ۲. ۹۳-۹۴.

حافظ، شمس‌الدین محمد. ۱۳۷۹. *دیوان حافظ*. با مقدمه محمد قزوینی و قاسم غنی. تهران: علی.
(حافظ ۱۳۷۹)

Hayek, F. A. 1994. *The Road to Serfdom*. Anniversary edition, with a new introduction by Milton Friedman. Chicago: Univ. of Chicago Press.
(Hayek 1994)

۴۸.۲ **سازمان به عنوان نویسنده**. اگر اثر منتشرشده از سوی یک سازمان، انجمن، یا

شرکت؛ شخصی را به عنوان نویسنده در صفحه عنوان خود معرفی نکرده باشد، سازمان به عنوان نویسنده قلمداد می‌شود، حتی اگر نام سازمان در عنوان، عنوان فروست، یا به عنوان ناشر تکرار شده باشد. اگر استناد به یک نام طولانی بسیار تکرار می‌شود، می‌توان از شکل اختصاری آنها استفاده کرد. برای برخی از نامها می‌توان از سرواژه‌هایی استفاده کرد که در پراگمات و پس از نام سازمانها می‌آیند و در بقیه موارد، نام سازمان را کوتاه کرد. هنگام کوتاه‌سازی نام یک سازمان باید واژه‌هایی را برگزید که تا حد امکان با حروف ابتدایی نام سازمان نزدیکی داشته باشند. در هر صورت باید از ارجاعات متقابل در این مورد استفاده کرد.

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور. دفتر امور فنی و تدوین معیارها. ۱۳۸۰.
 ضوابط طراحی فضای سبز شهری. تهران: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی
 کشور، معاونت امور پشتیبانی، مرکز مدارک علمی و انتشارات.
 هما. ن.ک. سازمان هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران.
 سازمان هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران. ۱۳۷۵. مجموعه قوانین و مقررات
 هواپیمایی کشور با آخرین اصلاحات و الحاقات، شامل آئین‌نامه‌ها،
 اساسنامه‌ها، مقررات بین‌المللی، تصویب‌نامه‌های هیأت وزیران، و شورای عالی
 اداری مربوط به هواپیمایی کشوری. تهران: سازمان هواپیمایی کشوری.
 (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ۱۳۸۰)
 (هما ۱۳۷۵)

British Standards Institute. 1985. *Specification for Abbreviation of Title Words and Titles of Publication*. Linford Woods, Milton Keynes, Uk.: British Standards Institute.

ISO. See International Organization for Standardization.

International Organization for Standardization. 2001. *Information and Documentation: Bibliographic References. Part 2, Electronic Documents or Parts Thereof. Excerpts from International Standards ISO 690-2*. Ottawa: National Library of Canada. <http://www.nlc-bnc.ca/iso/tc46sc9/standard/690-2e.htm>.

(British Standards Institute 1985)

(ISO 2001)

نام نویسندگان خارجی

۴۹.۲ نام با «ادات» یا «وند». در نگارش نامهای خانوادگی خارجی که با «ادات» یا

«وند» همراه هستند، در صورت آگاهی باید شکل مرجح خود نویسنده یا شکل مرسوم و ملی آنها را به کار برد. فرهنگ زندگی نامه‌ای وبستر و فهرستهای کتابخانه‌ای راهنماهای مؤثری در این زمینه هستند. فهرست زیر، تنوعی را نشان می‌دهد که می‌تواند در نگارش نام خانوادگی و نام نویسندگان وجود داشته باشد.

Beauvoir, Simone de
Ben-Gurion, David
Costa, Uriel da
Da Cunha, Euclides
de Gaulle, Charles
di Leonardo, Micaela

Keere, Pieter van den
Kooning, Willem de
La Fontaine, Jean de
Medici, Lorenzo de
Van Rensselaer, Stephen

هنگامی که نامی همیشه با «ادات» یا «وند» همراه باشد، به همان ترتیب نیز الفبایی می‌شود. بنابراین به عنوان نمونه نام خانوادگی «de Gaulle» زیر حرف «D» مرتب می‌شود.

۵۰.۲ **نام مرکب.** نامهای خانوادگی مرکب، با خط فاصله یا بدون آن، معمولاً بر اساس اولین جزء نام مرتب می‌شوند.

Lloyd George, David
Mies van der Rohe, Ludwig

Sackville-West, Victoria
Teilhard de Chardin, Pierre

۵۱.۲ **نام با «Mac» یا «Mc».** نامهایی که با «Mac» یا «Mc» شروع می‌شوند به صورت حرف به حرف مرتب می‌گردند.

Macalister, Donald
MacAlister, Paul
Macauley, Catharine
Macmillan, Harold

Madison, James
MacAlister, Ward
McAuley, Catherine
Macmillan, Edwin M.

۵۲.۲ **نام آغاز شده با «O'».** نامهای آغاز شده با «O'» بدون در نظر گرفتن «آپوستروف» مرتب می‌شوند.

Onassis, Aristotle
O'Neill, Eugene
Ongaro, Francesco dall'

۵۳.۲ **نام با «Saint».** یک نام خانوادگی با پیشوند «Saint» به صورت حرف به حرف و

به همان شکلی که نوشته شده باشد، مرتب می‌شود حتی اگر این واژه به صورت‌های «Saint»، «San»، یا «St» آمده باشد.

Sainte-Beuve, Charles-Agustin
Saint-Gaudens, Augustus
Saint-Saens, Camille

San Martin, Jose' de
St. Denis, Ruth
St. Laurent, Louis Stephen

۵۴.۲ **نامهای عربی.** نامهای عربی جدید از یک یا چند نام کوچک و یک نام خانوادگی مانند «Himsi, Ahmad Hamid» تشکیل می‌شوند.

نامهای خانوادگی عربی‌ای که با پیشوند «al-» یا «el-» دنبال می‌شوند، زیر حرف جزئی مرتب می‌گردند که این پیشوندها را دنبال می‌کند. با این پیشوندها مانند «de» در نامها فرانسوی رفتار می‌شود.

Hakim, Tawfiq al-
Jamal, Muhammad Hamid al-

نامهای که با «Abu»، «Abd»، و «Ibn» آغاز می‌شوند، به همان صورت مرتب می‌گردند.

Abu Zafar Nadvi, Syed
Ibn Saud, Aziz

۵۵.۲ **نامهای چینی.** نامهای چینی، خواه در نظام حرف نویسی «پین‌یان»^۱ خواه در نظام حرف نویسی «وید - گیلز»^۲، باید به همان گونه‌ای که در اثر آمده‌اند در فهرست منابع نیز نوشته شوند. ارجاعهای متقابل در صورتی ضرورت دارند که شکلهای جایگزینی برای نام در متن ارائه شده باشند. به دلیل مقدم بودن نام خانوادگی بر نام کوچک در زبان چینی، نامها در فهرست منابع معکوس نمی‌شوند و از ویرگول نیز استفاده نمی‌شود.

[در نظام «پین‌یان»؛ زیر حرف L مرتب می‌شود] Li Bo

[در نظام «وید-گیلز»؛ زیر مرتب M الفبایی می‌شود] Mao Tse-tung

¹ Pinyin

² Wade-Giles

نام افراد خاندانهای چینی که از شیوه غربی تقلید کرده و نام خانوادگی را در انتهای نام خود قرار داده‌اند، معکوس و از یک ویرگول نیز برای جدا کردن آنها استفاده می‌شود.

Kung, H. H.
Tsou, Tang

۵۶.۲ **نامهای مجارستانی.** در آثار مجارستانی نام خانوادگی مقدم بر نام کوچک است، مانند «Molna'r Frenc» و «Barto'k Be'la». اما در متون انگلیسی هنگام اشاره به چنین نامهایی آنها را معکوس می‌کنند؛ بنابراین در فهرست منابع دوباره باید معکوس شوند تا به شکل صحیح درآیند.

Barto'k, Be'la
Molna'r, Frenc

۵۷.۲ **نامهای هندی.** در نامهای هندی جدید، نام خانوادگی در انتهای نام قرار می‌گیرد و متناسب با آن در فهرست منابع نیز وارد می‌شود. مانند دیگر نامها توجه به ترجیح نویسنده در نگارش نام ضروری است.

Gandhi, Mohandas Karamchand
Krishna Menon, V. K.
Narayan, R. K.

۵۸.۲ **نامهای اندونزیایی.** برخی از اندونزیاییها به ویژه اهالی جاوه تنها از یک نام کوچک واحد استفاده می‌کنند، اما دیگران از بیش از یک نام استفاده می‌کنند. اگر نام خانوادگی در ابتدا بیاید مانند نامهای چینی بدون معکوس کردن و بدون ویرگول نوشته می‌شوند (مثالهای سوم و چهارم). اندونزیاییهایی با نامهای اسلامی، و دیگری که نامشان ممکن است با لقب یا عبارتی احترام‌آمیز همراه باشد، بر اساس جزء آخر نام فهرست و معکوس می‌شوند.

Suharto
Sukarno
Marzuki Darusman

Hatta, Mohammad
Suryojusumo, Wiyono
Habibi, B. J.

۵۹.۲ **نامهای ژاپنی.** در نامهای ژاپنی نام خانوادگی مقدم بر نام کوچک است، در نتیجه

نامها در فهرست منابع معکوس نمی‌شوند و ویرگول نیز به کار نمی‌رود. نام افراد ژاپنی که از شیوه غربی تقلید کرده و نام خانوادگی را در انتهای نام خود قرار داده‌اند، معکوس و از یک ویرگول نیز برای جدا کردن آنها استفاده می‌شود. بدین ترتیب باید از رویکرد اثر در ذکر نامهای ژاپنی مطمئن شد و بر اساس آن نام خانوادگی را همیشه در ابتدا آورد.

[زیر حرف T مرتب می‌شود] Tajima Yumiko

[زیر حرف Y مرتب می‌شود] Yoshida Shigeru

اما

[در متن به شکل Noriaki Kurosawa به کار رفته است] Kurosawa, Noriaki

۶۰.۲ **نامهای اسپانیایی.** در اسپانیا و برخی کشورهای آمریکای لاتین اغلب از نام خانوادگی دوگانه استفاده می‌شود که اولین جزء آن نام خانوادگی پدر است و دیگری نام خانوادگی دوران کودکی مادر است. این دو نام گاهی با یک «y» (به معنای «و») به هم متصل می‌گردند. چنین نامهای مرکبی در زیر اولین جزء نام مرتب می‌شوند. ارجاعهای متقابل نیز اغلب ضروری است، به ویژه هنگامی که فرد با نام دومش شناخته شده یا اطمینانی از محل قرار دادن مدخل اصلی وجود نداشته باشد. فرهنگ «ویستر» راهنمای مناسبی در این زمینه است.

Ortega Gasset, José

Sa'nchez Mendoza, Juana

Garci'a Lorca, Federico

Lorca, Federico Garci'a. See Gaeci'a Lorca, Federico

هنگامی که «de» در نامهای اسپانیایی وجود داشته باشد، نام خانوادگی فرد ممکن است نام اول یا دوم باشد. اگر این موضوع با توجه به متن روشن نیست و فرهنگ «ویستر» هم کمکی نمی‌کند، ارجاع متقابل در فهرست منابع ضروری است.

Esquivel de S'anchez, Mari'a

Fernandez de Oviedo

Navarrete, Juan Ferna'ndez de

معمولاً یک بانوی متأهل نام خانوادگی مادرش را با نام خانوادگی (اول) همسرش

جایگزین می کند که گاهی نیز با «de» دنبال می شود. نام چنین فردی باید بر اساس اولین نام خانوادگی (نام خانوادگی پدرش) الفبایی شود.

[نام زن قبل از ازدواج] Mendoza Salinas, María Carrmen

[نام شوهر] Pena Montalvo, Huan Alberto

[نام زن بعد از ازدواج] Mendoza de Pena, María Carmen

۶۱.۲ **نامهای تایلندی.** با وجود اینکه در تایلند نیز از نام خانوادگی استفاده می شود، اما تایلندیها اغلب با نام کوچکشان شناخته می شوند که مانند نامهای انگلیسی در ابتدا می آید. بنابراین تایلندیها زیر نام کوچکشان مرتب می شوند، اما ممکن است تفاوتی نیز وجود داشته باشد که مراجعه به کارشناس را ضروری نماید.

Supachai Panitchpakdi

Sarit Thanarat [or Thanarat, Sarit]

Sivaraksa, Sulak [or Sulak Sivaraksa]

۶۲.۲ **نامهای ویتنامی.** نامهای ویتنامی شامل سه جزء هستند که نام خانوادگی در ابتدا می آید. از آنجایی که افراد ویتنامی اغلب قسمت انتهایی نام خود را ترجیح می دهند، بهترین شکل فهرست کردن نام آنها به شکل زیر است.

[ارجاع متقابل به] Diem, Ngo Dinh [Ngo Dinh Diem]

[ارجاع متقابل به] Giap, Vo Nguyen [Vo Nguyen Giap]

سال انتشار

۶۳.۲ **قاعده کلی.** برای تاریخ انتشار کتابها تنها سال بدون اشاره به ماه یا روز منظور می شود. این تاریخ در صفحه عنوان یا به صورت رایج تر در صفحه حقوق پدیدآورندگان چاپ می شود. تاریخ انتشار با تاریخ حقوق پدیدآورندگان یکسان است. اگر در کتابی دو یا چند تاریخ ذکر شده باشند و تاریخ(های) پیش از آخرین تاریخ به ویرایشها یا نسخه های قدیمی تر کتاب متعلق باشند، جدیدترین تاریخ به عنوان تاریخ انتشار استفاده می شود. برای هر ویرایشی از کتاب به جز ویرایش نخست، ویرایش و تاریخ آن هر دو در فهرست عناصر باید منظور شوند.

اخوی، احمد ۱۳۷۴. *اقتصاد کلان: پایه‌ای و کاربردی*. ویرایش دوم. تهران: امیرکبیر.

Turabian, Kate L. 1996. *A Manual of Writers of Term Papers, Theses, and Dissertations*. 6th ed. Rev. John Grossman and Alice Bennett. Chicago: Univ. of Chicago Press.

برای کتابهای عربی و کتابهای فارسی قدیمی‌ای که تاریخ انتشار آنها معمولاً به سال هجری قمری در صفحه‌عنوان ذکر شده است، همان تاریخ در فهرست منابع ذکر و در ادامه آن از اختصار «ه.ق.» استفاده می‌شود. برای کتابهای عربی‌ای که تاریخ انتشار آنها به سال میلادی در صفحه‌عنوان ذکر شده است، همان تاریخ در فهرست منابع استفاده می‌شود.

۶۴.۲ چاپ جدید و تجدید نظر حقوق پدیدآورندگان. تاریخ انتشار نباید با تاریخ چاپهای بعدی یا تجدید حقوق پدیدآورندگان اشتباه گرفته شود. در صفحه‌حقوق پدیدآورندگان باید از عبارتهایی مانند «53rd impression» یا «چاپ بیست و سوم» و «copyright renewed 1980 by...» یا «حقوق پدیدآورنده در سال ۱۳۸۵ از سوی... تجدید نظر شد» صرف نظر کرد. برای چاپهای جدید، ن.ک. ۲. ۱۳۰-۱۳۳

۶۵.۲ دو تاریخ. کتابهایی که از سوی دو ناشر یا در دو کشور و به‌طور مشترک منتشر شده‌اند، گاه سالهای تقویمی مختلفی دارند. در چنین کتابهایی اگر خوانندگان به هر دو تاریخ علاقه‌مند باشند باید هر دو منظور شود، ن.ک. ۲. ۱۲۸، ۲. ۱۳۲-۱۳۳.

ابن عربی، محمد بن علی. ۱۳۷۳. *الفتوحات المکیه*. ۱۴ ج. مکتبه‌العربیة. القاهرة: هیئة المصریة العامة للکتاب. (منتشر شده در پاریس در ۱۹۹۰).

Thompson, E. P. 1964. *The Making of the English Working Class*. New York: Pantheon. (Published in UK in 1963.)

۶۶.۲ کتابهای چندجلدی منتشر شده در طول چند سال. برای استناد به کل یک کتاب چندجلدی محدوده تاریخها آورده می‌شود. اگر اثر هنوز کامل نشده است، پس

از تاریخ اولین جلد یک خط تیره گذاشته می شود. اگر به یک جلد واحد استناد می شود، تنها ذکر تاریخ آن جلد اکتفا می کند، ن.ک. ۲. ۱۰۱-۱۰۶.

جلی، عبدالواسع بن الجامع. ۱۳۳۹-۱۳۴۱. دیوان عبدالواسع جبلی. ۲ ج. تهران: دانشگاه تهران.

سریع الاطلاق فرد، سلمان. ۱۳۷۰. راهنما و توضیح المسائل حسابداری. تهران: اردیبهشت.

سینایی، علی. ۱۳۸۲. مجموعه سازی در کتابخانه ها، ج. ۱، انتخاب مواد کتابخانه ای. تهران: سمت.

Wright, Sewell. 1968-78. *Evolution and the Genetics of Populations*. 4 vols. Chicago: Univ. of Chicago Press.

The Collected Works of F. A. Hayek. 1988-. Chicago: Univ. of Chicago Press.

Freeman, D. S. 1951. *George Washington*, vol. 3, *Planter and Patriot*. New York: Scribner.

۶۷.۲ «بی تاریخ». هرگاه تاریخ انتشار یک اثر چاپ شده معلوم نباشد، اختصار «n.d.» برای آثار انگلیسی و «بی تا.» برای آثار فارسی جای سال را در تاریخ انتشار می گیرند. یک تاریخ احتمالی نیز ممکن است در گروه جایگزین این اختصار یا بدان اضافه شود، ن.ن.ک. ۲. ۱۱۷.

مشهد، بی تا.

دوستار، [۱۳۸۳ق] یا دوستار، بی تا، حدود ۱۳۸۳

Boston, n.d.

Edinburgh, [1750?] or Edinburgh, n.d., ca. 1750

در نظام نویسنده - تاریخ، گروه به همراه تاریخ داخل آن در جای معمول تاریخ قرار می گیرد.

نام خانوادگی، نام کوچک. [۱۳۸۴ق]. عنوان اثر...

_____. بی تا. عنوان اثر دیگر از همین نویسنده...

(نام خانوادگی [۱۳۸۴ق])

Author, E. R. [1750?] Title of work...

_____. n.d. Title of another work by the same author...

(Author [1750?])

۶۸.۲ اطلاعات غیر قابل تعیین. اثری که برای آن هیچ یک از اطلاعات ناشر، مکان، و

تاریخ قابل تعیین نیستند یا به شیوه‌ای منطقی نمی‌توان آنها را حدس زد؛ اگر مکانی وجود داشته باشد که بتوان نسخه‌ای از آن اثر را در آنجا یافت، در فهرست منابع به شکل زیر بدان استناد می‌شود. (ن.ن.ک. ۲. ۱۱۷).

عنوان اثر. بی‌تا. دو نسخه موجود در کتابخانه مجلس.

Title of Work. n.d. Two Copies in the Special Collections Department of the University of Chicago Library.

۶۹.۲ «زودآیند». هنگامی که برای انتشار کتابی با یک ناشر قراردادی بسته و عنوان آن نیز تقریباً معلوم شده است، اما تاریخ انتشار اثر هنوز مشخص نیست از واژه «forthcoming» برای آثار انگلیسی و «زودآیند» برای آثار فارسی به جای تاریخ اثر استفاده می‌شود. این واژه هم برای رسانه‌های چاپی و هم غیرچاپی و برای هر اثری که انتشار آن قطعی باشد، قابل استفاده است. اگر صفحات کتابی شماره‌گذاری نهایی نیز شده باشند، می‌توان به شماره صفحات نیز استناد کرد. با کتابهایی که برای انتشار آنها قراردادی بسته نشده است مانند دست‌نوشته‌های منتشر نشده رفتار می‌شود. (ن.ن.ک. ۲. ۲۰۶-۲۰۹).

علیدوستی، سیروس، و فاطمه شیخ‌شعاعی. زودآیند. فناوری اطلاعات و کتابخانه‌ها. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران. (علیدوستی و شیخ‌شعاعی، زودآیند)

Researcher, J. J. Forthcoming. New Findings. In *Major Symposium*, ed. F. F. Editor, 223-37. Place: Publisher. (Researcher, forthcoming, 230)

«forthcoming» در فهرست منابع انگلیسی تنها در جایی بزرگ‌نویسی می‌شود که پس از یک نقطه بیاید. برای مقاله‌های زودآیند نشریه‌های ادواری، ن.ن.ک. ۲. ۱۶۷. آثار «forthcoming» یا «زودآیند» در فهرست منابع پس از آثار دیگر از همان نویسنده وارد می‌شوند.

عنوان

۷۰.۲ ایتالیک‌ها. عنوان اصلی و فرعی کتابها ایتالیک می‌شوند. برای عنوانهای موجود

در عنوانها، ن.ک. ۲. ۷۹.

امامی، مجید. ۱۳۷۳. *مقدمه‌ای بر مبانی شخصیت‌پردازی در سینما: بررسی ساختار، تجلی، و ابعاد شخصیت دراماتیک*. تهران: برگ.

Hibbert, Christopher. 1999. *George III: A Personal History*. New York: Basic Books.

۲. ۷۱ **بزرگ‌نویسی عنوانهای انگلیسی به سبک تیترو**. در سبک تیترو حرف اول همه واژه‌های عنوان و عنوان فرعی به جز حروف تعریف و اضافه، مانند تیترو روزنامه‌های انگلیسی زبان بزرگ‌نویسی می‌شوند. حروف تعریف اگر در ابتدای جمله قرار گیرند، بزرگ‌نویسی می‌شوند. برای تیترو روزنامه‌ها، ن.ک. ۲. ۱۸۶.

The Fifth Miracle: The Search for the Origin of Life
How to Do It: Guides to Good Living for Renaissance Italians

۲. ۷۲ **بزرگ‌نویسی عنوانهای انگلیسی به سبک جمله**. در سبک جمله تنها حرف اول واژه اول در یک عنوان یا یک عنوان فرعی و هر نام خاص دیگر مانند جمله‌های انگلیسی بزرگ‌نویسی می‌شوند. عنوانهای لاتین نیز، به استثنای آثاری به انگلیسی با عنوانهای لاتین، در فهرست منابع به سبک جمله بزرگ‌نویسی می‌شوند. برای عنوانها و عنوانهای فرعی کتابهای خارجی به زبان غیرانگلیسی، ن.ک. ۲. ۸۴-۸۶.

The house of Rothschild: The world's banker, 1849-1999
De sermone amatorio apud elegiarum scriptores
Quo Vadis (عنوان لاتین)

۲. ۷۳ **نگارش**. هجی، گذاشتن خط تیره، بزرگ‌نویسی، و نقطه‌گذاری موجود در عنوان اصلی کتاب در همه موارد به جز این استثناها (تنها برای عنوانهای انگلیسی) باید حفظ شوند: بزرگ‌نویسی عنوان برای مدخلهای فهرست منابعی که به سبک جمله هستند، ممکن است نیاز به تعدیل داشته باشند؛ واژه‌هایی که تمام حروف آنها در عنوان اصلی بزرگ نوشته شده باشند، به جز برای حروف آغازین نامها و سرواژه‌ها، باید بر حسب مورد با تمام حروف آنها کوچک یا تنها حرف اول آنها

بزرگ باشند؛ «&» باید به «and» تغییر پیدا کند؛ اعداد باید با حروف نوشته شوند یا مطابق با اصل خودشان به صورت عددی آورده شوند (Twelfth Century یا 12th Century) مگر اینکه دلیل موجهی برای ایجاد یک‌دستی در آنها وجود داشته باشد، اما می‌توان «12th» را به «12th» تغییر داد.

۷۴.۲ عنوان فرعی: دونقطه. علامت دونقطه‌ای که برای جداسازی عنوان اصلی از عنوان فرعی به کار می‌رود، مانند عنوان ایتالیکی می‌شود. به دنبال علامت دونقطه نیز در تایپ یک فاصله گذاشته می‌شود. عنوان فرعی مانند عنوان اصلی برای آثار انگلیسی در هر دو سبک تیترو جمله با حرف بزرگ شروع می‌شود. در سبک نویسنده - تاریخ، عنوانهای فرعی گاهی حذف می‌شوند.

علیجانی، رحیم، و لیلا دهقانی. ۱۳۸۵. *بازیابی پیوسته: نظامها و روشها*. تهران: چاپار.

Lynch, Patrik J., and Sarah Horton. 1999. *Web Style Guide: Basic Design Principles for Creating Web Sites*. New Haven, CT: Yale Univ. Press.

۷۵.۲ دو عنوان فرعی. اگر دو عنوان فرعی برای یک عنوان اصلی وجود داشته باشند، معمولاً یک علامت دونقطه پیش از عنوان فرعی اول و یک علامت نقطه ویرگول پیش از عنوان فرعی دوم قرار می‌گیرد. عنوان فرعی دوم برای آثار انگلیسی نیز با حرف بزرگ شروع می‌شود.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر طرحهای ملی. ۱۳۸۲. *یافته‌های طرح آمارگیری جامع فرهنگی کشور: فضاها و فرهنگی ایران؛ فهرستگان مساجد (۷): استانهای خوزستان - زنجان - سمنان*. تهران: دفتر طرحهای ملی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

Ahmed, Leila. 1999. *A Border Passage: From Cairo to America; A Woman's Journey*. New York: Farrar, Straus & Giroux.

۷۶.۲ استفاده از «یا». عنوانهای دوگانه قدیمی یا عنوانها و عنوانهای فرعی که با «or» برای آثار انگلیسی و با «یا» برای آثار فارسی به هم متصل شده‌اند، با علامت نقطه

ویرگول پیش از «Of» و «یا» و علامت ویرگول پس از آنها، یا به گونه‌ای ساده‌تر، با یک ویرگول واحد پیش از «Of» و «یا» از هم جدا می‌شوند. در هر دو صورت، برای آثار انگلیسی عنوان دوم با حرف بزرگ شروع می‌شود. در صورت رعایت یک‌دستی هر دو شکل قابل قبول است.

امیل؛ یا، آموزش و پرورش
یا
امیل، یا آموزش و پرورش

England's Monitor; or, The History of the Separation

یا

England's Monitor, or The History of the Separation

۷۷.۲ «و دیگر داستانها» و مانند آن. برخی اقلام مانند «and other stories» و «and other poems» برای آثار انگلیسی و «و دیگر داستانها» یا «و دیگر اشعار» برای آثار فارسی به عنوان پاره‌ای از عنوان اصلی تلقی می‌شوند اما معمولاً از عنوان داستان، شعر، مقاله، یا مانند آنها با علامت ویرگول جدا می‌شوند، ن.ن.ک. ۲. ۸۱

مولوی، فرشته. ۱۳۷۰. *پری آفتابی، و دیگر داستانها*. تهران: نشر قطره.

Macleay, Norman. 1976. *A River Runs Through It, and Other Stories*. Chicago: Univ. of Chicago press.

۷۸.۲ تاریخ در عنوان. در مواردی که تاریخهای موجود در عنوان با حروف اضافه شروع نشده باشند (برای نمونه، «از ۱۹۲۰ تا ۱۹۴۵»)، از ویرگول جداکننده استفاده می‌شود. تاریخهای موجود در عنوان که با حروف اضافه شروع شده باشند در دنباله عنوان می‌آیند. اگر در منبع اصلی از علامت دونقطه برای جدا کردن عنوانهای اصلی و فرعی استفاده شده باشد، این علامت در فهرست منابع نیز باقی می‌ماند.

فرمهبینی فراهانی، محسن، گردآورنده. ۱۳۷۲. *مجموعه سؤالات امتحان نهایی پنجم ابتدایی از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۲*. تهران: شباهنگ.

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی. ۱۳۶۳. ایران: تصویر آماری و بازرگانی، ۶۰-۱۳۵۱ همراه با ضمیمه سال ۱۳۶۱. [تهران]: وزارت بازرگانی، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی.

Ferguson, Niall. 1999. *The House of Rothschild: The world's Banker, 1849-1999*. New York: Viking.
Roberts, J. M. 1999. *The History of the World, 1901 to 2000*. New York: Viking.

۷۹.۲ **عنوان در عنوان.** گاهی عنوان پاره‌ای از آثار، خود دربر دارنده عنوانهای بلند یا کوتاه هستند. چنین عنوانهایی نیز درون عنوان اصلی به صورت ایتالیک و در داخل علامت نقل قول برای آثار انگلیسی و گیومه برای آثار فارسی آورده می‌شوند. عنوانهای موجود در عنوان آثار انگلیسی نیز به روش عنوان بزرگ‌نویسی می‌شوند. برای عنوانهای موجود در عنوان یک مقاله یا فصل، ن.ک. ۲. ۱۵۷.

کراچکی، محمد بن علی. ۱۳۸۳. *نزهه النواظر: ترجمه معدن الجواهر کراچکی*. تهران: نسیم کوثر.

McHugh, Roland. 1980. *Annotations to "Finnegan's Wake"*. Baltimore: Johns Hopkins Univ. Press.

۸۰.۲ **اصطلاحات ایتالیک در عنوان.** واژه‌هایی مانند نام گونه‌ها یا کشتی‌ها که معمولاً در متن به صورت ایتالیک نوشته می‌شوند، در فهرست منابع با حروف صاف نوشته می‌شوند. برای واژه ایتالیک شده در عنوان یک مقاله یا فصل، ن.ک. ۲. ۱۵۷.

حشمت‌زاد، امیر شمس‌الدین. ۱۳۷۸. *پرنسس قاجار نجات یافته کشتی تایتانیک*. تهران: مجمع قرآنی شیعه علی (ع).

Suangtho, V., E. B. Lauridsen. 1990. *Flowering and Seed Production in Tectona Grandis L.f.: Report on the DANIDA Training Course on Tree Improvement Program*. Chiang Mai, Thailand.

۸۱.۲ **نقل قول در حکم عنوان.** نقل قولهایی که به جای عنوان کتاب استفاده می‌شوند، در علامت نقل قول قرار نمی‌گیرند.

اشتری، بیژن. ۱۳۷۶. به دوربین نگاه کن: گفت‌وگو با هنرپیشه‌های جهان. تهران: انتشارات مؤسسه ایران.

Whitaker, Agnes, ed. 1984. *All in the End Is Harvest: An Anthology for Those Who Grieve*. London: Darton, Longman and Todd.

۸۲.۲ **علامت پرسش یا تعجب.** هنگامی که عنوان یا عنوان فرعی با علامت پرسش یا تعجب خاتمه یابند، نقطه گذاری دیگری پس از آن لازم نیست.

فرزام‌نیا، حسن. ۱۳۷۰. *آیا انسان زشت و نازیباست؟* اصفهان: نشاط.

Aaron, Henry. 1973. *Why Is Welfare So Hard to Reform?* Washington, DC: Brooking Institution Press.

۸۳.۲ **عنوانهای بسیار طولانی.** اگر به هر دلیلی عنوان اثری جایگزین نام نویسنده، ویراستار، یا هر پدیدآورنده حقیقی یا حقوقی دیگر شد، شکل کامل آن باید در فهرست منابع ذکر شود. در استناد درون‌متنی به چنین آثاری عنوانهای بسیار طولانی، کوتاه می‌شوند. اطلاعات عنوان کوتاه شده باید به حدی باشد که خواننده بتواند عنوان کامل را در فهرست منابع، کتابهای یک کتابخانه، یا انتشارات یک ناشر پیدا کند.

۸۴.۲ **عنوانهای غیرانگلیسی.** عنوانهای غیرانگلیسی باید به سبک جمله بزرگ‌نویسی شوند. با وجود این نویسندگان یا ویراستاران ناآشنا با زبان آثار، نباید تلاش کنند تا بزرگ‌نویسی را بدون کمک کارشناس تغییر دهند. برای شکل انگلیسی شهرهای خارجی، ن.ک. ۲.۱۱۶.

Maisonneuve, Danielle, Jean-Francois Lamarche, and Yves St-Amand. 1998. *Les relations publiques: Dans une societe`te`mouvance*. Sainte- Foy, QC: Presses de l'Universite` de Que`bec.

۸۵.۲ **ترجمه افزوده.** اگر به ترجمه انگلیسی عنوانی نیاز باشد به دنبال عنوان اصلی، در گروه، بدون ایتالیک شدن یا علامت نقل قول آورده می‌شود. چنین عنوانی به انگلیسی همیشه به سبک جمله بزرگ‌نویسی می‌شود.

احمدی، بابک. ۱۳۸۲. *معمای مدرنیته* [The dilemma of modernity]. تهران: نشر مرکز.

Pirumova, N. M. 1977. *Zemskoe liberal'noe dvizhenie: Sotsial'nye korni i evoliutsiia do nachala xx veka* [The zemstvo liberal movement: Its social roots and evolution to the beginning of the twentieth century]. Moscow: Izdatel'stvo Nauka.

۸۶.۲ اثر اصلی به علاوه ترجمه منتشر شده. با ترجمه منتشر شده یک اثر معمولاً مانند آنچه در ۲. ۴۲ نشان داده شد، رفتار می‌شود. اگر به دلایلی نیاز بود که به اثر اصلی و ترجمه آن به صورت هم‌زمان استناد شود، با توجه به علاقه خوانندگان به هر یک از آنها به یکی از شکل‌های زیر رفتار می‌شود.

Deegan, Marilyn, and Simon Tanner. 2002. *Digital Futures: Strategies for the Information Age*. New York: Neal-Schuman Publishers. ترجمه عباس گیلوری با عنوان *آینده دیجیتال* کتابخانه‌ها: راهبردهایی برای عصر اطلاعات. ۱۳۸۲. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران.

یا

دیگن، مریلین، و سیمون تانر. ۱۳۸۲. *آینده دیجیتال* کتابخانه‌ها: راهبردهایی برای عصر اطلاعات. ترجمه عباس گیلوری. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. در اصل منتشر شده با عنوان *Digital Futures: Strategies for the Information Age*. 2002. New York: Neal-Schuman Publishers.

Furet, Francois. 1995. *Le Passé D'Une Illusion*. Paris: Editions Robert Laffont. Translated by Deborah Furet as *The Passing of an Illusion*. 1999. Chicago: Univ. of Chicago press.

یا

Furet, Francois. 1999. *The Passing for an Illusion*. Translated by Deborah Furet. Chicago: Univ. of Chicago Press. Originally published as *Le Passé D'Une Illusion*. 1995. Paris: Editions Robert Laffont.

۸۷.۲ ترجمه منتشر نشده. در موارد نادری که تنها عنوان اثر به صورت ترجمه آورده می‌شود، اما به ترجمه منتشر شده‌ای از آن اشاره نمی‌گردد، زبان اصلی باید مشخص شود.

هانسکر، فیلیپ، و تونی الساندر. ۱۹۸۰. *هنر مدیریت* [به انگلیسی]. نیویورک: سیمون و شوستر.

Matlabi, Daryoosh. 1378. "Exploring the Application of ISBN to the Publication of Iran [In Persian]." *Journal of Information Science* 14 (3 and 4): 3-11.

Pirumova, N. M. 1977. *The Zemstvo Liberal Movement: It's Social Roots and Evolution to the Beginning of the Twentieth Century* [in Russian]. Moscow: Izdatel'stvo Nauka.

فصلها یا دیگر قسمتهای عنوان‌دار یک کتاب

۸۸.۲ **فصلی در یک کتاب تک‌نویسنده.** برای استناد به یک فصل خاص یا سایر قسمتهای عنوان‌دار یک کتاب، نام نویسنده با عنوان فصل یا دیگر قسمتهای عنوان‌دار با حروف صاف دنبال می‌شود و در انتهای آن نقطه قرار می‌گیرد. سپس حرف اضافه «In» با حروف صاف برای آثار انگلیسی و حرف اضافه «در» با حروف صاف برای آثار فارسی می‌آیند و پس از آن عنوان کتاب به صورت ایتالیک آورده می‌شود. برای آثار انگلیسی، عنوان کتاب پس از «In» به سبک جمله بزرگ‌نویسی می‌شود. شماره صفحه‌های اختصاصی فصل یا دیگر قسمتهای عنوان‌دار، یا شماره فصل یا قسمت پس از عنوان و علامت ویرگول، ارائه می‌شوند. برای آثار چند نویسنده، ن.ک. ۲. ۸۹. (ن.ن.ک. ۲. ۱۳۹).

میرکمالی، محمد. ۱۳۷۸. «ویژگیها و تواناییهای مدیریت و رهبری آموزشی.» در *رهبری و مدیریت آموزشی*، ۶۹-۱۶۲. تهران: یسطرون.
(میرکمالی ۱۳۷۸، ۸۹-۱۰۱)

Phibbs, Brendan. 1987. "Herrlisheim: Diary of a Battle." In *The Other Side of Time: A Combat Surgeon in World War II*, 117-63. Boston: Little, Brown.
(Phibbs 1987, 122-24)

۸۹.۲ **نوشته‌ای در یک کتاب چندنویسنده.** برای استناد به یک قسمت عنوان‌دار از یک کتاب با چند نویسنده، نام نویسنده آن قسمت در ابتدا می‌آید و پس از آن، عنوان قسمت با حروف عادی نوشته و در پایان آن نقطه گذارده می‌شود. سپس حرف اضافه «In» با حروف صاف برای آثار انگلیسی و حرف اضافه «در» با حروف صاف برای آثار فارسی می‌آیند و پس از آن عنوان کتاب به صورت ایتالیک

آورده می‌شود. برای آثار انگلیسی، عنوان کتاب پس از «In» به سبک جمله بزرگ نویسی می‌گردد. نام ویراستار(ان) پس از عنوان کتاب، علامت ویرگول، و «ed.» برای آثار انگلیسی و «ویراسته» برای آثار فارسی می‌آیند. شماره صفحه‌های اختصاصی آن قسمت نیز پس از نام ویراستار(ان) و علامت ویرگول آورده می‌شود. برای چندین قسمت در اثری واحد، ن.ک. ۲. ۹۰.

افشار مهاجر، کامران. ۱۳۷۹. «نگاهی به صفحه‌آرایی قرآنهاى خطی و کاربرد آن در گرافیک معاصر.» در ساینه طوبی: مجموعه مقالات همایش نخستین دوسالانه بین‌المللی نقاشی جهان اسلام، ویراسته حبیب‌الله صادقی، ۴۷-۸۵. تهران: موزه هنرهای معاصر؛ فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایران.
(افشار مهاجر ۱۳۷۹، ۵۹)

Wiens, J. A. 1983. "Avian Community Ecology: An Iconoclastic View." In *Perspectives in Ornithology*, ed. A. H. Brush and G. A. Clark Jr., 355-403. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
(Wiens 1983, 358)

۹۰. ۲ **چند نوشته در یک کتاب.** برای استناد به دو یا چند نوشته از یک کتاب با چند نویسنده، کتاب و نوشته‌های موردنظر در فهرست منابع می‌آیند و برای پیش‌گیری از تکرار، مدخلهای هر نوشته به ویراستار(ان) کتاب ارجاع داده می‌شوند.

* روزبه، زهرا، و امیررضا جم، ویراستاران. ۱۳۸۰. *نظریه‌های نوین در کاربرد فناوری اطلاعات.* تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.
* اعتمادی، افشین. ۱۳۸۰. رایانه‌های نسل چهارم و کاربرد آنها در سازماندهی اطلاعات. در روزبه و جم ۱۳۸۰، ۲۳۰-۲۷۵.

Bush, A. H. and G. A. Clark Jr., eds. 1983. *Perspectives in Ornithology*. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
Wiens, J. A. 1983. Avian Community Ecology: An Iconoclastic View. In Brush and Clark 1983, 355-403.

۹۱. ۲ **مجموعه مقاله‌های همایشها.** مقاله‌های جداگانه در مجموعه مقاله‌های همایشها مانند فصلهای یک کتاب چندنویسنده تلقی می‌شوند، ن.ک. ۲، ۸۹.

۹۲. ۲ **اثری به اندازه کتاب درون یک کتاب.** اگر قسمت استناد شده در یک کتاب به‌نوبه خود کمابیش بزرگ باشد، عنوان آن نیز ممکن است ایتالیک شود.

دورانت، ویل. [۱۹۳۵-۱۹۷۵]. کتاب اول: خاور نزدیک. در تاریخ تمدن. ج. ۱. مشرق زمین گاهواره تمدن. ترجمه احمد آرام. ۱۳۳۷. تهران: اقبال.

Bernard, Thomas. 1990. *A Party for Boris*. In *Histrionics: Three plays*, Trans. Peter K. Jansen and Kenneth Northcott. Chicago: Univ. of Chicago Press.

۹۳.۲ فصلی که در اصل در جایی دیگر منتشر شده است. هنگامی که به فصلی از یک کتاب استناد شود که در اصل به عنوان یک مقاله در نشریه‌ای علمی چاپ شده باشد، تنها به نسخه کتاب استناد می‌شود. اگر استناد به اصل مقاله نیز لازم باشد، جزئیات آن را می‌توان در ادامه مدخل و پس از عبارت «originally published as» در انگلیسی و «در اصل منتشر شده به عنوان» در فارسی آورد، ن.ک. ۲. ۸۶، مثال دوم فارسی و انگلیسی.

۹۴.۲ مقدمه نویسنده و مانند آن. اگر به عنوانی عمومی مانند «introduction»، «preface»، یا «afterwords» در کتابهای انگلیسی و «پیش‌گفتار»، «مقدمه»، یا «مؤخره» در کتابهای فارسی استناد شود، این واژه‌ها با حروف صاف و بدون نقطه دنبال‌کننده پیش از عنوان کتاب و برای آثار انگلیسی با اضافه کردن حرف اضافه «to» و برای آثار فارسی با اضافه کردن حرف اضافه «بر» می‌آیند.

مرادی، صحبت‌الله. ۱۳۷۳. مقدمه‌ای بر شوریدگان: تذکره بزرگان و سخن‌سرایان تویسرکان. [تهران]: دارالفکر.

Polakow, Valerie. 1993. *Afterword to Lives on the Edge: Single Mothers and Their Children in the Other America*. Chicago: Univ. of Chicago Press.

۹۵.۲ مقدمه یا فصلهای نوشته شده از سوی فردی غیر از نویسنده کتاب. اگر نویسنده مقدمه، پیش‌گفتار، یا فصلی که بدان آن استناد می‌شود، شخصی غیر از نویسنده کتاب باشد، نام نویسنده آن مقدمه یا فصل در ابتدای مدخل آورده می‌شود. نام نویسنده کتاب پس از عنوان کتاب و یک ویرگول و «by» برای آثار انگلیسی و «نوشته» برای آثار فارسی می‌آید. (ن.ن.ک. ۲. ۴۷).

معمتمدنژاد، کاظم. ۱۳۷۶. مقدمه‌ای بر مقاله‌نویسی در مطبوعات، نوشته حسین قندی. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
(معمتمدنژاد ۱۳۷۶)

Friedman, Milton. 1994. Introd. to *The Road to Serfdom*, by F. A. Hayek. Anniversary ed. Chicago: Univ. of Chicago Press.
(Friedman 1994)

نامه‌ها و دیگر گونه‌های ارتباطی در مجموعه‌های منتشر شده

۹۶.۲ **استناد به نامه، یادنامه، و نوشتارهایی مانند آنها.** در استناد به یک نامه، یادنامه، یا نوشتارهایی مشابه منتشر شده در یک مجموعه، نام فرستنده و گیرنده نامه، تاریخ، و گاهی مکان ارتباط ذکر می‌شود. افزودن واژه‌های «letter» برای آثار انگلیسی و «نامه» برای آثار فارسی لازم نیست اما گونه‌های ارتباطی دیگر مانند گزارشها یا یادنامه‌ها باید مشخص شوند. عنوان مجموعه مانند عنوان کتاب ارائه می‌شود.

قائم مقام فراهانی، ابوالقاسم. ۱۳۵۸. *نامه‌های سیاسی و تاریخی سیدالوزراء قائم مقام فراهانی درباره معاهده ترکمانچای و غرامات آن دهه اول ربیع‌الاول ۱۲۴۳ ه.ق.* به کوشش جهانگیر قائمی. تهران: دانشگاه تهران.
در نامه‌ای به «کلنل مک‌دونالد» در سال ۱۳۴۳ ه.ق. (قائم مقام فراهانی ۱۳۵۸)،
«قائم مقام فراهانی» نوشته است که ...

Adams, Henry. 1930. *Letters of Henry Adams, 1858-1891*. Ed. Worthington Chauncey Ford. Boston: Houghton Mifflin.
White, E. B. 1976. *Letters of E. B. White*. Ed. Dorothy Loblano Guth. New York: Harper & Row.
In a letter to Charls Milnes Gaskell from London, March 30, 1868 (Adams 1930, 141), Adams wrote ...
White (1976, 273) sent Ross an interoffice memo on May 2, 1946, pointing out that ...

۹۷.۲ **استنادهای متعدد به یک مجموعه منتشر شده.** اگر به نامه‌های متعدد یا دیگر گونه‌های ارتباطی در یک مجموعه واحد استناد شود، خود منبع و نه قسمتهای منفرد آن باید در فهرست منابع آورده شود.

اسماعیلی، محمد. ۱۳۷۷. *قطره باران: چند نامه به پسر من و به جوانان خارج از کشور شامل اطلاعاتی علمی درباره نفت و ...* تهران: کتاب زمان.
(اسماعیلی ۱۳۷۷، ۵۴)

Churchill, Winston, and Dwight D. Eisenhower. 1990. *The Churchill-Eisenhower Correspondence, 1953-1955*. Ed. Peter G. Boyle. Chapel Hill: Univ. of North Carolina Press.
(Churchill and Eisenhower 1990)

ویرایش

۹۸.۲ **ویرایشهایی به جز ویرایش اول.** برای استناد به ویرایشی از یک کتاب غیر از ویرایش اول آن، شماره یا توصیف ویرایش به دنبال عنوان و یک نقطه در فهرست می‌آید. شماره ویرایش معمولاً در صفحه عنوان می‌آید و در صفحه حقوق پدیدآورندگان همراه با تاریخ ویرایش تکرار می‌شود. عبارتهایی مانند «second edition, revised and enlarged» برای آثار انگلیسی و «ویرایش دوم، تجدید نظر شده و گسترش یافته» برای آثار فارسی در فهرست منابع به ترتیب به «2nd ed.» و یا «ویرایش دوم» خلاصه می‌شوند. «revised edition» برای آثار انگلیسی بدون شماره و به صورت «rev. ed.» خلاصه می‌شود. واژه‌های دیگر نیز برای آثار انگلیسی به همین ترتیب خلاصه می‌شوند. شماره جلد در صورت وجود، پس از شماره ویرایش می‌آید. برای افزودن تاریخ اصلی یک اثر قدیمی که به ویرایش جدید آن استناد شده است، ن.ک. ۲. ۱۳۰-۱۳۳. در صفحه عنوان اثری که در مثال اول در زیر به آن استناد شده است، عبارت «تجدید نظر شده» ذکر شده بود که طبق قاعده بالا در فهرست منابع به جای آن از عبارت «ویرایش دوم» استفاده شد.

ماهیان، حسین، گردآورنده. ۱۳۵۴. *ارتعاشات مکانیکی*. ویرایش دوم. تهران: صفی‌علیشاه.

سینائی، علی. ۱۳۸۲. *مجموعه‌سازی در کتابخانه‌ها*. ویرایش دوم. ۲ ج. تهران: سمت.

(ماهیان ۱۳۵۴، ۳۰)

(سینائی ۱۳۸۲، ۸۱)

Anderson, J. L., and D. Richie. 1982. *The Japanese Film Art and Industry*. Exp. ed. Princeton, NJ: Princeton Univ. Press.
Weber, M., H. M. de Burlet, and O. Abel. 1928. *Die Saugetiere*. 2nd ed. 2 vols. Jena: Gustav Fischer.

(Anderson and Richie 1982)
(Weber and Abel 1928)

۹۹.۲ **تجدید چاپ.** ویرایشهای تجدید چاپ شده، ویرایشهای رونوشت، و مانند آنها در ۱۳۰-۱۳۳ بحث می‌شوند.

۱۰۰.۲ **ویرایشهای پیوسته.** ویرایشهای پیوسته کتابها در ۱۴۳-۱۴۸ بحث می‌شوند.

آثار چندجلدی

۱۰۱.۲ **شماره جلد.** در مستندسازی، شماره جلدها همیشه با اعداد عربی می‌آیند، حتی اگر در اثر اصلی با اعداد رومی یا با حروف نوشته شده باشند. اگر شماره جلد بلافاصله با شماره صفحه دنبال شود، واژه «Vol.» برای آثار انگلیسی و اختصار «ج.» برای آثار فارسی حذف می‌شوند. برای مثالها به بندهای بعدی توجه کنید.

۱۰۲.۲ **استناد به کل یک اثر.** هنگامی که به یک اثر چندجلدی به عنوان یک کل استناد می‌شود، تعداد کل جلدها معمولاً پس از عنوان اثر نوشته می‌شود، مگر اینکه نام ویراستار اثر نیز ذکر شود که در این صورت تعداد کل جلدها پس از نام ویراستار می‌آید. اگر اثری چندجلدی در طول چند سال منتشر شده باشد، محدوده سالهای انتشار نیز ارائه می‌شود، ن.ن.ک. ۲. ۶۵.

اسمیت، آلفرد گود. [۱۹۶۶]. ارتباطات و فرهنگ. ترجمه مهدی بابایی اهری.

۱۳۷۹-۱۳۸۲. ج. ۳. تهران: سمت.

(اسمیت [۱۹۶۶]، ۲: ۷۸)

Wright, Sewell. 1968-78. *Evolution and Genetic Populations*. 4 vols. Chicago: Univ. Chicago Press.
(Wright 1968-78, 2:31)

۱۰۳.۲ **استناد به یک جلد خاص از اثری چندجلدی.** اگر تنها به یک جلد از اثری چندجلدی استناد شود، آن جلد در فهرست منابع به تنهایی فهرست می‌گردد. در این صورت ابتدا عنوان جلد به صورت ایتالیک می‌آید و در انتهای آن نقطه قرار می‌گیرد. سپس عنوان کل اثر به صورت ایتالیک و پس از شماره جلد با حرف

اضافه «Of» برای آثار انگلیسی و «از» برای آثار فارسی و بدون علامت گذاری دنبال می‌شود. عبارت «Vol. # of» برای آثار انگلیسی و «ج. # از» برای آثار فارسی به صورت صاف نوشته می‌شوند. عنوان آثار انگلیسی پس از «Of» به سبک جمله بزرگ نویسی می‌گردد.

صفاء، ذبیح‌الله. ۱۳۶۸. *از آغاز عهد اسلامی تا دوره سلجوقی*. ج. ۱ از تاریخ ادبیات ایران. تهران: فردوس.

Wright, Sewell. 1969. *Theory of Gene Frequencies*. Vol. 2 of *Evolution and the Genetic Populations*. Chicago: Univ. Chicago Press.

۱۰۴.۲ فصل یا دیگر قسمت‌های جلدی خاص از اثری چندجلدی. به بخش‌های خاص یک

جلد از کتابی چندجلدی به شیوه بخش‌های کتاب یک جلدی استناد می‌شود.

صفاء، ذبیح‌الله. ۱۳۶۸. وضع سیاسی و اجتماعی و علمی و ادبی ایران از حمله عرب تا پایان قرن سوم هجری. *در تاریخ ادبیات ایران*، ۱: ۳-۴۰. تهران: فردوس.

Bonnefoy, Yves, ed. 1991. "Buddhist Mythology." In *Mythologies*, 2:893-95. Chicago: Univ. Chicago Press.

در صورت وجود، می‌توان شماره فصل را جایگزین شماره صفحات کرد. برای نمونه «vol.2. chap. 6».

۱۰۵.۲ یک جلد در دو یا چند کتاب. اگر یک جلد از اثری چندجلدی به دلیل طولانی

بودن از لحاظ فیزیکی در قالب دو یا چند کتاب منتشر شود، استناد به آن باید هم شماره کتاب و هم شماره جلد را در بر گیرد.

*جم، امیررضا، و زهرا روزبه، ویراستاران. ۱۳۸۵. *استناد: اصول و روشها*. ج. ۲. کتاب ۲. *انطباق شیوه‌نامه‌های شیکاگو و ای پی ای*. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.
یا

*جم، امیررضا، و زهرا روزبه. ۱۳۸۵. *انطباق شیوه‌نامه‌های شیکاگو و ای پی ای*. ج. ۲. کتاب ۲. *از استناد: اصول و روشها*. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.

Harley, J. B. and David Woodward, eds. 1994. *The History of Cartography*. Vol. 2. bk. 2. *Cartography in Traditional East and Southeast Asian Societies*. Chicago: Univ. of Chicago Press.

یا

Harley, J. B. and David Woodward, eds. 1994. *Cartography in Traditional East and Southeast Asian Societies*. Vol. 2. bk. 2. *Of The History of cartography*. Chicago: Univ. of Chicago Press.

۱۰۶.۲ نویسندگان و ویراستاران آثار چندجلدی. برخی آثار چندجلدی هم ویراستار عمومی برای کل اثر و هم ویراستار(ان) یا نویسنده(گان) جداگانه‌ای برای هر جلد دارند. هر گاه به یک جلد از این آثار استناد شود، نام ویراستار یا نویسنده آن جلد پس از قسمتی می‌آید که مسئولیت آن را برعهده داشته است.

حقایق، بابک، سرویراستار. ۱۳۷۷. *دایره‌المعارف بزرگ زرین*. ج. ۱. ویراسته فرهنگ جهانبخش. تهران: زرین؛ آویژه.

Barrows, Herbert. 1959. *Readings the Short Story*. Vol. 1 of *An Introduction to Literature*, ed. Gordon N. Ray. Boston: Houghton Mifflin.

در فهرست منابع، اولین نام(ها) یا عنوان فهرست شده، باید بیشترین ارتباط را به اثری داشته باشد که این مدخل در آن می‌آید. به تفاوت بزرگ‌نویسی و نقطه‌گذاری «edited by» برای آثار انگلیسی در شکل‌های جایگزین زیر مانند رفتار با یک کتاب چندنویسنده توجه داشته باشید، ن.ک. ۲. ۸۹. با پاره‌ای از آثار چندجلدی خاص بهتر است مانند فروستها رفتار کرد، ن.ک. ۲. ۱۱۰.

احمدی شیرازی، مریم، ویراستار. ۱۳۸۵. *ارتباط بین دو نسل*. ج. ۹. *اطلاعاتی درباره بلوغ*، نوشته فرحناز مددی. تهران: مادران امروز.

یا

مددی، فرحناز. ۱۳۸۵. *اطلاعاتی درباره بلوغ*. ج. ۹. *از ارتباط بین دو نسل*، ویراسته مریم احمدی شیرازی. تهران: مادران امروز.

Ray, Gordon N., ed. 1959. *An Introduction to Literature*. Vol. 1, *Reading the Short Story*, by Herbert Barrows. Boston: Houghton Mifflin.

یا

Barrows, Herbert. 1959. *Reading the Short Story*. Vol. 1 of *An Introduction to Literature*, ed. Gordon N. Ray. Boston: Houghton Mifflin.

فروست^۱

۱۰۷.۲ عنوان، شماره، و ویراستار(ان) فروست. عنوان یک فروست در فهرست منابع به سبک تیتربدون گیومه یا پرانتز و با حروف صاف بزرگ‌نویسی می‌شود. ویراستار فروست معمولاً حذف می‌شود، با وجود این، ن.ک. ۲. ۱۰۹-۱۱۰. برخی از فروستها شماره‌گذاری می‌شوند، اما بسیاری از آنها بدون شماره هستند. شماره در صورت وجود، پس از عنوان فروست و بدون هیچ ویرگول جداکننده‌ای می‌آید مگر اینکه برای آثار انگلیسی از «vol.» یا «no.» و برای آثار فارسی از «ج.» یا «ش.» استفاده شده باشد. با وجود این، این اختصارات می‌توانند حذف شوند مگر اینکه هر دو در یک استناد واحد لازم باشند (به آخرین مثال زیر نگاه کنید). برای بزرگ‌نویسی عنوان فروستی به زبان خارجی (غیر از انگلیسی) از سبک جمله استفاده می‌شود.

امانی، مهدی. ۱۳۴۷. منابع آماری جمعیتی ایران. انتشارات مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی ۶۱. تهران: دانشگاه تهران.
گیلیسی، چارلز کولستون. ۱۹۷۰-۱۹۸۰. زندگینامه علمی دانشوران. ترجمه احمد آرام. ۱۳۶۶. شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ج. ۱، ش. ۲۴۹. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
وست، بریس. ۱۹۹۲. پرستاری در اتاق عمل (روش مراقبت). ترجمه قاسم مقاره دهکردی، ۱۳۷۳. راهنمای جیبی پرستاری (NAS) ۶. تهران: نشر و تبلیغ بشر.

Hopp, Joachim. 1977. *Untersuchungen Zur Geschichte Der letzten Attaliden*. Vestigia: Beitrage zur alten Geschichte 25. Munich: C. H. Beck'sche Verlagsbuch-handlung.
Tulchin, J. S., and A. M. Garland, eds. 2000. *Social Development in Latin America: The Politics of Reform*. Woodrow Wilson Center Current Studies on Latin America. Boulder, CO: Lynne Rienner.
Wauchope, Robert. 1950. *A Tentative Sequences of Pre-Classics in Middle America*. Middle American Research Records, vol. 1, no 14. New Orleans, LA: Tulane Univ.

^۱ تعدادی اثر که از نظر موضوع یا دیگر جنبه‌ها با هم ارتباط دارند و به دنبال هم و با یک شکل و عنوان عمومی و یک شماره سریال از سوی یک ناشر منتشر می‌شوند.

۱۰۸.۲ **بود یا نبود عنوان فروست در استناد.** وجود عنوان یک فروست در استناد، به خوانندگان در تصمیم‌گیری درباره پیگیری یک مرجع کمک می‌کند، اما اگر کتابهای متعلق به یک فروست را بتوان بدون عنوان فروست پیدا کرد، برای صرفه‌جویی در فضا عنوان فروست حذف می‌شود.

۱۰۹.۲ **ویراستار فروست.** نام ویراستار فروست معمولاً حذف می‌شود، ن.ک. ۱۰۷.۲. اما اگر نام او در فهرست منابع بیاید، محل آن پس از عنوان فروست خواهد بود.

استوت، کارول. ۱۹۹۹. *آسمان شب*. ترجمه شاپور پشنگ. ۱۳۸۲. سری کتابهای آسمان پر ستاره، ویراسته حمیدرضا گیاهی یزدی. تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی؛ مدرسه؛ و برهان.

Howell, M. C. 1998. *The Marriage Exchange: Property, Social Place, and Gender in the Cities of the Low Countries*. Women in Culture and Society, ed. C. R. Stimpson. Chicago: Univ. of Chicago Press.

۱۱۰.۲ **فروست یا اثر چندجلدی؟** آثار خاصی را می‌توان از نگاه کتاب‌شناختی هم به عنوان آثار چندجلدی و هم به عنوان فروستی چندجلدی در نظر گرفت. این موضوع با توجه به این نکته تعیین می‌شود که تأکید بر گروهی از کتابها به عنوان یک کل (مثال اول فارسی وانگلیسی) یا بر جلدهای واحد (مثال دوم فارسی و انگلیسی) باشد.

ابن عربی، محمد بن علی. ۱۳۷۳. *الفتوحات المکیه*. ۱۴ ج. مکتبه‌العربییه. القاہرہ: الهیئۃ المصریہ العامہ الکتاب. (منتشر شده در پاریس در ۱۹۹۰).

حسن ناییب، فاطمه. ۱۳۷۷. *دنیای موجودات زنده*. مجموعه دایره‌المعارف علمی دانش‌پژوهان نوجوان ۴. قزوین: پرک.

Boyer, John W., and Julius Kirshner, eds. 1986-87. *Readings in Western Civilization*. 9 vols. Chicago: Univ. of Chicago Press.

Cochrane, Eric W., Charls K. Gray, and Mark Kishlansky. 1987. *Early Modern Europe: Crisis of Authority*. Readings in Western Civilization, edited by John W. Boyer and Julius Kirshner 6. Chicago: Univ. of Chicago Press.

برای استناد به مقاله دایره‌المعارفهای غیرعمومی مانند فصلی از یک کتاب عمل

می شود. اگر تنها شماره صفحه موجود باشد، مانند فصلی از یک کتاب عمل می کنیم. اگر استناد مربوط به دایره المعارف چندجلدی باشد، مانند زیر عمل می کنیم:

Sauter, H. E. 1971. "Clearinghouse for Federal Scientific and Technical Information." In *Encyclopedia of Library and Information Science*, eds. A. Kent, and H. Lancour, Vol. 5:190-96. New York: Marcel Dekker.
(Sauter 1971)

یا

Kent, A., and H. Lancour, eds. 1971. "Scientific Information Evolution." In *Encyclopedia of Library and Information Science*, eds. Allen Kent, Harold Lancour, and Jay E. Daily, Vol. 26:45-70. New York: Marcel Dekker.
(Kent and Lancour 1971)

۲. ۱۱۱ آثار چندجلدی درون یک فروست. اگر کتابی در یک فروست دارای بیش از یک جلد باشد، تعداد جلدها و اگر استناد به جلد خاصی از آن فروست مربوط باشد، شماره (های) جلد پس از عنوان کتاب می آیند.

مؤمنی، باقر و دیگران. ۱۳۵۸. *مطبوعات ایران ۱۳۵۸*. ج ۲. مؤسسه تحقیقات و برنامه ریزی آموزشی ۲۳۹. تهران: مؤسسه تحقیقات و برنامه ریزی آموزشی، مرکز مدارک علمی.

Ferrer Benimeli, Jose' Antonio. 1976. *Masoneria, iglesia e ilustración*. Vol. 1. *Las bases de un conflicto (1700-1739)*. Vol. 2. *Inquisición: Procesos históricos (1739-1750)*. Publicaciones de la Fundación Universitaria Española, Monografías 17. Madrid.

وضعیت نشر

۲. ۱۱۲ محل نشر، ناشر. وضعیت نشر شامل محل (شهر) نشر و نام ناشر است. بین محل نشر و ناشر اثر یک علامت دو نقطه قرار می گیرد.

دبیری مالوانی، ابراهیم. ۱۳۷۳. *ادبیات معاصر ایران*. قم: امید.

Wilson, E. O. 1992. *The Diversity of Life*. New York: Norton.

۲. ۱۱۳ محل نشر به تنهایی. حذف نام ناشر در فهرست منابع مجاز است و از سوی

بسیاری از نشریه‌های علمی و نویسندگان نیز ترجیح داده می‌شود. چرا که نویسندگان و ویراستاران از وظیفه تأیید نام ناشران و شکل املائی گذشته و حال آنان معاف می‌شوند. اما حذف نام ناشر ممکن است خوانندگان را از اطلاعات مفیدی محروم سازد. نام ناشران در کتابهایی که از انتشار آنها بیش از یکصد سال گذشته باشد یا جایی که ناشر آنها شناخته شده نباشد، حذف می‌شوند.

ذاکری، حجه‌الله. ۱۳۸۲. *اتلر امانتی*. تهران.

Pittman, Philip. 1770. *The Present State of the European Settlements on the Mississippi; with a Geographical Description of that River*. London.

۱۱۴.۲ **محل نشر: شهر.** محل نشر، محلی است که معمولاً در صفحه عنوان و گاهی در صفحه حقوق پدیدآورندگان کتابی آمده که به آن استناد شده است و شهری است که دفاتر اصلی ناشر در آن قرار دارد. در استناد به کتابی که دو یا چند شهر به عنوان محل نشر آنها آورده شده است، معمولاً تنها نام شهر اول منظور می‌شود.

تهران: برگ

تهران: همشهری

اصفهان: نشر آویژه

مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی

اما

اصفهان و شیراز: انتشارات دانشگاه اصفهان

New York: Macmillan
Los Angeles: J. Paul Getty Trust Publication
Oxford: Claredon Press
New York: Oxford Univ. Press
اما

Berkeley and Los Angeles: Univ. of California Press

۱۱۵.۲ **ضرورت تصریح ایالت، کشور، یا استان.** اگر محل نشر برای خوانندگان ناشناخته باشد، یا با شهری با نامی مشابه اشتباه گرفته شود، شکل خلاصه نام ایالت، استان، یا گاهی کشور برای آثار انگلیسی و شکل کامل آنها برای آثار فارسی به آن اضافه می‌شوند. برای آثار انگلیسی «Washington» با «DC» دنبال می‌شود اما

شهرهای اصلی دیگر مانند «Los Angles» و «Baltimore» به خلاصه نام ایالت نیازی ندارند. برای نام کشورهایی که به سادگی خلاصه نمی شوند، شکل کامل آنها نوشته می شوند.

Cheshire, CT: Graphics Press
 Reading, MA: Perseus Books
 Harmondsworth, UK: Penguin Books
 Washington, DC: Smithsonian
 Englewood, ON: Wilfrid Laurier Univ. Press.
 Ithaca, NY: Cornell Univ. Press
 New Haven, CT: Yale Univ. Press
 Princeton, NJ: Princeton Univ. Press
 Cambridge, MA: MIT Press
 Cambridge, MA: Harvard Univ. Press

اما

Cambridge: Cambridge Univ. Press

اگر چه ممکن است اختصارها برای برخی از خوانندگان لازم نباشند، اما برای گروهی دیگر مفید هستند و بنابراین گنجاندن آنها در فهرست منابع آثار انگلیسی ارزش دارد. هنگامی که نام ناشر آثار انگلیسی دربرگیرنده نام ایالت باشد، به خلاصه کردن آن نیازی نیست. نام ناشران فارسی به همان شکلی که در صفحه عنوان اثر آمده است، در فهرست منابع نیز وارد می شود. استفاده از شکل اختصاری تنها در صورتی مجاز است که ناشر دارای نام اختصاری رایجی باشد.

۱۱۶.۲ نام شهرهای خارجی. در فهرست منابع برای شهرهای خارجی به جز در آمریکا و انگلستان، از نامهای معمول و رایج آنها در زبان انگلیسی استفاده می شود. در صورتی که لازم باشد نام شهرهای خارجی به فارسی نوشته شود، رایج ترین شکل آنها انتخاب و شکل انگلیسی آنها در پانویس ارائه می گردد.

Belgrade (not Beograd)
 Cologne (not Koln)
 Mexico City (not Mexico)
 Milan (not Milano)
 Munich (not Munchen)
 Prague (not Praha)
 Rome (not Roma)
 The Hague (not den Haag)
 Turin (not Torino)

Vienna (not Wien)

۱۱۷.۲ «بی‌جا». وقتی محل نشر ناشناخته است، اختصار «n.p.» یا «N.p.» برای آثار انگلیسی و «بی‌جا» برای آثار فارسی، پیش از نام ناشر به کار برده می‌شوند. در صورتی که بتوان مکان را حدس زد، با یک علامت پرسش در گروه آورده می‌شود. محل نشر اثری که شناخته شده اما در کتاب نیامده است، به شیوه معمول نوشته می‌شود.

بی‌جا: آتش
[تهران؟]: آتش

n.p.: Windsor
[Lake Bluff, IL?]: Vliet & Edwards

۱۱۸.۲ نام ناشر. نام ناشر را می‌توان به صورت کامل و همان‌گونه که در صفحه عنوان کتاب چاپ شده است یا به شکل خلاصه آورد. در بیشتر فهرستهای منابع شکل کوتاه‌تر نام ناشران ترجیح داده می‌شود. نام ناشران خارجی و شکل‌های اختصار معمول برای آنها در برخی آثار مرجع مانند «Books in Print»، «Whitaker's Books in Print» برای انتشارات بریتانیایی، «Canadian Books in Print» و «Australian Books in Print» ارائه می‌شود. برای نام ناشران آثار فارسی و اختصارات آنها می‌توان به منابعی مانند «راهنمای ناشران و کتاب‌فروشان» و «کارنامه نشر» مراجعه کرد. رعایت یک‌دستی در استفاده از شکل‌های کامل یا کوتاه‌شده نام ناشران در سراسر فهرست منابع ضروری است.

۱۱۹.۲ اختصارات و قسمتهای قابل حذف از نام ناشران. حتی با فرض ارائه نام کامل ناشر، برای آثار انگلیسی حرف تعریف «The»، اختصاراتی چون «Inc.»، «Ltd.»، یا «S.A.» که به دنبال یک نام می‌آیند، مواردی مثل «Co.»، «& Co.»، «Publishing Co.» و مانند آنها، و نام کامل ناشر یا حرف اول آن که پیش از نام خانوادگی می‌آید حذف می‌شوند. واژه «Books» معمولاً باقی گذاشته می‌شود (مانند Basic

Books و Riverhead Books). واژه «Press» در مواردی مانند «Ecco press» و «Pergamon press» قابل حذف است. به این ترتیب این نامها به صورت به «Ecco» و «Pergamon» خلاصه می‌شوند، اما «Free press» و «New press» باید به صورت کامل آورده شوند. «Press» نباید از نام انتشارات دانشگاه حذف شود، زیرا دانشگاه ممکن است آثاری را مستقل از انتشارات خود نیز عرضه کند. واژه «University» در فهرست منابع به «Univ.» خلاصه می‌شود. برای آثار فارسی واژه انتشارات و مانند آن از نام ناشر حذف می‌شود و سایر قسمتها به همان شکلی که در صفحه عنوان آمده‌اند، در فهرست منابع نیز ذکر می‌شوند. واژه انتشارات از نام دانشگاهها حذف نمی‌شود، زیرا ممکن است دانشگاه آثاری را مستقل از انتشارات خود نیز عرضه کند. در صورت طولانی بودن نام ناشران ذکر چهار واژه ابتدای نام آنها به همراه سه نقطه کافی است.

شرکت انتشارات سروش یا سروش

شرکت نشر و تبلیغ نیک‌معارف

انتشارات علمی و فرهنگی یا شرکت انتشارات علمی و فرهنگی (اصفهان)

نشر ناشران (مشهد)

اقبال یا جواد اقبال

Houghton Mifflin or Houghton Mifflin Co.

Little, Browne or Little, Browne & Co.

Macmillan or Macmillan Publishing Co. (New York)

Macmillan or Macmillan Publishers (London)

Wiley or John Wiley

۲۰۱۲ نقطه‌گذاری و هجی. در مثالهای ۲.۱۱۹ توجه داشته باشید که در «Houghton

Mifflin» و «Harcourt Brace Jovanovich» هیچ ویرگولی نیست، اما در «Little,

Brown» و «Harcourt, Brace» یک ویرگول وجود دارد. «Macmillan» یک

حرف کوچک «m» پس از «Mac» دارد. برای اطمینان از شکل صحیح گذشته و

حال نامهای ناشران، نویسندگان، و ویراستاران جست‌وجو در اینترنت یا مراجعه به

ویرایشهای کنونی یا قبلی «Books in Print»، «Whitaker's Books in Print» یا

«Literacy Market Place: LMP»؛ و «راهنمای ناشران و کتاب‌فروشان» و «کارنامه نشر» توصیه می‌شود. در نقطه‌گذاری و املاهای نام ناشران رعایت شکل موجود در صفحه‌عنوان کتاب یا منبعی که نام ناشر از آن گرفته شده است، ضروری است.

۱۲۱.۲ «and» یا «&». صرف نظر از چگونگی ارائه در صفحه‌عنوان، می‌توان از «and» یا «&» در نام ناشران انگلیسی استفاده کرد. توصیه می‌شود یکی از این شکلها در سراسر فهرست منابع به کار رود. تنها موردی که باید این یک‌دستی را نایده گرفت هنگامی است که در نام ناشران خارجی غیرانگلیسی از «&» استفاده شده باشد، در این حالت واژه معادل «and» در همان زبان باید استفاده شود.

Harper and Row or Harper & Row
Duncker und Humblot or Duncker & Humblot

۱۲۲.۲ **تغییرات در نام ناشران.** اگر از زمان انتشار کتاب به بعد نام ناشر تغییر کرده باشد، نام موجود در صفحه‌عنوان، به جای نام کنونی استفاده می‌شود. برای ویرایشهای تجدید چاپ شده، ن.ک. ۲. ۱۳۰-۱۳۳.

۱۲۳.۲ **نام ناشران خارجی غیرانگلیسی.** هیچ بخشی از نام ناشران خارجی نباید ترجمه شود، حتی اگر شهر به زبان انگلیسی ذکر شده باشد.

دمشق: دارالقلم

تونس: الدار التونسية للنشر

Paris: Presses Universitaires de France
Mexico City: Fondo de Cultura Económica
Munich: Delphin Verlag

به یاد داشته باشید که اختصارهای معادل «Inc.» یا «Ltd.» (مثلاً «GmbH» به آلمانی) نیز حذف می‌شوند، ن.ک. ۲. ۱۱۹. بزرگ‌نویسی نام یک ناشر مطابق اثر اصلی است، مگر اینکه نام به صورت کامل با حروف بزرگ آمده باشد که در آن صورت باید به سبک تیترا بزرگ‌نویسی شود.

۱۲۴.۲ **ناشر ناشناس.** وقتی که ناشر ناشناس باشد، تنها مکان در صورت وجود استفاده می‌شود، ن.ک. ۱۱۳.۲. به آثاری که به‌طور خصوصی منتشر شده‌اند باید با حداکثر اطلاعات موجود استناد شود.
... تهران: به شکل خصوصی منتشر شده.

... Topeka, KS: privately printed.

۱۲۵.۲ **سازمانهای مادر و مانند آن.** اگر نام یک سازمان مادر در صفحه‌عنوان علاوه بر نام ناشر آمده باشد، تنها نام دوم در فهرست عناصر کتاب‌شناختی استفاده می‌شود. برای مثال در صفحه‌عنوان «The New York Times Manual of Style and Usage» ویرایش ۱۹۹۹ مشخصات ناشر را به عنوان «Times Books» و در زیر آن با قلم ریزتر «Random House» دربر دارد. اما در عطف کتاب «Times Books» و نه «Random House» آمده است و صفحه‌حقوق پدیدآورنده نیز آدرس نیویورک را برای «Times Books» در خود دارد. بنابراین، به این اثر چنین استناد می‌شود:

Siegel, Allan M. and William G. Connolly, eds. 1999. *The New York Times Manual of Style and Usage*. Rev. ed. New York: Times Books.

در کتاب فارسی زیر «دفتر برنامه‌ریزی اجتماعی و فرهنگی» به عنوان ناشر آمده است. این نام به نوبه خود زیر مجموعه‌ای از «وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری» است. با وجود این، جزء کوچک‌تر به عنوان ناشر در فهرست منابع می‌آید.
باقری، خسرو. ۱۳۸۲. *مبانی فلسفی فمینیسم*. تهران: دفتر برنامه‌ریزی اجتماعی و فرهنگی.

اگر مشخص نیست که کدام نام باید به عنوان ناشر فهرست شود، هر دو در مدخل کتاب‌شناسی ظاهر و با یک خط مورب، با یک فاصله در هر طرف آن از هم جدا می‌شوند. موجودیت کوچک‌تر اغلب مقدم بر بزرگ‌تر آورده می‌شود، اما هر دو ترتیب قابل قبول هستند.

باقری، خسرو. ۱۳۸۲. *مبانی فلسفی فمینیسم*. تهران: دفتر برنامه‌ریزی اجتماعی و فرهنگی / وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

Dunn, Susan. 1999. *Sister Revolutions: French Lightning, American Light*. New York: Faber & Faber / Farrar, Straus & Giroux.

۱۲۶.۲ **مشخصات ناشر مشترک**. برای کتابهایی که از سوی یک کنسرسیوم منتشر شده‌اند، نام کنسرسیوم با نام یک عضو خاص آن دنبال می‌شود. دو نام با یک خط مورب، با یک فاصله در هر طرف از هم جدا می‌شوند.

*جم، امیررضا، و زهرا روزبه. ۱۳۸۴. *فناوری اطلاعات و تأثیر آن بر عملکرد سازمانهای دولتی*. تهران: انجمن ناشران دانشگاهی / انتشارات دانشگاه امیرکبیر.

Cohen, Naomi W. Jacob H. 1999. *Schiff: A Study in American Leadership*. Hanover, NH: Univ. Press of New England / Brandies Univ. Press.

اگر کنسرسیوم به عنوان یک کل و نه به عنوان یک ناشر همکار در انتشار اثر نقش داشته است، نام آن به تنهایی آورده می‌شود.

*جم، امیررضا. ۱۳۸۴. *جایگاه آینده فناوری اطلاعات در ساختار سازمانهای دولتی*. تهران: انجمن ناشران دانشگاهی.

Gaspar, Frank X. 1999. *Leaving Tico*. Hanover, NH: Univ. Press of New England.

۱۲۷.۲ **مشخصات ناشر خاص**. برخی از ناشران کتابهای خاصی را از سوی بخشی ویژه یا با مشخصات خاصی منتشر می‌کنند. در چنین مواردی، این مشخصات پس از نام ناشر و یک ویرگول آورده می‌شوند.

ستاری، محمد. ۱۳۶۸. *منبت کاری*. تهران: امیرکبیر، کتابهای شکوفه.

Bonney, Orrin H., and Lorraine G. Bonny. 1977. *Guide to the Wyoming Mountains and Wilderness Areas*. 3rd ed. Athens: Ohio Univ. Press, Swallow Press.

۱۲۸.۲ **انتشار مشترک**. هنگامی که کتابها هم‌زمان یا تقریباً هم‌زمان از سوی دو ناشر مختلف منتشر شوند که معمولاً نیز در دو کشور مختلف هستند، تنها یک ناشر که

به خوانندگان مرتبط تر است، در فهرست وارد می‌شود. به عنوان مثال اگر کتابی که از سوی دو ناشر بریتانیایی و آمریکایی منتشر شده است، در فهرست منابع اثری آمریکایی منظور شود، تنها مشخصات ناشر آمریکایی ذکر می‌شود. با وجود این در حالتی خاص نیز ممکن است خوانندگان به دانستن مشخصات هر دو ناشر نیاز داشته باشند. برای آثار تجدید چاپ شده، ن.ک. ۲. ۱۳۰-۱۳۳.

*جم، امیررضا. ۱۳۸۵. *استاندارد نگارش گزارش‌های علمی بر اساس جدیدترین دستور فرهنگستان*. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران؛ دوشنبه: دفتر ترویج زبان فارسی.

Levi-Strauss, Claude. 1962. *The Savage Mind*. Chicago: Univ. of Chicago Press; London: Weidenfeld and Nicolson.

۱۲۹.۲ **توزیع کتابها.** برای کتابی که از سوی یک شرکت منتشر و از سوی دیگری توزیع شده باشد، نام ناشری که در صفحه عنوان است باید در فهرست منابع استفاده شود. از آنجا که توافق‌نامه‌های توزیع گاهی ناپایدار هستند، بهتر است نام توزیع کننده حذف شود؛ مگر اینکه برای خوانندگان یک کتاب‌شناسی ضروری باشد.

*جم، امیررضا. ۱۳۸۵. *مدیریت و برنامه‌ریزی در کتابخانه‌های دانشگاهی*. ویرایش ۳. نگاه فردا. توزیع شده از سوی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.

Cane, Peter. 1999. *Atiyah's Accidents, Compensation and the Law*. 6th ed. Law-in-Context. Distributed by Northwestern Univ. Press.

اگر عبارتهایی مانند «published by agreement with» در آثار انگلیسی و «منتشر شده با توافق...» در آثار فارسی، در صفحه عنوان تصریح شده باشند، به شیوه‌ای مشابه رفتار می‌شود.

ویرایش‌های تجدید چاپ شده و ویرایش‌های جدید

۱۳۰.۲ **ویرایش: تاریخ.** نویسنده یا ویراستار هنگام استناد به ویرایش تجدید چاپ شده یا

جدید یک اثر باید تصمیم بگیرد که در استنادهای درون‌متنی به تاریخ اصلی (ن.ک. ۲. ۱۳۱)، تاریخ بعدی (ن.ک. ۲. ۱۳۲)، یا هر دو (ن.ک. ۲. ۱۳۳) اشاره کند. معمولاً انتخاب بر اساس بافت متن صورت می‌گیرد ولی به شرط ارائه تمامی جزئیات در فهرست منابع، بیشتر خوانندگان با همه این روشها راحت خواهند بود.

۱۳۱.۲ ویرایش: تاریخ اصلی. هنگامی که تاریخ اصلی در اثری که ویرایش شده است از اهمیت خاصی برخوردار باشد، در استناد درون‌متنی و فهرست منابع پس از نام نویسنده می‌آید. هر تاریخی پس از این تاریخ نیز در پایان مدخل و پس از وضعیت نشر و یک ویرگول ذکر می‌شود.

قاجار، رضاقلی. ۱۲۱۳. *سفرنامه رضاقلی میرزا نوه فتحعلی شاه درباره اموال خود و عموها و برادرانش در ایران و اروپا و وقایع سالهای اول سلطنت محمد شاه.* تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۶.
(قاجار ۱۲۱۳)

Darwin, Charles. 1859. *On the Origion of Species*. Facsimile of the 1st ed., with introd. By Ernest Mayr. Cambridge, MA: Harvard Univ. press, 1964.
Maitland, Fredric W. 1898. *Roman Canon Law in the Church of England*. Repr., Union, NJ: Lawbook Exchange, 1998.
(Darwin 1859)
(Maitland 1898)

۱۳۲.۲ ویرایش: تاریخ جدید. هنگامی که تاریخ جدیدتر دارای اهمیت بیشتری باشد، تاریخ جدید در استناد درون‌متنی و در فهرست منابع پس از نام نویسنده می‌آید و به جای تاریخ اصلی در ترتیب عناصر قرار می‌گیرد. تاریخ اصلی در صورت نیاز پس از وضعیت نشر و یک نقطه اضافه می‌شود.

زادمرد، حسین. ۱۳۴۲. *شیمی آنالیتیک*. ۲ ج. تهران: دانشگاه تهران. (اولین تاریخ انتشار ۱۳۳۷).
کاتن، فرانک آلبرت. ۱۳۶۱. *شیمی معدنی، مباحث نظری*. ۲ ج. ترجمه منصور عابدینی و قاسم خدادادی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران. (اولین تاریخ انتشار ۱۳۵۸).
(زادمرد ۱۳۴۲)
(کاتن ۱۳۶۱)

Trollope, Anthony. 1977. *The Claverings*. New introd. By Nor-

man Donaldson. New York: Dover. (Orig. pub. 1866-67.)
 _____. 1983. *He Knew He Was Right*. 2 vols. in one. New York:
 Dover. (Orig. pub. 1866-67)
 (Trollope 1977)
 (Trollope 1983)

۱۳۳.۲ **ویرایش: دو تاریخ.** اگر در استناد درون‌متنی به هر دو تاریخ اصلی و تاریخ جدید نیاز باشد، این دو تاریخ در استناد درون‌متنی و فهرست منابع ذکر و با یک خط مورب از هم جدا می‌شوند. در این صورت تاریخ اولی مقدم بر تاریخ جدید نوشته می‌شود.

زادمرد، حسین. ۱۳۴۲/۱۳۳۷. *شیمی آنالیتیک*. ۲ ج. تهران: دانشگاه تهران.
 احمدپناهی، محمد. ۱۳۷۲/۱۳۶۳. *تیمور لنگ چهره هراس‌انگیز تاریخ*. تهران:
 حافظ نوین.
 (زادمرد ۱۳۴۲/۱۳۳۷)
 (کاتن ۱۳۷۲/۱۳۶۳)

Maitland, Frederic W. 1898/1998. *Roman Canon Law in the Church of England*. Repr. Union, NJ: Lawbook Exchange.
 _____. 1909/1926. *Equity, Also the Forms of Action at Common Law: Two Courses of Lectures*. Ed. A. H. Chaytor et al. Repr. Cambridge: Cambridge Univ. Press.
 (Maitland 1898/1998)
 (Maitland 1909/1926)

در روش قدیمی‌تر، تاریخ اصلی در استناد درون‌متنی و فهرست منابع در گروه و پیش از تاریخ جدید می‌آید. در این صورت نیازی به خط مورب نیست.

زادمرد، حسین. [۱۳۳۷] ۱۳۴۲. *شیمی آنالیتیک*. ۲ ج. تهران: دانشگاه تهران.
 کاتن، فرانک آلبرت. [۱۳۵۸] ۱۳۶۱. *شیمی معدنی، مباحث نظری*. ۲ ج. ترجمه منصور عابدینی و قاسم خدادادی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
 (زادمرد [۱۳۳۷] ۱۳۴۲)
 (کاتن [۱۳۵۸] ۱۳۶۱)

Emerson, Ralph Waldo. [1836] 1985. *Nature*. A Facsimile of the First ed. With and introd. By Jaroslav Pelikan. Boston: Beacon.
 (Emerson [1836] 1985)

صفحه، جلد، و دیگر اطلاعات برای تعیین محل استناد

۱۳۴.۲ **اعداد عربی در مقابل رومی.** برای ذکر شماره جلد، فصل، و دیگر بخشهای آثار، صرف نظر از شکل آنها در اصل اثر، از شماره‌های عربی استفاده می‌شود به جز

این موارد: تنها شماره صفحه‌هایی مانند بخش آغازین کتابها که در اثر اصلی با اعداد رومی یا حروف ابجد و مانند آنها شماره گذاری شده‌اند، به صورت اعداد رومی با حروف کوچک یا حروف ابجد و مانند آنها می‌آیند. به علاوه اگر ترکیبی از اعداد رومی و عربی یا اعداد رومی و حروف در اثر به کار رفته است، استناد به آنها برای سادگی کار به همان صورت انجام می‌شود.

روستا، احمد، داور ونوس، و عبدالحمید ابراهیمی. ۱۳۸۳. «پیش‌گفتار.» در مدیریت بازاریابی، زبط. تهران: سمت.

Kagan, Jerome. 1994. "Introduction to the Tenth-Anniversary Edition." In *The Nature of the Child*, xxii-xxiv. New York: Basic Books.

۱۳۵.۲ **ردیف یا شماره‌های اختصاصی.** برای اشاره به محدوده‌ای از صفحه‌ها، شماره اولین و آخرین صفحه ذکر می‌شود.

دستنامه قواعد فهرست‌نویسی. ویرایش ۲. ۳۴-۸۷.

Chicago Manual of Style. 14th ed., 15. 248-56.

۱۳۶.۲ **اختصارات.** در استنادها، واژه‌هایی مانند «page» و «volume» برای آثار انگلیسی و «صفحه» و «جلد» برای آثار فارسی بیشتر به اختصار نوشته یا حذف می‌شوند. اختصاراتی که در این شیوه‌نامه بیشتر به کار رفته در جدول ۲-۱ ارائه شده‌اند. در این جدول، برای هر اختصار انگلیسی شکل کامل و معادل فارسی آن نیز آمده است. برای پاره‌ای از معادلهای فارسی نیز اختصاراتی بیان شده‌اند. شکل جمع اختصارات انگلیسی با تکرار حرف اختصار (مانند «p.» و «pp.») یا افزودن «s» به آخر آن (مانند «fig.» و «figs.») نشان داده می‌شود. برای شکل جمع اختصارات فارسی نیز یا اختصار تکرار می‌شود (مانند «ص.» و «صص.») یا پس از آن «ها» می‌آید (مانند «پار.» و «پارها.»). همه اختصارات، صاف و جز هنگامی که پس از نقطه می‌آیند با حروف کوچک نوشته می‌شوند. هیچ کدام از اختصارات ایتالیکن نمی‌شوند مگر اینکه بخشی جدایی‌ناپذیر از عنوان یک کتاب باشند. هنگامی که برای یک واژه یا عبارت، بیش از یک اختصار ارائه شده باشد، انتخاب یکی از آنها به ترجیح نویسنده، شیوه ارائه اصطلاحات در متن، خوانندگان، و دیگر عوامل بستگی دارد.

جدول ۱-۲. واژه‌ها و اختصارات (به ترتیب انگلیسی)

English words	abbreviation	اختصار	معادل فارسی
ab initio, from the beginning	ab init.		از ابتدا
and others			و دیگران
anonymous	anon.		ناشناس
appendix(es)	app. (apps)		پیوست
Article	art		مقاله
bible, biblical	bib.		کتاب مقدس، مربوط به کتاب مقدس
Bibliography, -er, -ical	bibliog.		کتاب‌نامه
book	bk.		کتاب
bracket			کروشه
by			نوشته
century	c.		قرن
Circa, about, approximately	ca.		حدود
chapter	chap.	ف.(ف.ها.)	فصل(ها)
colon			دونقطه
column	col.		ستون
comma			ویرگول
compiled by			گردآورده
compiler(s)	comp(s)		گردآورنده (گان)
edited by			ویراسته
editor(s)	ed. (s)		ویراستار (ان)
enlarged edition	en. ed.		ویرایش توسعه یافته
equation	eq. (eqq. or eqs.)		معادله
et alii (or et alia) and others	et al.		و دیگران
et cetera and so forth	etc.		و غیره
example	ex (exx or exs)		مثال
exempli gratia (for example)	e.g.		برای مثال
figure(s)	fig. (s)	ت.(ت.ها.)	تصویر(ها)
folio(s)	fol (ff.)		لت چهار برگی
folio verso, on the back of the page	f.v.		پشت صفحه
in press			زیر چاپ
introduction	introd.		مقدمه
line(s)	l. (ll.)		خط(های)

جدول ۱-۲. واژه‌ها و اختصارات (به ترتیب انگلیسی)

English words	abbreviation	اختصار	معادل فارسی
map			نقشه
new series	n.s.		فروست جدید
no date	n.d.	بی تا.	بی تاریخ
no place, no publisher, no page	n.p.	بی جا	بی جا
note(s)	n. (nn.)	ی.ی. (ی.ی.)	یادداشت (ها)
number	no.	ش. (ش.ها).	شماره (ها)
old series	o.s.		فروست قدیمی
page(s)	p. (pp.); past	ص. (ص.ص.)	صفحه (ها)
Paragraph(s)	Par. ¶; ¶¶	پار. (پار.ها). ¶¶	پاراگراف
part	Pt.		قسمت
publication, publisher, published by	pub.		انتشارات، ناشر، منتشر شده از سوی
plate			عکس
parenthesis			پرانتز
pseudonym	pseud.		مستعار
reprint	repr.		چاپ مجدد
revised edition	re. ed.		ویرایش تجدید نظر شده
section	sec.	ب. (ب.ها).	بخش
semicolon			نقطه ویرگول
series	ser.		فروست
supplement	supp. or suppl.	ض. (ض.ها).	ضمیمه
table			جدول
3-em dash			خط تیره بلند سه تایی
translated by, translators	trans.		ترجمه، مترجم
verso(s)	v. (vv.)		صفحه رو
volume	vol.	ج.	جلد
university	univ.		دانشگاه
Year	yr.		سال

۱۳۷.۲ حذف «p.»، «pp.»، «ص.»، و «ص.ص.» هنگامی که یک شماره یا ترتیبی از شماره‌ها دلالت بر صفحه یا صفحه‌هایی از یک کتاب داشته باشند، «p.» یا «pp.» برای آثار انگلیسی و «ص.» و «ص.ص.» برای آثار فارسی حذف می‌شوند و

شماره‌ها به تنهایی و پس از یک ویرگول می‌آیند، مگر اینکه حذف آنها ابهامی پدید آورد. با وجود این، اگر نویسنده‌ای از «p.» و «pp.» برای آثار انگلیسی و «ص.» و «صص.» برای آثار فارسی به‌طور یک‌دست استفاده کرده باشد، نیازی به حذف آنها نیست، ن.ک. ۲. ۱۳۸.

مدیریت دولتی، ۳۴-۳۷.

یا

مدیریت بازرگانی، ص. ۵۶، ش. ۴۲-۴۴.

Charlotte's Web, 75-76.

یا

Complete Poems of Michelangelo, p. 89, nos. 135-36

۲. ۱۳۸ حذف «vol.» و «ج.» اگر شماره جلد بلافاصله با شماره صفحه دنبال شود؛ نیازی به «vol.»، «p.»، یا «pp.» برای آثار انگلیسی و «ج.»، «ص.»، و «صص.» برای آثار فارسی نیست. این شماره‌ها به تنهایی ذکر و با یک علامت دونقطه از هم جدا می‌شوند. پیش از شماره جلد ویرگول قرار نمی‌گیرد، مگر اینکه برای رعایت ساختار نحوی لازم باشد، مانند مثال دوم انگلیسی زیر. برای استناد به مقاله‌ها، ن.ک. ۲. ۱۵۷. برای آگاهی بیشتر درباره شماره جلد‌ها، ن.ک. ۲. ۱۰۱-۱۰۵.

کاتن، شیمی معدنی، مباحث نظری ۴۱:۲

زادمرد، شیمی آنالیتیک، ۲ ج. ۱: ۱۳۰

Bonnefoy. *Mythologies* 2:345.

Greene and Lattimore. *Complete Greek Tragedies*, 4-vol. ed., 3:453.

۲. ۱۳۹ شماره صفحه یا فصل. ذکر شماره صفحه‌هایی که برای استادهای درون‌متنی لازم هستند، در فهرست منابع ضرورتی ندارد، مگر اینکه قسمت استناد شده بخشی از یک کل، ن.ک. ۲. ۸۸-۹۵، یا یک مقاله نشریه، ن.ک. ۲. ۱۶۱ و ۱۶۸ باشد. اگر شماره فصل یا بخشی در اثر آورده شود، شماره صفحه را می‌توان حذف نمود. تعداد کل صفحه‌های یک کتاب نیز در مستندسازی منظور نمی‌شود.

امیرشاهی، منوچهر. ۱۳۸۰. «ساختار سازمانی و شرح وظایف واحدهای تجاری و مدیران آنها.» در *اصول و فنون اداره حوزه مدیریت (وظایف مسئولان دفاتر مدیران و منشیها)*. تهران: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۱۹۸-۲۰۲.

Cook, Claire Kehrwald. 1996. "Mismanaged Numbers and References." In *Line by Line: How to Improve Your Own Writing*, 75-107. Boston: Houghton Mifflin.

۱۴۰.۲ **خطها.** ارجاع به خط‌های یک اثر تنها در استنادهای درون‌متنی و نه در فهرست

منابع صورت می‌گیرد. برای استناد به خط یا خط‌ها برای آثار انگلیسی از «line» یا «lines» استفاده می‌شود. برای استناد به خط‌ها برای آثار فارسی واژه‌های «خط» برای اشاره به یک خط و «خطهای» برای اشاره به چند خط استفاده می‌شوند. در جایی که استناد به خط‌ها به شکلی تصریح شده باشد، این واژه‌ها حذف می‌شوند.

سعدی، مصلح ابن عبدالله. ۱۳۷۸. چه نماز باشد آن را، که تو در خیال باشی؟ خط‌های ۲-۷.

Nash, Ogden. 1999. "Song for Ditherers," lines 1-4.

۱۴۱.۲ **استناد به یادداشتهای.** ارجاع به یادداشتهای درون یک اثر تنها در استنادهای

درون‌متنی و نه در فهرست منابع صورت می‌گیرد. به یادداشتهای با اختصار «n» یا «nn» برای آثار انگلیسی و «ی» و «ی‌ی» برای آثار فارسی استناد می‌شود. اگر یادداشتی که به آن استناد شده است، تنها یادداشت یک صفحه خاص یا یک یادداشت بدون شماره باشد، شماره صفحه به همراه یک «n» یا «ی» می‌آید.

(Grafton 1997, 72n, 80n)

(فتاحی ۱۳۷۹، ۲۳۳، ۱۴۲ی)

اگر یادداشتهای دیگری نیز علاوه بر یادداشتی که به آن استناد شده است، در یک صفحه وجود داشته باشند، شماره یادداشت مورد نظر نیز باید به استناد اضافه شود. در این حالت برای آثار انگلیسی، شماره صفحه با «n» یا اگر به دو یا چند یادداشت پی‌درپی استناد شده باشد با «nn» و برای آثار فارسی «ی» برای یک

یادداشت و «ی» برای چند یادداشت پی در پی یا جدا از هم دنبال می‌شود و به فاصله یا نقطه گذاری بین آنها نیازی نیست.

(فتاحی ۱۳۷۹، ۲۳۳، ۱۴۲، ۲۵۹، ۲-۱، ۲۷۳، ۱، ۴)
(سینانی ۱۳۸۲، ۴۳:۲، ۵)

(Bolinger 1980, 192n23, 192n30, 199n14, 201nn16-17, 205nn3, 9)
(Rorty 1991, 1:15n29)

۱۴۲.۲ **استناد به شکلها و جدولها.** ارجاع به شکلها و جدولهای یک اثر تنها در استنادهای درون‌متنی و نه در فهرست منابع صورت می‌گیرد. برای آثار انگلیسی برای استناد به شکلها از اختصار «fig.» به جای «figure» و برای استناد به جدولها و دیگر شکلهای تصویری از شکل کامل «table»، «map»، یا «plate» استفاده می‌شود. شماره صفحه، در صورت وجود، مقدم بر شماره تصویر می‌آید و یک ویرگول بین آنها قرار می‌گیرد. برای استناد به شکلها و جدولها در آثار فارسی عنوان کامل آنها استفاده می‌شود.

(علیدوستی ۱۳۸۰، ۱۰۸، جدول ۵-۱)

علیدوستی، سیروس. ۱۳۸۰. *اشتراک منابع و همکاری بین کتابخانه‌ها*. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران.

(Sobel 1993, 87, table 5.3)

Sobel, Richard. 1993. *Public Opinion in U. S. Foreign Policy: The Controversy Over Contra Aid*. Boston: Rowman and Littlefield.

کتابهای الکترونیکی

۱۴۳.۲ **قاعده کلی.** بسیاری از قواعد استناد به کتابهای چاپی برای کتابهای الکترونیکی نیز به کار می‌روند. اطلاعاتی درباره نویسنده، عنوان، فصلها، یا دیگر قسمتهای عنوان دار یک کتاب؛ و ویرایش، آثار چندجلدی و... تا حدی که قابل تعیین هستند، اساس همیشگی هر استنادی را صرف نظر از نوع رسانه تشکیل می‌دهد. با وجود این، کتابهای الکترونیکی پویاتر از آثار چاپی هستند و محتوا و دسترسی به

آنها برای خوانندگان با توجه به قالب اطلاعات می تواند متغیر باشد. بنابراین اشاره به رسانه استفاده شده دارای اهمیت است. دست کم تاکنون در استناد به یک کتاب صحافی شده سنتی نیازی به اشاره به شکل کاغذی آن وجود ندارد، اما به همه انواع رسانه‌های دیگر باید اشاره شود. یک «یو. آر. ال.» برای نشان دادن اینکه یک کتاب از طریق اینترنت در قالبی سازگار با مرورگرهای استاندارد به دست آمده، کافی است. در بقیه موارد، نام رسانه (مانند لوح فشرده یا «دی. وی. دی.») باید ذکر شود.

۱۴۴.۲ **کتابهای پیوسته.** هنگام استناد به کتابی که به صورت پیوسته در دسترس است، یعنی در محیط اینترنت قرار دارد و انتظار می رود با مرورگرهای استاندارد خوانده شود، «یو. آر. ال.» به عنوان پاره‌ای از استناد ارائه می شود. هنگام استناد به داده‌هایی مانند اطلاعات پزشکی، قوانین حقوقی، یا آمارهایی که زمان در آنها اهمیت دارد یا حساس به زمان هستند یا اگر ناشر یا رشته تخصصی الزام می کند، در یک پرانتز آخرین تاریخ بازبایی مواد اطلاعاتی نیز ثبت می شود، ن. ک. ۱۲.۲.

لامبرت، جیل. بی. تا. *انتخاب منابع اطلاعاتی*. ترجمه مهری صدیقی. ۱۳۸۰. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. دسترسی در ۱۳۸۵/۴/۲۵.
<http://www.irandoc.ac.ir/data/books/Resource/Abstract.htm>
 (لامبرت بی. تا.)

Sirosh, J., Miikkulainen, and J. A. Bednar. 1996. "Self-organization of orientation maps, lateral connections, and dynamic receptive fields in the primary visual cortex." In *Lateral interactions in the cortex: Structure and function*, ed. J. Sirosh, R. Miikkulainen, and Y. Choe. Austin, TX: UTCS Neural Networks Research Group. Accessed August 27, 2001.
<http://www.cs.utexas.edu/users/nn/web-pubs/htmlbook96/>
 (Sirosh, Miikkulainen, and Bednar 1996)

توجه کنید که آوردن «یو. آر. ال.» برای استناد به تنهایی کافی نیست بلکه تا حد امکان، نکات کامل انتشاراتی اثر باید ذکر شوند. «یو. آر. ال.» سریع ترین راه دسترسی خواننده به منبع و در عین حال آسیب پذیرترین عنصر در یک استناد

است. اگر «یو. آر. ال.»ها در مثالهای بالا از اعتبار ساقط شوند، خوانندگان به احتمال زیاد می‌توانند متن الکترونیکی را با جست‌وجویی به دنبال عنوان و نویسنده‌ای بیابند که در مدخل آمده‌اند. روشن است که ساختار «یو. آر. ال.» چنین اطلاعاتی را دربر ندارد و نمی‌تواند در این زمینه کمکی کند.

۱۴۵.۲ کتابهای الکترونیکی و چاپی. همیشه باید به منبعی استناد شود که در واقع استفاده شده است، ن.ک. ۷.۲. با وجود این، اگر بیان اینکه اثر در شکل دیگری هم وجود دارد، برای خوانندگان مفید باشد، بهتر است به این موضوع اشاره شود. در مثال زیر به ویرایش چاپی استناد گردیده، اما به وجود کتاب در قالبی دیگر نیز اشاره شده است.

بابایی، محمود. ۱۳۸۲. *نشر الکترونیکی*. ویراسته علی حسین قاسمی. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. همچنین به شکل پیوسته موجود در http://www.irandoc.ac.ir/data/books/E_p/contents.htm و به شکل لوح فشرده.

Kurland, Philip B., and Ralph Lerner, eds. 1987. *The Founders' Constitution*. Chicago: Univ. of Chicago Press. Also available online at <http://press-pubs.uchicago.edu/founders/> and as a CD-ROM.

۱۴۶.۲ دیگر قالبهای الکترونیکی. در استناد به منابع الکترونیکی غیراینترنتی قابل فروفرستی یا خرید از یک کتابفروشی یا کتابخانه، قالب منبع مانند لوح فشرده و کتاب الکترونیکی باید ذکر شود.

سنگری، محمدرضا، فاطمه صغری عزیزاده، و مریم اسماعیلی چرخاب. ۱۳۸۱. *املا در خانه: متن املا همراه با فعالیتهای املائی اول دبستان ویژه اولیا و معلمان*. تهران: دانشیار. لوح فشرده.

Hicks, R. J. 1996. *Nuclear Medicine, From the Center of Our Universe*. Victoria, Austl.: ICE T Multimedia. CD-ROM.

۱۴۷.۲ نسخه‌های الکترونیکی آثار قدیمی تو. هنگام استناد به کتابهایی که به دلیل قدمت، از حقوق پدیدآورنده برخوردار نیستند و اغلب به صورت پیوسته نیز وجود دارند،

باید حداکثر اطلاعات ممکن را که در این فصل بحث شده است، درباره آنها ارائه کنند. بسیاری از این آثار دارای صفحه عنوان و حقوق پدیدآورنده نیستند که تعیین ناشران و تاریخها را دشوارتر می‌سازد. از این گذشته شاید نتوان ویرایش استفاده شده برای تولید متن پیوسته را تشخیص داد.

هدایت، صادق. ۱۳۷۲. بوف کور. نشر سیمغ. <http://www.banitak.com/infocenter/library/src/hedayat/boof.txt>
(هدایت ۱۳۷۲، کتاب ۱، فصل ۲)

James, Henry. 1996. *The Ambassadors*. Project Gutenberg. <ftp://ibiblio.org/pub/docs/books/gutenberg/etext96/ambas10.txt>.
(James 1996, bk. 6, chap. 1)

باید توجه کرد که در این مثالها محل نشری وجود ندارد. چنین اطلاعاتی کمتر برای آثار پیوسته می‌آید و هنگامی که نتوان آن را به آسانی تعیین کرد بدون استفاده از «n.p.» برای آثار انگلیسی یا «بی.جا.» برای آثار فارسی از آن صرف نظر می‌شود.

۱۴۸.۲ تاریخ اثر چاپی قدیمی تو در استناد. هنگام استناد به نسخه‌های الکترونیکی آثار قدیمی، در صورت امکان اطلاعات اثر اصلی یا دست کم تاریخ انتشار آن منظور می‌شود، ن.ک. ۲. ۱۳۰-۱۳۳. در مثال ۲. ۱۴۷ «Project Gutenberg» خاطر نشان می‌کند که متن منبع بر اساس نسخه نیویورک «The ambassadors» در سال ۱۹۰۹ است. بنابراین استفاده از تاریخ انتشار اثر اصلی به عنوان تاریخ اصلی در استناد، بهتر درک می‌شود. هنگامی که چنین اطلاعاتی درباره متن موجود نیست، استفاده از نسخه متفاوت اما معتبرتری توصیه می‌شود.

(هدایت ۱۳۱۵) یا (هدایت ۱۳۱۵/۱۳۷۲) یا (هدایت [۱۳۱۵] ۱۳۷۲)
هدایت، صادق. ۱۳۱۵. بوف کور. نشر سیمغ، ۱۳۷۲.
<http://www.banitak.com/infocenter/library/src/hedayat/boof.txt>
یا
هدایت، صادق. ۱۳۱۵/۱۳۷۲.... یا هدایت، صادق. [۱۳۱۵] ۱۳۷۲....

(James 1909) or (James 1909/1996) or (James [1902] 1996)
 James, Henry. 1909. *The Ambassadors*. Project Gutenberg,
 1996. [ftp://ibiblio.org/pub/docs/books/gutenberg/etext96/
 ambas10.txt](http://ibiblio.org/pub/docs/books/gutenberg/etext96/ambas10.txt).

یا

James, Henry. 1909/1996.... or James, Henry. [1909] 1996....

ادواری‌ها

۲. ۱۴۹ **ادواری‌ها**. در این شیوه‌نامه واژه «ادواری» برای نشریه‌های علمی دانشگاهی و تخصصی، مجله‌های عمومی، و روزنامه‌ها چه به صورت چاپی و چه به صورت پیوسته به کار می‌رود. به جز افزودن «یو. آر. ال»، شیوه‌استناد به یک ادواری پیوسته شبیه ادواریهای چاپی است. برخی ناشران اشاره به تاریخ دسترسی به منابع پیوسته را نیز الزام می‌کنند.

۲. ۱۵۰ **عناصر اطلاعاتی**. استناد به ادواری‌ها به برخی یا همه اطلاعات زیر نیازمند است:

۱. نام(های) نویسنده(گان)؛

۲. سال انتشار؛

۳. عنوان و عنوان فرعی مقاله یا ستون؛

۴. عنوان ادواری؛

۵. وضعیت نشر شامل شماره جلد، شماره نسخه، ماه یا فصل، و غیره؛

۶. شماره صفحه(ها) در صورت لزوم؛

۷. «یو. آر. ال.» یا «دی. او. آی.» برای ادواریهای پیوسته.

تدارک اطلاعات کافی برای اینکه خوانندگان بتوانند مقاله‌ها را در کتابخانه‌ها یا سایر آرشیوها و پایگاههای اطلاعاتی ردیابی کنند، ضروری است. برای روزنامه‌ها و اغلب مجله‌ها، تاریخ شامل ماه، روز، و سال از اطلاعات ضروری به شمار می‌رود. برای نشریه‌ها، جلد یا سال و ماه یا شماره چاپ مورد نیاز هستند. هر چه اطلاعات بیشتر باشد، یافتن منابع ساده‌تر می‌شود.

۱۵۱.۲ **نشریه‌های علمی در مقابل مجله‌ها.** در این شیوه‌نامه، نشریه علمی برای ادواریهای دانشگاهی یا تخصصی به کار می‌رود که بیشتر از طریق اشتراک در دسترس هستند. به نشریه‌های علمی معمولاً با استفاده از جلد و تاریخ آنها استناد می‌شود، ن.ک. ۲. ۱۶۱. مجله‌ها در اینجا برای ادواریهای هفتگی و ماهانه تولید شده به شکل حرفه‌ای به کار می‌رود که گاهی تخصصی هستند، اما بیشتر در دسترس خوانندگان عام هستند. این مجله‌ها هم از طریق اشتراک و هم از طریق خرید تک‌شماره‌ها از کتابفروشیها و دکه‌های روزنامه‌فروشی تهیه می‌شوند. به مجله‌ها معمولاً تنها با تاریخ آنها استناد می‌شود، ن.ک. ۲. ۱۸۱. هنگام تردید درباره اینکه ادواری خاصی بهتر است به عنوان یک نشریه علمی در نظر گرفته شود یا مجله، در صورتی که شماره جلد به آسانی قابل یافتن باشد شکل نشریه علمی و در غیر این صورت شکل مجله به کار می‌رود.

۱۵۲.۲ **نقطه‌گذاری.** بین نام نویسنده، سال، عنوان مقاله؛ و عنوان مجله، روزنامه، یا نشریه علمی نقطه قرار می‌گیرد. برای مثالهای بیشتر، به ۲. ۳ و موارد دیگر در این فصل نگاه کنید. به خاطر داشته باشید که «in» و «در» بین عنوان مقاله و عنوان مجله به کار نمی‌روند. «in» و «در» تنها با فصلها یا دیگر قسمتهای کتابها به کار می‌روند، ن.ک. ۲. ۸۸-۸۹.

بهرامی احسان، هادی، و آناهیتا تاشک. ۱۳۸۳. «ابعاد رابطه میان جهت‌گیری مذهبی و سلامت روانی و ارزیابی مقیاس جهت‌گیری مذهبی.» *مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی* ۳۴ (۲): ۴۱-۶۳.
(بهرامی احسان و تاشک ۱۳۸۳)

Calabrese, E. J., and L. A. Baldwin. 1999. "Reevaluation of the Fundamental Dose-Response Relationship." *BioScience* 49:752-32. doi:10.2307/1313596.
(Calabrese and Baldwin 1999)

۱۵۳.۲ **شماره صفحه‌ها.** در فهرست منابع، شماره صفحه ابتدایی و انتهایی یک مقاله ذکر می‌شود. در استنادهای درون‌متنی تنها باید به صفحه‌هایی خاص از یک مقاله

استناد شود، مگر اینکه به مقاله به عنوان یک کل استناد شده باشد.

نشریه‌های علمی

۱۵۴.۲ نام نویسنده. نام نویسنده(گان) معمولاً همان‌گونه که در مقاله آمده است، در فهرست منابع ذکر می‌شود. با وجود این، همان‌گونه که در ۲. ۲۰ نشان داده شد، تغییراتی قابل انجام است. بیشتر رهنمودهای ارائه شده در ۲. ۲۰-۴۸ برای نویسندگان مقاله‌های نشریه‌های علمی نیز کاربرد دارند.

۱۵۵.۲ نویسندگان بسیار. برای چگونگی برخورد با مقاله‌هایی با چهار نویسنده یا بیشتر، ن.ک. ۲. ۲۹؛ برای هفت نویسنده و بیشتر، ن.ک. ۲. ۳۰.

۱۵۶.۲ سال انتشار. برای تاریخ انتشار مقاله‌ها، پس از نام نویسنده(گان) تنها سال بدون اشاره به ماه یا روز منظور می‌شود.

۱۵۷.۲ عنوان مقاله. عنوان مقاله (به استثنای نام گونه‌ها یا عنوان کتابهایی که ممکن است در آن وجود داشته باشند، ن.ک. ۲. ۱۵۸)، به صورت صاف نوشته می‌شود. در فهرست منابع آثار انگلیسی، عنوان مقاله به سبک جمله بزرگ‌نویسی می‌شود. همانند کتاب، عنوان و عنوان فرعی با علامت دو نقطه از هم جدا می‌شوند و عنوان فرعی نیز به سبک جمله بزرگ‌نویسی می‌شود. در برخی از آثار، عنوان فرعی و حتی گاهی عنوان اصلی مقاله‌ها حذف می‌شوند. بدین ترتیب گرچه در فضا صرفه‌جویی می‌شود، اما خوانندگان از اطلاعات مفیدی محروم می‌گردند.

حری، عباس، و اعظم شاه‌بداغی. ۱۳۸۳. «استناد در آثار علمی: چاله‌ها و چالش‌ها». *مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی* ۳۴ (۲): ۶۵-۹۶.
(حری و شاه‌بداغی ۱۳۸۳)

Terborgh, J. 1974. "Preservation of natural diversity: The problem of extinction prone species." *Biosciences* 24:715-722.
doi:10.2307/1297090.
(Terborgh 1974)

عنوان مقاله ممکن است کوتاه شود و تنها کلیدواژه(هایی) از عنوان اصلی را در

بر داشته باشد. در این صورت حروف تعریف «A»، «An»، و «The» از ابتدای عنوانهای انگلیسی حذف می‌شوند. ترتیب کلمات عنوان اصلی باید در عنوان کوتاه شده نیز حفظ شود به عنوان مثال، «Daily Notes of a Trip around the World» به صورت «Daily Notes» یا «Around the World» و نه «World Trip»؛ و عنوان «درآمدی بر مطالعه و نقش خدمات ویژه کتابخانه‌های عمومی در توسعه فرهنگ مطالعه» نیز به شکل «مطالعه و نقش خدمات کتابخانه‌های عمومی» و نه «فرهنگ مطالعه» یا «کتابخانه عمومی» کوتاه می‌شوند. عنوانهایی با چهار کلمه یا کمتر به ندرت کوتاه می‌شوند. عنوان کوتاه شده، مانند عنوان کامل صاف نوشته می‌شود.

۱۵۸.۲ **ایتالیک‌ها و گیومه‌ها در عنوان مقاله.** عنوان کتابها و دیگر واژه‌هایی که معمولاً ایتالیک می‌شوند، در عنوان مقاله به صورت ایتالیک باقی می‌مانند. واژه یا عبارتی که نقل قول می‌شود، در فهرست منابع در گیومه ذکر می‌شود.

سمیعی، محمد. ۱۳۸۴-۱۳۸۵. «سیمرغ دانایی: معرفی و بررسی دانشنامه ویکی‌پدیا.» کتاب ماه (کلیات)، ش. ۹۹-۱۰۰: ۵۶-۶۳.
سرشار، محمدرضا. ۱۳۸۵. «آیا کافکا صهیونیست بود؟» زمانه، ش. ۴۵ و ۴۶: ۷۳-۷۶.
(سمیعی ۱۳۸۴-۱۳۸۵)
(سرشار ۱۳۸۵)

Connell, A. D. and D. D. Airey. 1982. "The Chronic Effects of Fluoride on the Estuarine Amphipods *Grandidierella Lutosa* and *G. Lignorum*". *Water Research* 16:1313-17. doi: 10.1016/0043-1354(82)90209-3.
Loomis, C. C., Jr. 1960. "Structure and Sympathy in Joyce's *The Dead*." *PMLA* 75:149-51. doi:10.2307/460438.
(Connell and Airey 1982)
(Loomis 1960)

۱۵۹.۲ **علامت پرسش یا تعجب.** مانند عنوان کتابها (ن.ک. ۲. ۸۲)، عنوان یا عنوان فرعی مقاله‌ای که با علامت پرسش یا تعجب خاتمه می‌یابد، در انتها نیازی به ویرگول یا نقطه ندارد.

کوکی، مرتضی. ۱۳۸۲. «اطلاع‌رسانی، علم اطلاع‌رسانی، یا علم اطلاعات؟»
فصلنامه کتاب ۱۴ (۲): ۷۰-۸۰.
(کوکی ۱۳۸۲)

Baston, C. Daniel. 1990. "How Social is the Animal? The Human Capacity for Caring." *American Psychologist* 45 (March): 336-46. doi:10.1037/0003-066X.45.3.336.
(Baston 1990)

۲. ۱۶۰ **عنوان نشریه‌های علمی.** عنوان نشریه‌های علمی در فهرست منابع ایتالیک و عنوان

نشریه‌های علمی انگلیسی به سبک تیتزر بزرگ نویسی می‌شوند. در آثار رشته‌های علوم پایه، عنوان نشریه‌های انگلیسی اغلب خلاصه می‌شوند (مانند Plant Syst (Evol)، مگر اینکه تنها شامل یک کلمه باشند (مانند Science, Mind). در صورت لزوم، برای مختصر کردن نام نشریه‌های انگلیسی بهتر است از فهرست اختصارات استاندارد می‌مانند «Periodical Title Abbreviations»، «Scientific Style and Format»، و «American Medical Association Manual of Style» استفاده شود. استفاده از این استانداردها، مدخلهای فهرست منابع را برای کاربران قابل فهم می‌کند. با وجود این، به جز برای فهرست منابع در نشریه‌هایی که سبک مخصوص به خودشان را دارند، نگارش کامل عنوان نشریه‌ها بی‌اشکال است.

۲. ۱۶۱ **وضعیت نشر: اجزای مورد نیاز.** بیشتر استنادها به نشریه‌های علمی، جلد، ن.ک. ۲.

۱۶۲؛ شماره نسخه یا ماه، ن.ک. ۲. ۱۶۳، ۲. ۱۶۵، فصل یا ماه، ن.ک. ۲. ۱۶۴، ۲. ۱۶۶، و شماره صفحه، ن.ک. ۲. ۱۶۸ را در بر دارند. با اینکه همه این اجزا برای یافتن یک مقاله لازم نیستند، اما ارائه این عناصر برای رویارویی با خطای احتمالی در یک یا چندتای آنها مفید است. مثلاً اگر سال نادرست باشد یا اصلاً ارائه نشده باشد، شماره جلد به عنوان یک مکان‌یاب عمل می‌کند. اگر شماره جلد نادرست باشد، شماره(های) صفحه به پیدا کردن مقاله کمک می‌کنند، چون معمولاً شماره‌گذاری در سراسر یک جلد به صورت پیوسته انجام می‌شود. به هر شکل، صرف نظر از اینکه اطلاعات جامع یا اندک باشد، یک‌دستی باید رعایت شود.

۱۶۲.۲ **جلد**. شمارهٔ جلد به دنبال عنوان بدون نقطه گذاری جداکننده و به صورت صاف نوشته می‌شود. برای ذکر شمارهٔ جلد حتی اگر در نشریه با اعداد رومی نوشته شده باشد، از اعداد عربی استفاده می‌شود. برای بود یا نبود فاصله پس از دونقطه، ن.ک. ۲. ۱۶۹.

حیدری، غلام. ۱۳۸۴. «معیارهای ارزیابی منابع اطلاعاتی الکترونیکی با تأکید بر وب‌سایتها». *علوم اطلاع‌رسانی* ۲۰ (۳ و ۴): ۱۷-۳۲.
(حیدری ۱۳۸۴)

Emlen, S. T. 1997. "When Mothers Prefer Daughters Over Sons." *Trends in Ecology and Evolution* 12:291-92. doi:10.1016/S0169-5347(97)01119-1.
(Emlen 1997)

۱۶۳.۲ **نسخه**. شمارهٔ نسخه در صورت وجود، پس از شمارهٔ جلد و داخل پرانتز می‌آید. بین شمارهٔ جلد و شمارهٔ نسخه تنها یک فاصله بدون هیچ‌گونه علامتی قرار می‌گیرد. اگر شماره گذاری صفحات در سراسر یک جلد پیوسته باشد، شمارهٔ نسخه قابل حذف است، ن.ک. ۲. ۱۶۱. همچنین هنگامی که ماه یا فصل علاوه بر سال برای نشریه ذکر شده باشد، آوردن شمارهٔ نسخه ضروری نیست و به جای آن می‌توان نام ماه یا فصل را آورد، ن.ک. ۲. ۱۶۴؛ ن.ن.ک. ۲. ۱۶۸.

اسدی، مریم. ۱۳۸۴. «فناوریهای امنیت اطلاعات: با یک دیدگاه طبقه‌بندی». *علوم اطلاع‌رسانی* ۲۰ (۳-۴): ۱-۱۶.
انصافی، سکینه. ۱۳۷۹. «بررسی میزان تولید مقالات ایرانیان در زمینهٔ علوم پایه». *علوم اطلاع‌رسانی* ۴۹: ۱۶-۵۵.
(اسدی ۱۳۸۴)
(انصافی ۱۳۷۹)

Allison, G. W. 1999. "The Implications of Experimental Design For Biodiversity Manipulations." *American Naturalist* 153 (1): 26-45. doi:10.1086/303144.
Giraudeau, B. A. Mallet, and C. Chastang. 1996. "Case Influence on the Intraclass Correlation Coefficient Estimate." *Biometrics* 52:1492-97. doi:10.2307/2532864.
(Allison 1999)
(Giraudeau and Chastang 1996)

۱۶۴.۲ **تاریخ**. گاهی پیش از سال انتشار، یک تاریخ دقیق‌تر مانند ماه یا فصل می‌آید که

در این صورت می‌توانند در پراکنش و پس از شماره جلد به جای شماره نسخه ذکر شوند. نام فصلهای انگلیسی را باید بزرگ‌نویسی کرد. هنگامی که شماره نسخه آمده باشد، ذکر ماه یا فصل لزومی ندارد؛ اگر چه ذکر یکی یا هر دوی آنها نیز نادرست نیست، ن.ک. ۲. ۱۶۱.

حیاتی، زهیر. ۱۳۸۲. «توسعه آموزش کتابداری در استرالیا: عوامل تغییر»
فصلنامه کتاب ۱۴ (تابستان): ۸۸-۹۸.
(حیاتی ۱۳۸۲)

Muldoon, D. D. 1987. "Daily Life of the Mountain Rapper." *Journal of the West* 26 (October): 14-20.
(Muldoon 1987)

هنگامی که محدوده‌ای از ماهها آورده شده باشد، بین اولین و آخرین ماه از یک خط تیره استفاده می‌شود.

(فرودین - اردیبهشت)
(March-April)
(خرداد - مهر)
(January-March)

۱۶۵.۲ **نبود شماره جلد.** هنگامی که نشریه‌ای تنها از شماره نسخه، بدون ذکر شماره جلد استفاده می‌کند، شماره نسخه خارج از پراکنش و پس از عنوان نشریه، علامت ویرگول، و اختصار «no.» برای آثار انگلیسی و «ش.» برای آثار فارسی قرار می‌گیرد. شماره نسخه به صورت صاف نوشته می‌شود. ن.ک. ۲. ۱۶۶.

عجمی، سیمما. ۱۳۸۳. «بررسی روشها و قوانین مربوط به ثبت، صدور، و جمع‌آوری گواهیهای فوت در استان اصفهان در سال ۱۳۸۱ و ارائه الگوی مناسب.» *مجله مدیریت و اطلاعات بهداشت و درمان*، ش. ۲۰: ۱-۲۷.
(عجمی ۱۳۸۳)

Meyerovitch, Eva. 1959. "The Gnostic Manuscripts of Upper Egypt." *Diogenes*, no. 25:84-117.
(Meyerovitch 1959)

۱۶۶.۲ **سال به عنوان شماره جلد.** به مجله‌های ماهانه یا هفتگی حتی در صورت داشتن شماره نسخه و جلد تنها با سال استناد می‌شود. هنگامی که سال به عنوان شماره

جلد عمل می‌کند، در فهرست منابع یک بار در مقابل نام نویسنده آورده می‌شود. شماره صفحه در صورت نیاز بعد از ماه یا فصل انتشار اضافه می‌شود.

*روزبه، زهرا. ۱۳۸۳. «درآمدی بر استانداردسازی شیوه‌های استناد به منابع الکترونیک در کتابخانه‌های ایران.» *مجله فناوری اطلاعات و کتابخانه، پائیز: ۱۷۴-۱۵۳*.
(روزبه ۱۳۸۳)

Myers, N., and R. Tucker. 1987. "Deforestation in Central America: Spanish Legacy and North American consumers." *Environmental Review*, Spring: 55-71.
(Myers and Tucker. 1987)

۱۶۷.۲ آثار زودآیند. اگر مقاله‌ای برای چاپ از سوی یک نشریه علمی پذیرفته شده اما هنوز منتشر نگردیده باشد، برای آثار انگلیسی «Forthcoming» و برای آثار فارسی «زودآیند» به جای سال قرار می‌گیرد. در این صورت اگر روشن باشد که این مقاله در چه جلدی از نشریه منتشر خواهد شد، شماره جلد نیز مطابق معمول پس از نام نشریه می‌آید. در غیر این صورت نیازی به ذکر شماره جلد هم نیست. در چنین استنادهایی شماره صفحه نمی‌آید. در استناد درون‌متنی به این آثار اختصارهای پیش‌گفته پس از نام نویسنده و علامت ویرگول ذکر می‌شوند. مقاله‌ای که هنوز پذیرفته نشده باشد به عنوان یک دستنوشته منتشر نشده تلقی می‌شود. ن.ن.ک. ۲. ۶۹.

رضایی‌منش، بهروز، سینا محمدنبی، و ساویز محمدنبی. زودآیند. «کاربرد مدیریت دانش در سنجش درجه‌ی بلوغ سازمانی.» *علوم و فناوری اطلاعات*. ۳۰.

(رضایی‌منش، محمدنبی، و محمدنبی، زودآیند)

Reasearcher, A. A., and B. B. Assistant. Forthcoming. "Article Title." *Journal Name* 103.
(Reasearcher and Assistant, Forthcoming)

استناد به مقاله زودآیندی که اطلاعات آن در یک نامه الکترونیکی به دست نویسنده رسیده باشد، به شکل زیر انجام می‌شود:

*روزبه، زهرا. زودآیند. «مدیریت منابع اطلاعاتی الکترونیکی». مجله اطلاعات الکترونیکی. امیررضا جم. ۱۳۸۶. نامه الکترونیکی به نویسنده، ۲۴ تیر.

درون متنی: «روزبه» در مقاله‌ای که بر اساس نامه الکترونیکی «جم» (۱۳۸۶) به دست نویسنده رسیده است، در این باره اظهار می‌دارد... (روزبه، زودآیند).

۲. ۱۶۸ صفحه. در استناد درون‌متنی به بخشی خاص از مقاله تنها شماره صفحه‌های) مرتبط با آن بخش ذکر می‌شوند. در استناد درون‌متنی به یک مقاله به عنوان یک کل، شماره صفحه نمی‌آید. در فهرست منابع، شماره صفحه ابتدایی و انتهایی مقاله آورده می‌شوند.

جناب‌زاده، رؤیا. ۱۳۸۲. «پست الکترونیک و مصاحبه مرجع». فصلنامه کتاب، ش. ۵۴: ۸۱-۸۷
(جناب‌زاده ۱۳۸۲، ۸۵) یا (جناب‌زاده ۱۳۸۲)

Ryan, M. J. 1988. "Energy, Calling, and Selection." *Am Zool* 28:885-98.
(Ryan 1988, 890) or (Ryan 1988)

به جز هنگام نقل قول مستقیم، در استنادهای درون‌متنی به‌ویژه در علوم طبیعی و فیزیکی معمولاً شماره صفحه ذکر نمی‌شود. ن.ن.ک. ۲. ۱۷۹.

۲. ۱۶۹ بود یا نبود فاصله پس از دونقطه. برای آثار انگلیسی، هنگامی که شماره صفحه‌ها بلافاصله به دنبال شماره جلد یا گاهی شماره نسخه می‌آیند، تنها با یک دونقطه از آنها جدا می‌شوند و پس از علامت دونقطه فاصله‌ای قرار نمی‌گیرد. اما اگر پرانتز حاوی شماره نسخه، ماه، فصل، ... بین آنها قرار گیرد، یک فاصله پس از دونقطه می‌آید. برای آثار فارسی (به دلیل دشواریهای ناشی از واژه‌پردازهای موجود)، همواره پس از علامت دونقطه یک فاصله قرار می‌گیرد. فاصله‌گذاری موجود در مثالهای زیر را با هم مقایسه کنید.

اطلاع‌شناسی ۲: ۳۴-۴۵.

یاخته، ش. ۳: ۴۵-۶۷.

علوم زمین ۲۳ (بهار): ۱۱۴-۱۳۹.

مدیریت ۲۳ (۱): ۴۵-۷۸.

Social networks 14:213-29.
Diogenes, no. 25:84-117.
Critical Inquiry 19 (Autumn): 164-85.
American Naturalist 153 (1): 59-72.

۱۷۰. ۲ **ویژه‌نامه.** یک نسخه نشریه (گاهی دربر دارنده دو شماره) که اختصاص به موضوعی واحد داشته باشد، به عنوان یک ویژه‌نامه شناخته شود. یک ویژه‌نامه، شماره معمول جلد و نسخه را (یا نسخه‌ها را، اگر دوشماره‌ای باشد) به همراه دارد. چنین نسخه‌ای ممکن است یک ویراستار و یک عنوان به خصوص نیز برای خود داشته باشد. به یک ویژه‌نامه ممکن است مانند مثال انگلیسی به عنوان یک کل یا فقط به یک مقاله آن مانند مثال فارسی استناد گردد.

فاحی، رحمت‌الله. ۱۳۸۳. «تحلیل عوامل مؤثر بر نسبی بودن ربط در نظامهای بازاریابی اطلاعات.» ویژه‌نامه ربط، *اطلاعات‌شناسی* ۱ (۵): ۷-۲۲.

Whittington, D., et al., eds. 1991. "A study of Water Vending and Willingness to Pay for Water in Onitsha, Nigeria." Special issue, *World Development* 19, nos. 2-3.

۱۷۱. ۲ **ضمیمه‌ها.** ضمیمه یک نشریه علمی، برخلاف ویژه‌نامه جدای از شماره‌های معمول نشریه شماره‌گذاری می‌شود. با وجود این، می‌تواند مانند یک ویژه‌نامه برای خود عنوان، نویسنده، و ویراستار داشته باشد. اگر ضمیمه دارای شماره باشد نیازی به ذکر دوره و شماره نشریه اصلی نیست و پس از عنوان نشریه و یک نقطه، اختصار «Suppl. no.» برای آثار انگلیسی و «ض. ش.» برای آثار فارسی و به دنبال آن شماره ضمیمه می‌آید. اگر ضمیمه دارای شماره نباشد، شماره و دوره نشریه اصلی ذکر می‌شود و پیش از شماره صفحه‌ها برای آثار انگلیسی اختصار «S» و برای آثار فارسی اختصار «ض» پیش از شماره هر صفحه می‌آید. توجه داشته باشید که پس از این اختصارها، فاصله و نقطه‌ای وجود ندارد.

رنجبر، محمدعلی. ۱۳۸۳. «سوگواری محرم در عهد صفویه.» *مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی* ۳ (۷-۸). مطالعات تاریخی، ض ۲۲-۲۸.

Wall, J. V. 1997. "2700 MHz Observations of 4c Radio Sources

in the Declination Zone +4 to -4." *Australian J. Phys. Astrophys. Suppl.* no. 20.
 Card, David. 1999. "Changes in Labor Force Attachment."
Journal of Political Economy 92 (3): S174-S199.

۲. ۱۷۲ **مقاله‌ای در چند شماره.** مقاله‌هایی که در دو یا چند قسمت و در دو یا چند شماره از یک نشریه علمی منتشر شده‌اند، بر این اساس که به یک قسمت یا کل آن استناد گردد، جداگانه یا در مدخلی یکسان فهرست می‌شوند. شماره قسمت (ها) پس از یک نقطه و اختصار «Pt» یا «Pts» برای آثار انگلیسی و واژه «قسمت» برای آثار فارسی می‌آید.

نوعی‌پور، بهروز. ۱۳۸۱. «اصول طراحی بانک اطلاعاتی رابطه‌ای». بخش ۱. شبکه ۵ (۳۰): ۱۹۸.

Brown, George C., ed. 1978. "A Swedish Traveler in Early Wisconsin: The Observation of Frederika Beremer." Pts. 1 and 2. *Wisconsin Magazine of History* 61 (Summer): 300-318; 62 (Autumn): 41-56.

۲. ۱۷۳ **مقاله‌ای در دو اثر.** گاهی فصلهایی از کتابها در ابتدا به عنوان مقاله‌ای در نشریه یا برعکس منتشر می‌شوند و در این مسیر نیز اغلب تجدیدنظری صورت می‌گیرند. در این حالت، در استناد درون‌متنی باید به نسخه‌ای استناد شود که در واقع استفاده شده است. اما توضیحی مانند نمونه زیر در صورتی که مورد علاقه خوانندگان باشد، در ادامه استناد و پس از یک نقطه می‌آید.

پیش از این منتشر شده در سال. عنوان نشریه علمی ۱۵ (۴): ۵۶-۶۹.
 ویرایش تجدیدنظر شده منتشر شده در سال. عنوان کتاب، ۳۰-۵۵، ویراسته الف.
 ویراستار. محل نشر: ناشر.

Previously published in Year. *Journal Title* 20 (3): 345-62.
 A slightly revised version appears in Year. Book title, ed. E. Editor, 15-30. Place: Publisher.

۲. ۱۷۴ **محل انتشار نشریه علمی.** اگر این امکان وجود دارد که نشریه‌ای علمی با نشریه‌ای با عنوان مشابه اشتباه گرفته شود و یا اگر برای خوانندگان فهرست منابع شناخته شده نباشد، نام محل یا مؤسسه‌ای که نشریه در آنجا منتشر شده است، در پراوتزی

پس از عنوان نشریه اضافه می‌شود. در صورتی که نشریه‌های علمی با عنوان مشابه در حوزه‌های موضوعی متفاوت باشند، ذکر حوزه موضوعی در مقابل نام نشریه در پرانتز ضروری است.

محمد کاشی، صابره. ۱۳۸۴. «بررسی تطبیقی مؤلفه‌های زیبایی‌شناسی در هنر سنتی و ویژگی‌های سینمایی کیارستمی». کتاب ماه (هنر)، ش. ۸۹-۹۰: ۴۸.

Bullock, D. J., H. M. Bury, and P. G. H. Evans. 1993. "Foraging in the Lizard *Anolis Oculatus* (Iguanidae) from Dominica, West Indies." *Journal of Zoology* (London) 230:19-30.

۱۷۵. ۲ **مقاله ترجمه یا ویرایش شده.** استناد به یک مقاله ترجمه یا ویرایش شده مانند استناد به یک کتاب ترجمه یا ویرایش شده است، ن. ک. ۲. ۴۱-۴۴.

ماترسکا، کاتارزینا. ۲۰۰۴. «کتابداران در عصر دانش». ترجمه محمدرضا سلیمانی. ۱۳۸۴. علوم اطلاع‌رسانی ۲۰ (۳-۴): ۸۷-۹۸.

Author. Date. "Article Title." Translated by So-and-So. Translation date. *Journal Title*...

۱۷۶. ۲ **مقاله‌ها و نشریه‌های علمی خارجی غیرانگلیسی.** عنوان مقاله‌ها و نشریه‌های علمی خارجی غیرانگلیسی مانند عنوان کتابهای انگلیسی معمولاً به سبک جمله، اما مطابق با قواعد آن زبان خاص بزرگ‌نویسی می‌شود، ن. ک. ۲. ۸۴ حرف تعریف ابتدای عنوان مانند (Der, Le, و غیره)، برای کمک به روشن شدن شکل صرفی واژه پس از خود باید باقی گذاشته شود. ماهها و معادلهای اختصاراتی مانند «no.» یا «pt.» به صورت انگلیسی آورده می‌شوند، با وجود این ن. ک. ۲. ۱۹.

Alerić, Danijel. 1969. "Ime zagrebačkoga biskupa u zadarskoj ispravi kralja Kolomana." *Slovo*, no. 18-19:155-70.

۱۷۷. ۲ **عنوان مقاله‌های ترجمه شده.** اگر ترجمه انگلیسی عنوان یک مقاله در کنار عنوان اصلی آن اضافه شود، به سبک جمله بزرگ‌نویسی و بدون علامت نقل قول، پس از عنوان اصلی در گروه ذکر می‌شود.

Kern, w. 1938. "Waar verzamelde pigafetta zijn malaise? [Where did pigafetta collect his Malaysian Words?]." *Tijdschrift voor Indische taal-, land en volkenkunde* 78:271-273.

با وجود این، اگر تنها ترجمه انگلیسی عنوان نوشته شود، زبان اصلی اثر باید در گروه و پس از ترجمه انگلیسی عنوان ذکر شود. ن. ک. ۲. ۸۵-۸۷

Chu Ching and Long Zhi. 1983. "The Vicissitudes of the Giant Panda, *Ailuropoda Melanoleuca*." [In Chinese.] *Acta Zoologica Sinica* 20 (1): 191-200.

نشریه‌های علمی الکترونیکی

۲. ۱۷۸ **قاعده کلی.** قواعد استناد به نشریه‌های علمی چاپی برای نشریه‌های الکترونیکی نیز به کار می‌روند. علاوه بر این «یو. آر. ال.» یا «دی. او. آی.» به عنوان پاره‌ای از استناد ارائه می‌شود. هر گاه برای یک مقاله «دی. او. آی.» وجود داشته باشد، ذکر آن کافی است. هنگام استناد به داده‌هایی مانند اطلاعات پزشکی، قوانین حقوقی، یا آمارهایی که زمان در آنها اهمیت دارد یا حساس به زمان هستند یا اگر ناشر یا رشته تخصصی الزام می‌کند، در یک پرنتر آخرین تاریخ بازیابی مواد اطلاعاتی نیز ثبت می‌شود، ن. ک. ۲. ۱۲.

۲. ۱۷۹ **تعیین صفحه و مثالها.** محدوده شماره صفحه‌ها که در پاره‌ای از مثالهای زیر آمده‌اند، همانهایی هستند که معمولاً برای مقاله‌های پیوسته دارای نسخه‌های چاپی نیز ارائه می‌شوند. از آنجایی که بسیاری از نشریه‌های علمی تصاویری از نسخه‌های چاپی مقاله‌ها را به صورت پیوسته نیز عرضه می‌کنند، استناد به صفحه‌هایی خاص از آنها نیز امکان‌پذیر است. هنگام استناد به یک مقاله، محدوده صفحات آن، در صورت وجود، در فهرست منابع ذکر می‌شود. اگر شماره صفحه‌ای موجود نباشد، افزودن یک مکان‌نمای توصیفی مانند مثالهای زیر برای استنادهای موجود در متن یا یادداشتهای برای کمک به خوانندگان مفید است. اگر تاریخ دسترسی نیز لازم باشد، در پرنتر و در پایان استناد نوشته می‌شود.

گزنی، علی. ۱۳۷۹. «طراحی سیستمهای بازیابی اطلاعات بهینه در نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای و اطلاع‌رسانی.» *علوم اطلاع‌رسانی* ۱۶، ش. ۱-۲ (زمستان).
http://www.irandoc.ac.ir/ETELA-ART/16/16_1_2_7_abs.htm

(گزنی ۱۳۷۹)

Hlatky, M. A., D. Boothroyd, E. Vittinghoff, P. Sharp, and M. A. Whooley. 2002. "Quality-of-Life and Depressive Symptoms in Postmenopausal Women After Receiving Hormone Therapy: Results from the Heart and Estrogen/ Progestin Replacment Study (HERS) Trial." *Journal of the American Medical Association* 287, no. 5 (February 6). Accessed January 7, 2002. <http://jama.ama-assn.org/issues/v287n5/full/joc10108.html#aainfo>.

Testa, B. and L. B. Kier. 2000. "Emergence and Dissolvement in the Self-Organization of Complex Systems." *Entropy* 2, no. 1 (March): 1-25. doi:10.3390/e2010001.

Tornikoski, M., I. Jussila, P. Johansson, M. Lainela, and E. Valtaoja. 2001. "Radio Spectra and Variability of Gigahertz-peaked Spectrum Radio Sources and Candidates." *Astronomical Journal* 121, no. 3 (March): 1306-18. doi: 10.1086/319417.

War, M., and C. G. Ellison. 2000. "Rethinking Social Reactions to Crime: Personal and Altruistic Fear in Family Households." *American Journal of Sociology* 106, no. 3 (November): 551-78. <http://www.journals.uchicago.edu/ASJ/journal/issues/v106n3/050125.html>.

(Hlatky et al. 2002)

(Testa and Lamont 2000, 17)

(Tornikoski et al. 2001)

(Warr and Ellison 2000, under "The Consequences of Fear")

مجله‌ها

۲. ۱۸۰ **تعریف.** برای تعریف مجله در برابر نشریه علمی، ن.ک. ۲. ۱۵۱. بسیاری از قواعد استناد به نشریه‌های علمی برای مجله‌ها نیز کاربرد دارند. برای قواعد استناد به روزنامه‌ها، ن.ن.ک. ۲. ۱۸۵-۱۸۶.

۲. ۱۸۱ **استناد بر اساس تاریخ.** به مجله‌های هفتگی یا ماهانه حتی اگر به ترتیب شماره جلد و نسخه منتشر شوند، معمولاً تنها با تاریخ استناد می‌شود. در این حالت بین

ماه یا فصل و نام مجله، علامت ویرگول قرار می‌گیرد. ن.ک. ۲. ۱۶۶. محدوده صفحه‌ها را برای استناد به قسمت خاصی از مجله‌ها می‌توان در فهرست منابع حذف کرد. در غیر این صورت، شماره صفحه، به جای علامت دونقطه، پس از علامت ویرگول می‌آید.

قاسمی، فاطمه. ۱۳۸۴. «کتابداری موسیقی». لی‌بر، فروردین، ۶.

Lacey, Stephen. 2000. "The New German Style." *Horticulture*, March, 44.

۱۸۲.۲ **تیترها.** تیترا، خلاصه، یا عنوان مطالب مجله‌های انگلیسی به سبک تیترا بزرگ‌نویسی می‌شوند. (ن.ن.ک. ۲. ۱۸۶).

Wallraff, Barbara. 2000. Word Court. *Atlantic Monthly*, April.

۱۸۳.۲ **بخشها.** عنوان بخشهای معمول در یک مجله انگلیسی به سبک تیترا بزرگ‌نویسی می‌شود.

Barbara, Wallraff. 2000. Word Court. *Atlantic Monthly*, April.

به بخشهای بدون نویسنده مشخص نیز بیشتر با نام مجله استناد می‌شود.

خانواده سبز. ۱۳۸۵. رنگین کمان. شهریور.

Gourmet. 2000. Kitchen Notebook. May.

مجله‌های پیوسته

۱۸۴.۲ **اطلاعات لازم.** برای استناد به مجله‌های پیوسته اطلاعات پیش‌گفته به همراه یک «دی. او. آی.» یا «یو. آر. ال.» ارائه می‌شود. مانند دیگر منابع الکترونیکی، هنگام استناد به داده‌هایی مانند اطلاعات پزشکی، قوانین حقوقی، یا آمارهایی که زمان در آنها اهمیت دارد یا حساس به زمان هستند یا اگر ناشر یا رشته تخصصی الزام می‌کند، در یک پراکنده تاریخ آخرین بازبایی مواد اطلاعاتی نیز در پایان استناد ثبت می‌شود.

عاصمی، عاصفه. ۱۳۸۵. «متادیتا در محیط آموزش الکترونیک». مجله الکترونیک» پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران ۶ (۱). دسترسی در

http://www.irandoc.ac.ir/Data/E_J/vol6/asemi_abs_۱۳۸۵/۷/۷

Reaves, Jessica. 2001. "A weighty issue: Ever-fatter kids." Interview with James Rosen. *Time*, March 14. Accessed January 7, 2002.

<http://www.time.com/time/nation/article/0,8599,02443,00.html>.
(Reaves 2001)

توجه کنید که مقاله‌های پیوسته معمولاً شماره صفحه ندارند. برای موادی در حد و اندازه یک مقاله نیز مکان‌نمای توصیفی، ن.ک. ۲. ۱۷۹، به‌ندرت نیاز است.

روزنامه‌ها

۲. ۱۸۵ **عناصر استناد.** عناصر استناد به نام نویسنده در صورت وجود و تیترا یا عنوان ستون

در یک روزنامه بسیار شبیه عناصر مشابه آنها در نشریات است، ن.ک. ۲. ۱۸۱-

۱۸۳. ماه (اغلب به اختصار برای ماههای انگلیسی)، روز، و سال عناصر استناد به

روزنامه‌ها به‌شمار می‌روند. از آنجایی که هر شماره روزنامه ممکن است در یک

روز چند ویرایش داشته باشد و اقلام آن در ویرایشهای گوناگون جابه‌جا یا

حذف شوند، شماره صفحه اغلب در استناد نمی‌آید. اگر مقاله در چند بخش

منتشر شده باشد، شماره یا نام بخش آورده می‌شود، ن.ک. ۲. ۱۸۸. برای

مقاله‌هایی که در اینترنت منتشر شده‌اند، افزودن «یو. آر. ال.» نشان خواهد داد که

از نسخه پیوسته استفاده شده است، ن.ک. ۲. ۱۹۵. برای اطلاعات بیشتر درباره

تیتراها، ن.ک. ۲. ۱۸۶.

کوتاه از احزاب. ۱۳۸۵. جام‌جم، ۲۳ مرداد.

سلوکی، آذر. ۱۳۸۵. «محمد (ص) از زبان علی (ع): ره‌آورد بعثت در

نهج‌البلاغه.» ممشهری، ۳۰ مرداد.

Editorial. 1990. *Philadelphia Inquirer*, July 30.

Royko, Mike. 1992. "Next Time, Dan, Take Aim at Arnold." *Chicago Tribune*, September 23.

۲. ۱۸۶ **تیترو.** در مستندسازی، استفاده از هر دو سبک تیترو و جمله برای بزرگ‌نویسی

تیرهای روزنامه‌ها در صورت رعایت یک‌دستی مجاز است.

“Justices Limit Visting Rights of Grandparents in Divided Case”

یا

“Justices limit visiting rights of grandparents in divided case”

اگر تمام حروف واژه‌های یک تیر بزرگ‌نویسی شده باشند، یکی از سبک‌های پیش‌گفته استفاده می‌شود.

۱۸۷.۲ ستونهای دائمی. بسیاری از ستونهای دائمی، علاوه بر عنوان ستون، تیر هم دارند. هنگامی که به چنین ستونهایی استناد می‌شود، هر دو، یا برای صرفه‌جویی در فضا تنها عنوان ستون آورده می‌شود.

طالبی‌زاده، سارا. ۱۳۸۵. «گامهای کوچک موانع بزرگ. فرهنگ و آموزش». همشهری، ۳۰ مرداد.

Morgenson, Gretchen. 2000. “Applying a Discount to Good Earnings News.” Market watch. *New York Times*, sec. 3, April 23.

۱۸۸.۲ استناد در متن. به روزنامه‌ها بیشتر در متن و در داخل پراکنش استناد می‌شود و در این صورت نیازی به ذکر آنها در فهرست منابع نیست. به عنوان نمونه، به هیچ مدخلی در فهرست منابع برای استناد زیر نیاز نخواهد بود:

انتشار آمارهای انواع خودرو در تیر ماه نشان داد که این رشد تولید قرار نیست تا پایان سال ادامه یابد. در تیر خودروسازان تنها ۸۹ هزار و ۴۷۳ دستگاه خودرو تولید کردند که این امر به معنای رشد تنها ۳ درصدی نسبت به سال پیش است (جام‌جم، ۳۰/۵/۱۳۸۵).

In an article on rampage killers (*New York Times*, April 10, 2000), Laurie Goodstein and William Glaberson describe the warning signs either missed or unreported by colleagues, friends, teachers, family members, and others.

اگر به دلایلی، لازم باشد روزنامه در فهرست منابع ذکر شود، رعایت شکل زیر لازم است.

افلاکی، اسدالله. ۱۳۸۵. «سد سیوند از منظر منابع طبیعی». همشهری، ۳۰ مرداد، بخش زادبوم.

Goodsein, Laurie, and William Glaberson. 2000. "The Well-Marked Roads to Homicidal Rage." *New York Times*, April 10, national edition, sec. 1.

۱۸۹.۲ **مقاله‌های امضا نشده.** به مقاله‌ها یا بخشهای اصلی اما امضا نشده روزنامه، بیشتر در متن اشاره می‌شود، اما در صورت نیاز به یک مدخل در فهرست منابع، نام روزنامه به‌جای نویسنده قرار می‌گیرد.

همشهری. ۱۳۸۵. «رستگاری در ساعت نه.» ۹ مهر.

New York Times. 2002. "In Texas, Ad Heats Up Race for Governor." July 30.

۱۹۰.۲ **نامه به سردبیر.** با نامه‌های منتشرشده برای ویراستار به طور کلی بدون تیتربرخورد می‌شود.

* روزبه، زهرا. ۱۳۸۴. نامه به سردبیر. رنگین‌کمان ۱۱ مهر.

Clemens, David. 2000. Letter to the Editor. *Wall Street Journal*, April 21.

۱۹۱.۲ **ضمیمه‌های پایان هفته.** با مقاله‌ها یا دیگر قسمتهای خاص در ضمیمه‌های پایان هفته به روشی مشابه مواد موجود در نشریات رفتار می‌شود، ن.ک. ۲. ۱۸۱-۱۸۳.

نیکوفر، محمدهادی. ۱۳۸۵. «تحلیل آخرین آزمون کارشناسی ارشد مهندسی صنایع.» صعود: ضمیمه یکشنبه همشهری، ۹ مهر.

Barcott, Bruce. 2000. "Review of *The Last Marlin: The Story of a Family at Sea*, by Fred Waitzkin." *New York Times Book Review*, April 16.

۱۹۲.۲ **نام روزنامه‌ها.** حرف تعریف «The» از ابتدای نام روزنامه‌های انگلیسی حذف می‌شود. نام شهر، حتی اگر قسمتی از نام یک روزنامه انگلیسی نباشد، اضافه و همراه با عنوان رسمی آن ایتالیک می‌شود. نام ایالت‌های آمریکا یا استانهای کانادا در صورت نیاز معمولاً به اختصار و در پرانتز اضافه می‌شوند. برای نام روزنامه‌های فارسی شکل رایج و رسمی آنها استفاده می‌شود. در صورتی که روزنامه به شهر یا استان خاصی اختصاص دارد ذکر نام آن شهر یا استان نیز ضروری است.

جام‌جم
اطلاعات
همشهری

Chicago Tribune
Hackensack (NJ) Record
Ottawa (IL) Daily Times
Saint Paul (Alberta or AB) Journal

برای روزنامه‌های ملی شناخته شده‌ای مانند «Wall Street Journal» یا «Christian Science Monitor» در روزنامه‌های انگلیسی یا «همشهری» و «جام‌جم» در روزنامه‌های فارسی نام شهر اضافه نمی‌شود.

۲. ۱۹۳ نام روزنامه‌های خارجی. نام شهرهایی که در واقع بخشی از عنوان یک روزنامه خارجی نیستند، ممکن است به دلایلی پس از عنوان و به شکل صاف در پرائنز اضافه شود. حرف تعریف «The» در ابتدای عنوان روزنامه‌های انگلیسی حذف می‌شود اما در روزنامه‌های خارجی غیرانگلیسی، حرف تعریفی که بخشی از نام است، باقی می‌ماند.

Frankfurter Zeitung
Times (London)
Guardian (Manchester)
Le Monde

۲. ۱۹۴ سرویسهای خبری. نام سرویسهای خبری به صورت صاف نوشته می‌شود. نام سرویسهای خبری انگلیسی به سبک تیتربزرگ نویسی می‌شود.

خبرگزاری جمهوری اسلامی
خبرگزاری دانشجویان ایران

the Associated Press (AP)
United Press International (UPI)

خبرگزاری جمهوری اسلامی. ۱۳۸۵. «نمایشنامه‌ای درباره لورکا غوغا کرد». همشهری، ۹ مهر.

Associated Press. 2000. "Westchester Approves Measure on Gunsafety." *New York Times*, June 12.

۲. ۱۹۵ روزنامه‌ها و دیگر سایتهای خبری پیوسته. در استناد به روزنامه‌ها یا مقاله‌های

خبری پیوسته‌ای که از سوی سرویسهای خبری ارسال می‌شوند، مانند معادل‌های چاپی‌شان به همراه یک «یو. آر. ال.» برای نشان دادن نشانی اینترنتی آنها رفتار می‌شود. مانند دیگر منابع الکترونیکی، هنگام استناد به داده‌هایی مانند اطلاعات پزشکی، قوانین حقوقی، یا آمارهایی که زمان در آنها اهمیت دارد یا حساس به زمان هستند یا اگر ناشر یا رشته تخصصی الزام می‌کند، تاریخ آخرین بازبازی مواد اطلاعاتی نیز پیش از «یو. آر. ال.» ثبت می‌شود. اگر یک «یو. آر. ال.» پیش از انتشار اثری که به آن استناد کرده است، بی‌اعتبار شود یا اگر مقاله از یک آرشیو پیوسته به صورت رایگان به دست آمده باشد، تنها نشانی صفحه اصلی سایت روزنامه یا سرویس خبری مانند «<http://www.nytimes.com/>» ارائه می‌شود. نشانی صفحه اصلی سایت و دیگر «یو. آر. ال.»هایی که در سطح راهنما هستند، باید با یک خط مورب پایان یابند.

آرمین، محسن. ۱۳۸۵. «اندیشه سیاسی علامه نائینی: اندیشه نامتمام». شرق، ۲۰
شهریور. دسترس در ۱۳۸۵/۷/۱۱.
<http://www.sharghnewspaper.com/850620/html/idea.htm>
سبزعلیان، مرضیه. ۱۳۸۵. «آغاز تبدیل دالفتون به موزه». همشهری آنلاین، ۹ مهر.
دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۱۱. <http://www.hamshahri.org/>

Mitchell, Alison, and Frank Bruni. 2001. "Scars still raw, Bush Clashes with McCain." *New York Times*, March 25. Accessed January 2, 2002.
<http://www.nytimes.com/2001/03/25/politics/25MCCA.html>.
Reuters. 2001. "Russian Blasts Kill 21, Injure more than 140." *Yahoo! News*, March 24. <http://dailynews.yahoo.com/>.
Stenger, Richard. 1999. "Tiny Human-Born Monitoring Devices Sparks Privacy Fears." *CNN.com*, December 20.
<http://www.cnn.com/1999/TECH/ptech12/20/implant.device/>.

به خاطر داشته باشید که مقاله‌های پیوسته معمولاً شماره صفحه ندارند. برای موادی در اندازه یک مقاله نیز به مکان‌نمای توصیفی، ن.ک. ۲. ۱۷۹، به ندرت نیاز است.

استناد به نقدها

۱۹۶.۲ عناصر استناد. در استناد به نقدها، عناصر به این ترتیب آورده می‌شوند: نام منتقد

(اگر نقد امضا شده باشد)؛ عنوان نقد در صورت وجود (تیترا تنها در صورتی ذکر می‌شود که برای مکان‌یابی لازم باشد)؛ عبارت «review of» برای نقدهای انگلیسی و واژه «نقدی بر» برای نقدهای فارسی که با نام اثر نقد شده و نویسنده، گردآورنده، یا سرپرست نقد دنبال می‌شوند؛ مکان و تاریخ نقد؛ و در پایان نام نشریه ادواری‌ای که نقد در آن ارائه شده است. نقد در فهرست منابع بر اساس حروف الفبای نام منتقد یا اگر به فردی منتسب نباشد بر اساس «Review of» برای آثار انگلیسی و «نقدی بر» برای آثار فارسی مرتب می‌شود. در فهرست منابع علاوه بر نام نشریه، نام اثری که نقد شده است نیز ایتالیک می‌شود. در آثار انگلیسی باید توجه کرد که «Review of» جزء عنوان حساب نمی‌شود، بنابراین عنوان اصلی علاوه بر «Review of» به سبک جمله بزرگ نویسی می‌شود.

۱۹۷.۲ نقدهای کتاب.

خسروپناه، عبدالحسین. ۱۳۸۳. نقدی بر تبیین و تحلیل سکولاریسم، نوشته محمدعلی داعی‌نژاد. تهران: حوزه علمیه قم.
<http://www.ketabname.com/fa/bookreview/review.php?serial=2159&nid=1169>

(خسروپناه ۱۳۸۳)

Boehnke, Michael. 2000. Review of *Analysis of Human Genetic Linkage*, 3rd ed., by Jurg Ott. *Am J Hum Genet* 66:1725.
<http://www.journals.uchicago.edu/AJHG/journal/issues/v66n5/001700/001700.html>.
 (Boehnke 2000)

۱۹۸.۲ نقد نمایشنامه‌ها، فیلمها، برنامه‌های تلویزیونی، کنسرتها، و مانند آن.

شکیبا، محمد. ۱۳۸۳-۱۳۸۴. نقدی بر فصل عاشق‌کشی. نقد سینما ۱۰ (۱۴): ۵۸.

Kauffman, Stanley. 1989. Review of *A Dry White Season* (MGM movie). *New Republic*, Oct. 9, 24-25.

۱۹۹.۲ نقدهای امضا نشده. با نقدهای امضا نشده مانند مقاله‌های امضا نشده رفتار می‌شود،

ن.ک. ۱۸۹.۲.

* نقد امضا نشده‌ای بر نمایشنامه آرزوهای آسمانی، نوشته احسان توانگر. ۱۳۸۳.

ماهنامه هنری تئاتر فردا، ش. ۳.

Unsigned review of *Geschichten der romanischen und germanischen Volker*, By Leopold von Ranke. 1828. *Erganzungsblätter zur Allgemeinen literature-Zeitung* February, nos. 23-24.

مصاحبه‌ها و نوشته‌های شخصی

۲۰۰.۲ **نخستین عنصر استناد.** استناد به مصاحبه‌ها یا نوشته‌های شخصی به هر شکلی که باشند (منتشر شده، پخش شده، ذخیره شده در شکل «دیداری - شنیداری»، و موجود به شکل پیوسته)، معمولاً با نام شخصی که با او مصاحبه شده یا فردی شروع می‌شود که از او نوشته‌ای دریافت شده است. در صورت نیاز، نام فرد مصاحبه کننده یا دریافت کننده نوشته پس از آن می‌آید.

مصاحبه‌های رسمی

۲۰۱.۲ **مصاحبه‌های منتشر نشده.** به مصاحبه‌های منتشر نشده بیشتر در متن استناد می‌شود، هر چند که این گونه مصاحبه‌ها گاهی در فهرست منابع نیز ارائه می‌شوند. استنادها باید شامل این اقلام باشند: نام شخص مصاحبه شونده و مصاحبه کننده؛ اطلاعاتی مختصر برای شناسایی (اگر مناسب باشد)؛ مکان یا تاریخ مصاحبه یا هر دو (در صورت آگاهی از آنها)؛ و اگر نوار صدا یا دست‌نوشته‌ای از مصاحبه موجود باشد، جایی که بتوان آن را یافت. از اینها گذشته گاهی ممکن است به وجود اجازه نقل قول نیز نیاز باشد.

آشکار، ژیلبر. بی.تا. مصاحبه‌ای منتشر نشده با ماکسیم رودنسون: درباره‌ی انتگرسم اسلامی. www.peykarandees.org/

Hunt, Horace [pseudo.]. 1976. Interview by Ronald Schatz. Tape recording. May 16. Pennsylvania Historical and Museum Commission, Harrisburg.

۲۰۲.۲ **مصاحبه‌های بی‌نام.** به مصاحبه با شخصی که ترجیح می‌دهد ناشناس باقی بماند یا

نویسنده‌ای که نمی‌خواهد نامش آشکار شود، به شکلی متناسب با متن استناد می‌شود. برای بیان نشدن نام باید توضیح کافی داده شود (مانند «همه مصاحبه‌ها به صورت محرمانه انجام شده‌اند و نام مصاحبه‌شوندگان بر اساس توافق دوطرفه ارائه نمی‌شود»).

مصاحبه با یکی از کتابداران، ۱۳۸۵/۷/۱۰.

Interview with Health Care worker, August 10, 1999.

۲۰۳.۲ **مصاحبه‌های منتشرشده.** به مصاحبه‌ای که پیشتر منتشرشده است مانند مقاله‌ای در یک نشریه ادواری یا فصلی از یک کتاب استناد می‌شود.

آندره اوتی، جولینو. [۱۹۷۶]. مصاحبه با جولینو آندره اوتی. در مصاحبه با تاریخ‌سازان، ۲۴-۵۱. توسط اوریانا فالاجی. ترجمه مجید بیدار نریمان. ۱۳۶۲. تهران: جاویدان.

Bellor, Raymond. 1979. Alternation, Segmentation, Hypnosis: Interview with Raymond Bellour. By Janet Bergstrom. *Camera Obscura*, nos. (3-4):89-94.

درباره مصاحبه مانند آثار ترجمه با توجه به اهمیت مصاحبه‌کننده یا مصاحبه‌شونده در اثر، یکی از آنها به عنوان سرشناسه انتخاب می‌شود، ن. ک. ۲. ۴۴. اگر مصاحبه‌کننده در یک مقاله یا فصلی از یک کتاب به شکل مستقیم از یک مصاحبه نقل قول کند، نام مصاحبه‌کننده ابتدا می‌آید.

*جم، امیررضا. ۱۳۸۲. ایجاد فضای مناسب برای توسعه فناوری اطلاعات در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی (شامل مصاحبه با رئیس شرکت فناوری نوین ایران). در فناوری اطلاعات راهی به سوی کتابخانه‌های بی‌مرز، ویراسته زهرا روزبه، ۱۲۵. ویرایش سوم. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران.

Fortun, Michael, and Kim Fortun. 1998. Making space, speaking truth: The Institute for Policy Studies, 1963-1995 (includes an interview with Marcus Raskin and Richard Barnet). In *Corporate Futures*, ed. George. E. Marcus, 257. Chicago: Univ. of Chicago Press.

ارتباطات شخصی

۲۰۴.۲ **استناد.** به مکالمه‌های رو در رو یا تلفنی، نامه‌ها، نامه‌های الکترونیکی، و مانند آنها

که نویسنده‌ای دریافت کرده است؛ معمولاً در متن و به‌ندرت در فهرست منابع استناد می‌شود. برای استناد به فهرستهای پست الکترونیکی، ن.ک. ۲. ۲۲۱.

یک پرسش، یک اندیشه. ۱۳۸۴. نامه الکترونیکی به نویسنده، ۱۲ مهر.

Constance Conlon. 2000. E-mail message to author, April 17.

نشانی پست الکترونیکی متعلق به افراد حذف می‌شود و در صورت نیاز به ذکر آن در شرایطی خاص، تنها با اجازه دارنده آن در استناد قرار می‌گیرد. به خاطر داشته باشید که نشانیهای پست الکترونیکی به دفعات تغییر می‌کنند. هنگامی که لازم است نشانی پست الکترونیکی شکسته شود، خط تیره‌ای نباید به کار رود و شکست باید پس از علامت «@» یا پیش از نقطه صورت گیرد.

۲۰۵.۲ **نوشته‌های شخصی، اطلاعات منتشر نشده، و مانند آنها.** در استناد درون‌متنی به چنین آثاری پس از نام(های) شخص(اشخاص) مربوط به اطلاعات و علامت ویرگول، عبارتهای «Personal communication»، «Pers. Comm.»، یا «Unpublished data» و مانند آنها برای آثار انگلیسی و «نوشته‌های شخصی» یا «اطلاعات منتشر نشده» و مانند آنها برای آثار فارسی می‌آیند. برای این‌گونه آثار نیازی به ارائه مدخلی در فهرست منابع نیست. استفاده از اختصار «et al.» در آثار انگلیسی و «و دیگران» در آثار فارسی برای چنین استادهایی توصیه نمی‌شود.

* (بهر روز روزبه، یادداشتهای شخصی)

* (امیررضا جم، زهرا روزبه، و افشین اعتمادی، اطلاعات منتشر نشده)

(H. J. Brody, pers. comm.)

(E. Simpkins, S. Warren, M. Truck, and S. Gorbach, unpublished data)

اطلاعات منتشر نشده یا به شکل غیررسمی منتشر شده

۲۰۶.۲ **مواد اطلاعاتی منتشر نشده پیوسته.** در استناد به یک ماده اطلاعاتی منتشر شده،

پرائنرها معمولاً برای ضمیمه کردن اطلاعات مفید غیر ضروری برای پیگیری یک منبع به کار می‌روند. برای مثال جزئیات انتشار کتاب برای یافتن اثر در فهرست کتابخانه یا دیگر فهرستهای موجود براساس نویسنده و عنوان لازم نیست. با وجود این برای مواد اطلاعاتی منتشر نشده که در بندهای زیر بحث می‌شود آوردن اطلاعات در پرائنتر ضروری است.

۲۰۷.۲ **دیگر مواد اطلاعاتی.** برای نامه‌ها، یادداشتهای، و مانند آن، ن.ک. ۲. ۲۰۴-۲۰۵.

برای مجموعه‌های آرشیو شده نامه‌ها و سایر مواد دست‌نویس، ن.ک. ۲. ۲۱۷.

۲۰۸.۲ **عنوان.** عنوان هر اثر منتشر نشده‌ای مانند کتاب، پایان‌نامه، سخنرانی، مقاله، طرح

پژوهشی، و هر ماده اطلاعاتی دیگر به صورت صاف نوشته و برای آثار انگلیسی به سبک جمله بزرگ نویسی می‌شود.

خاک نژاد سلیم، محمدرضا. ۱۳۶۷. «بررسی لیمنولوژیکی دریاچه ولشت (نسخه فتوکپی)». پایان‌نامه دکتر، دانشگاه تهران.

Hanson, David. 2001. "The Provenance of the Ruskin-Allen Letters (computer printout)." Department of English, Southeastern Univ.

۲۰۹.۲ **پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها.** نوع پایان‌نامه و رساله و نام دانشگاه پس از عنوان ذکر

می‌شوند. برای این نوع مدارک افزودن واژه «Unpublished» در انگلیسی و عبارت «منتشر نشده» در فارسی ضرورتی ندارد. برای پایان‌نامه‌ها و رساله‌های منتشر شده در قالب میکروفرم، ن.ک. ۲. ۲۲۷. برای چکیده‌های منتشر شده پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، ن.ک. ۲. ۲۳۰.

فلاحی، داود. ۱۳۸۰. «بررسی مهریه، حدود و احکام آن در فقه امامیه». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه قم.

Schwarz, G. J. 2000. "Multiwavelength Analyses of Classical Carbon-Oxygen Novae (outbursts, binary stars)." PhD diss., Arizona State Univ.

۲۱۰.۲ **سخنرانیها، مقاله‌های ارائه شده در همایشها، و مانند آنها.** تاریخ، مؤسسه

برگزار کننده یا حمایت کننده، و مکان همایشی که در آن سخنرانی انجام یا مقاله ارائه شده است به دنبال عنوان می آیند.

صابری، مریم. ۱۳۸۵. «وبسایت کتابخانه‌های ملی و دانشگاهی: ویژگی‌های ساختاری و محتوایی.» مقاله ارائه شده در سخنرانی ماهانه انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی، تهران.

O'Guinn, T. C. 1987. "Touching Greatness: Some Aspects of Star Worship in Contemporary Consumption." Paper presented at the annual meeting of the American Psychological Association, New York.

با مقاله‌هایی که در قالب مجموعه مقاله‌های همایشها منتشر می‌شوند، مانند فصلی از یک کتاب رفتار می‌شود، ن.ک. ۲. ۸۸-۹۱. اگر چنین مقاله‌ای در یک نشریه علمی منتشر شود، استناد به آن مانند مقاله‌های این نشریه‌ها خواهد بود، ن.ک. ۲. ۱۵۴-۱۶۴.

۲۱۱.۲ **مقاله‌های ارائه شده به شکل پوستر.** مقاله‌های ارائه شده در بخش پوستر کنفرانسها مانند دیگر مقاله‌های منتشر نشده تلقی می‌شوند.

المن، اعظم، حسین ایمانی، و حوریه سپهری. ۱۳۸۴. «تأثیر DEHP بر بلوغ آزمایشگاهی، از سرگیری میوز، و تکوین اووسایتهای نابالغ موش.» پوستر ارائه شده در چهاردهمین کنفرانس سراسری زیست‌شناسی، گیلان.

Ferguson, Carolyn J., and Barbara A. Schaal. 1999. "Phylogeography of *Phlox pilosa* Subsp. *Ozarkana*." Poster presented at the 16th International Botanical Congress, St. Louis.

۲۱۲.۲ **جزوه‌های کلاسی.** استناد به این جزوه‌ها به سه شکل انجام می‌شود:
۱. اگر استاد نسخه‌ای از جزوه را در اختیار دانشجو قرار دهد که دارای عنوان باشد:

رضائیان، علی. ۱۳۷۰. «رفتار سازمانی (جزوه درس رفتار سازمانی پیشرفته).» دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی، دانشگاه تهران.
(رضائیان ۱۳۷۰)

۲. اگر استاد نسخه‌ای از جزوه را در اختیار دانشجو قرار دهد که عنوان نداشته

باشد:

رضائیان، علی. ۱۳۷۰. «جزوه درس رفتار سازمانی پیشرفته». دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی، دانشگاه تهران.
(رضائیان ۱۳۷۰)

۳. اگر استاد درس را بازگو کند و دانشجو گفته‌ها یا تقریرات وی را یادداشت کند:

رضائیان، علی. ۱۳۷۰. «جزوه درسی کلاس رفتار سازمانی پیشرفته». نوشته فخرالسادات محمدی. دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی، دانشگاه تهران.
(رضائیان ۱۳۷۰)

۲۱۳.۲ مقاله‌های در دست انجام و دیگر آثار منتشر نشده. با بیشتر مقاله‌های منتشر نشده می‌توان مانند مواد اطلاعاتی مطرح شده در ۲. ۲۰۹-۲۱۰ رفتار کرد.

علیدوستی، سیروس، و مریم صابری. ۱۳۸۵. «مدل مفهومی سیستم مدیریت اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌های الکترونیکی در ایران». در دست انجام، پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران.

Feber, R. 1971. "Family Decision-making and Economic Behavior." Faculty Working Paper 35, College of Commerce and Business Administration, Univ. of Illinois at Urbana-Champaign.

در مثال دوم بالا، عبارت «working paper» قسمتی از یک عنوان فروست رسمی است، بنابراین بزرگ نوشته شده است، ن.ک. ۲. ۱۰۷-۱۱۱. گاهی بهتر است واژه‌هایی مانند «photocopy» برای آثار انگلیسی و «فتوکپی» برای آثار فارسی را که نمایانگر شکل مدرک منتشر نشده‌اند به استناد افزود.

شیری، علی اصغر، و کرافورد روی. ۲۰۰۰. «اصطلاحنامه‌های روی وب: پیشرفتهای جاری و گرایشها». ترجمه فخرالسادات محمدی. ۱۳۸۵. فتوکپی. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران.

Alarco'n, Salvador Florencio de. 1771. "Compendio de las Noticias Correspondientes a el real y Minas San Francisco de Aziz de Rio Chico... de 20 de Octubre." Photocopy. Department of Geography, Univ. of Callifornia, Berkeley.

۲۱۴.۲ **پیش چاپها^۱**. پیش چاپها در صورتی که موضوعی برای هم تراز خوانی نباشند مانند مواد منتشر نشده در نظر گرفته می شوند.

علیدوستی، سیروس، و مریم صابری. ۱۳۸۵. «پایان نامه های الکترونیکی: نسل جدید مدارک علمی.» پیش چاپ.

Lockwood, G. W. and B. A. Skiff. 1988. "Air Force Geophys." Preprint.

۲۱۵.۲ **پروانه های ثبت اختراع**. به پروانه های ثبت اختراع با نام پدید آورندگان اختراع استناد می شود. پروانه ها بر اساس سال بایگانی تاریخ گذاری می شوند.

علیزاده، پروین. ۱۳۸۴. سنتز رنگدانه طلائی، لوستری بر پایه میکا به روش تیتراسیون. پروانه ثبت اختراع جمهوری اسلامی ایران به شماره ۳۱۴۹۵، ثبت شده در ۱۳۸۴/۲/۷.

Petroff, M. D., and M. G. Stapelbroek. 1980. Blocked Impurity Band Detectors. US Patent 4,586,960, Filed Oct. 23, 1980, and issued Feb. 4, 1986.

۲۱۶.۲ **قراردادهای خصوصی، وصیت نامه ها، و مانند آنها**. به مدارک خصوصی به ندرت در فهرست منابع استناد می شود و بهتر است در متن (مانند «جرج ویلسن»^۲ در وصیت نامه اش به تاریخ ۲۰ ژانویه ۱۹۷۶ دستور داد ...) به آنها اشاره گردد. بزرگ نویسی این آثار در زبان انگلیسی به تصمیم ناشر بستگی دارد.

*قرارداد انتشار کتابهای آموزشی پیرامون سواد اطلاعاتی بین دانشگاه ملامصدرا و پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران. ۱۳۹۰. امضا شده از سوی امیررضا جم. تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران. ۵ مهر.

Agreement to teach in the publishing program of Graham School. 2004. Signed by Jane Doe. Chicago: Univ. of Chicago Press. May 29.

۲۱۷.۲ **مواد دیگر**. برای نامه ها، یادداشتها، و مانند آن، ن.ک. ۲. ۲۰۴-۲۰۵. برای

^۱ مقاله ای است که پیش از چاپ در نشریه، میان شمار اندکی از علاقه مندان با هدف دسترسی سریع تر متخصصان به افکار و امور علمی توزیع می شود.

^۲ George J. Wilson

مجموعه‌های آرشیو شده نامه‌ها و دیگر مواد دست‌نویس، ن.ک. ۲۱۸-۲۱۹.

نسخه‌های خطی و دست‌نویس

۲۱۸.۲ **قاعده کلی.** مناسب‌ترین شیوه استناد به آرشیوها، به روش به‌کار رفته برای مقاله‌های شخصی و دیگر دست‌نوشته‌های تاریخی شبیه است. شناسایی کامل بیشتر مواد منتشرنشده، به آوردن عنوان و تاریخ اقلام استناد شده، عنوان فروست (در صورت وجود)، نام مجموعه، و نام مخزن نیازمند است. به جز در ابتدا قرار دادن گزینه‌ای که به آن استناد شده است، هیچ توافقی عمومی درباره ترتیب عناصر باقی مانده در یک استناد وجود ندارد. با وجود این، هر ترتیبی که اتخاذ شود باید به صورت یک دست در سراسر یک اثر به کار رود.

۲۱۹.۲ **مجموعه نسخ خطی.** به مجموعه نسخ خطی یا دست‌نوشته‌ها اغلب در متن استناد و تاریخ در خارج از پرانتز ذکر می‌شود.

«ایرج افشار» درباره اشعار انتهای نسخ خطی با استناد به مجموعه نسخ خطی به تاریخ ۷۳۴ ه.ق. (مجموعه نسخ خطی کتابخانه ملی ملک) می‌نویسد...

Oglethorpe Wrote to the Trustees on January 13, 1733 (Egmont Manuscripts), to Say ...
Alvin Johnson, in a memorandum prepared sometime in 1937 (Kallen Papers, file 36), observed that ...

در صورتی که لازم باشد به مجموعه نسخ خطی در فهرست منابع استناد شود، مانند نمونه‌های زیر رفتار می‌شود.

فهرست مختصر دست‌نویسهای فارسی، عربی، و ترکی کتابخانه تامس فایر. دانشگاه تورنتو. وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، تهران.

Egmont Manuscripts. Philipps Collection. University of Georgia
Library. Kallen, Horace. Papers. YIVO Institute, New York.

اگر تنها یک قلم از یک مجموعه در متن ذکر شده باشد، مدخل می‌تواند با نام نویسنده (در صورت شناخته شده بودن) آغاز شود.

* نظامی گنجوی، الیاس بن یوسف. بی تا. خسرو و شیرین. نسخ خطی کتابخانه ملی ملک. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
(نظامی بی تا.)

Dinkel, Joseph. n.d. Description of Louis Agassiz Written at the Request of Elizabeth Cary Agassiz. Agassiz Papers. Houghton Library, Harvard Univ.
(Dinkel n.d.)

مواد الکترونیکی منتشر شده به شکل غیر رسمی

۲۲۰.۲ **کمبود اطلاعات استاندارد نشر.** بسیاری از اطلاعات در اینترنت، اغلب بدون اشاره روشنی به نویسنده، عنوان، ناشر، یا تاریخ و به عبارت دیگر بدون اطلاعات استاندارد مربوط به نشر وارد می شوند.

۲۲۱.۲ «یو. آر. ال.» به همراه عبارتی توصیفی. حتی اگر هیچ نکته‌ای درباره وضعیت نشر مواد الکترونیکی قابل تعیین نباشد یا امکان آن بسیار کم باشد، باز هم ضرورت دارد که اطلاعاتی فراتر از «یو. آر. ال.» در استناد ذکر شود. اگر تنها به یک «یو. آر. ال.» استناد شده باشد و آن «یو. آر. ال.» تغییر کند یا منسوخ شود، استناد تنها شامل زنجیره‌ای نامفهوم از نویسه‌ها خواهد بود. «یو. آر. ال.» تنها به جایی اشاره می کند که یک منبع وجود دارد یا دست کم پیشتر وجود داشته است. در حالی که یک استناد کامل باید چستی یک منبع را نیز نشان دهد.

۲۲۲.۲ **فهرست پست الکترونیک.** استناد به فهرستهای پست الکترونیک پیوسته معمولاً به متن محدود می شود.

فصلنامه کتاب در تاریخ ۲۰ مهر ۱۳۸۵ در نامه الکترونیکی به گروه بحث کتابداری و اطلاع‌رسانی اعلام کرد ...

...According to John Powell's e-mail to Grapevine Mailing List, April 23, 1998, one might choose Word just for its pattern-matching capabilities.

با وجود این برای استناد به فهرستهای پست الکترونیک که به صورت پیوسته

آرشیو شده‌اند، نام فهرست، تاریخ پست یک نامه به‌خصوص، و «یو. آر. ال.» در فهرست منابع نوشته می‌شوند. تاریخ دسترسی نیز، در صورتی که ناشر یا رشته تخصصی الزام کنند، پیش از نشانی به استناد افزوده می‌شود.

فصلنامه فرهنگ نو. ۱۳۸۵. نامه الکترونیکی به آرشیو الکترونیکی گروه بحث ایرانی بهتر، ۲۳ مهر. <http://www.iranibehtar.net/issues/34.txt>

Powell, John. 1998. E-mail to Grapevine Mailing List, April 23. <http://www.electrifieditors.net/grapevine/issues/83.txt>.

برای فهرستهای پست الکترونیکی بدون آرشیو نیازی به ذکر «یو. آر. ال.» نیست.

۲۲۳.۲ **محتوای سایت.** برای استناد به محتوای منابع پیوسته به جز ادواریها، هر یک از این اقلام را که امکان دارد، منظور کنید: نویسنده محتوا، عنوان صفحه، عنوان سایت یا مالک آن، و «یو. آر. ال.». برای افزودن تاریخ دسترسی، ن.ک. ۲. ۱۲، ۲. ۱۸۴.

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. ۱۳۸۵. «آشنایی با کتابخانه ملی ایران. کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.» دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۳. <http://www.nlai.ir/nli/nli.asp>

Evanston Public Library Board of Trustees. 2000. "Evanston Public Library Strategic Plan, 2000-2010: A Decade of Outreach." Evanston Public Library. Accessed July 18, 2002. <http://www.epl.org/library/strategic-plan-00.html>.

اگر هیچ نویسنده‌ای موجود نباشد، مالک سایت به جای نویسنده قرار می‌گیرد.

انجمن روانشناسی ایران. ۱۳۸۵. «دوره‌ها و کارگاههای آموزشی انجمن.» دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۳. http://www.iranpa.org/page.asp?T_pages=43

Federation of American Scientists. 2000. "Resolution Comparison: Reading License Plates and Headlines." Accessed July 18, 2000. <http://www.fas.org/irp/imint/resolve5.htm>.

برای استناد به محتوای سایتهای بسیار غیررسمی مانند صفحات خانگی شخصی و سایتهای سرگرمی که احتمالاً عنوانی ندارند، از عبارات توصیفی استفاده می‌شود.

درنا دات کام. ۱۳۸۵. «رازهای کوچک موفقیت.» دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۱۲. <http://www.2rna.com/archives/raazs.php>

Camp Taconi Alumni. 1955. "Photo Gallery." Accessed August 11, 2001. <http://www.taconicalumni.org/1955.html>.

اگر سایتی پیش از انتشار اثری که بدان استناد کرده است، از بین برود؛ با عبارت «site now discontinued» در آثار انگلیسی و «سایت غیرفعال» در آثار فارسی در پراختی در پایان استناد تذکر داده می‌شود. اگر تاریخ دسترسی نیز ارائه شده باشد، این عبارتها با علامت نقطه ویرگول از آن جدا می‌شوند.

سراجی، وحید، مترجم. ۱۳۸۴. «زندگی‌نامه رافائل لاکوسته. آرزوی گرافیک». دسترس _____ در ۱۳۸۴ / ۷ / ۱۲. <http://www.graphicwish.com/quicklinks/index.php> (سایت غیرفعال).

Pete Townshend's official Web site. 2001. "Biography." Accessed December 15, 2001. <http://www.petetownshend.co.uk/> (site discontinued).

گونه‌های ویژه مراجع

۲۲۴. ۲ آثار مرجع. به کتابهای مرجع مشهور مانند واژه‌نامه‌ها و دانش‌نامه‌های شناخته شده به‌طور معمول در متن استناد می‌شود. به این معنا که ذکر اطلاعات کتاب‌شناختی اثر در فهرست منابع ضروری نیست. برای استناد درون‌متنی به این‌گونه آثار اطلاعات مربوط به وضعیت نشر اغلب حذف می‌شود و تنها ویرایش اثر، اگر نخستین ویرایش نباشد، ذکر می‌شود.

به آثار مرجعی که محتوای آنها در قالب بخشهای مستقل و به ترتیب الفبایی عنوان بخشها مرتب شده است، با اشاره به بخش، و نه جلد یا شماره صفحه، استناد می‌شود. قبل از اشاره به یک بخش، اختصار «S.V.» برای یک مورد و «S.VV.» برای چند مورد برای آثار انگلیسی و عبارت «زیر مدخل» و «زیر مدخلهای» به ترتیب برای یک یا چند مورد برای آثار فارسی دنبال می‌شود.

در ویرایش دوم از دایره‌المعارف دانش بشر زیر مدخل «سلسله هخامنشیان» درباره کوروش چنین نوشته شده است ...

In Fifth edition of Encyclopedia Britannica, s.v. "Salvation" there

is a letter from Saint Augustine about Jesus that says...

با وجود این، در صورت نیاز به استناد به یک اثر مرجع در فهرست منابع، مانند نمونه‌های زیر رفتار می‌شود.

پاکباز، روئین. ۱۳۷۸. *دایره‌المعارف هنر (نقاشی، پیکره‌سازی، و هنر گرافیک)*. تهران: فرهنگ معاصر.

سعیدیان، عبدالحسین، گردآورنده و مترجم. ۱۳۸۰. *دایره‌المعارف اختراعات و اکتشافات*. تهران: علم و زندگی.

Filippelli, R. L., ed. 1990. *Labor Conflict in the United States: An Encyclopedia*. Garland Reference Library of Social Science 697. New York: Garland
Garner, Bryan A. 2003. *Garner's Modern American Usage*. New York: Oxford Univ. Press.

۲.۲ آثار مرجع پیوسته. نسخه‌های پیوسته دانش‌نامه‌ها، دائماً در حال روزآمدسازی

هستند و بنابراین باید به عنوان پایگاه‌های اطلاعات و نه آثار مرجع استاندارد با شماره و ویرایش‌های استاندارد در نظر گرفته شوند. به همین دلیل ذکر تاریخ دسترسی همراه با «یو. آر. ال.» الزامی است. اگر چه نسخه مقاله‌ای که در تاریخی معین وجود داشته است، شاید برای خواننده در تاریخی دیرتر موجود نباشد، اما تاریخ دسترسی دست کم میزان روزآمدی استناد را نشان خواهد داد. به آثار مرجع مشهور پیوسته، معمولاً مانند هم‌تاهای چاپی‌شان در متن استناد و اطلاعات وضعیت نشر اغلب حذف می‌شود. برخی آثار مرجع، «یو. آر. ال.» مناسب را برای استناد به یک مدخل خاص ارائه می‌کنند، از این «یو. آر. ال.» به جای «یو. آر. ال.» ناپایداری استفاده کنید که موتورهای جست‌وجو تولید می‌کنند.

* *دانش‌نامه پیوسته پارس و پارسیان در آینه تاریخ*. ۱۳۸۵. زیر مدخل «کوروش». دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۳. www.parsencyclopedia.com

Encyclopedia Britannica Online. 2002. s.v. "Sibelius, Jean." Accessed January 3, 2002. <http://search.eb.com/bol/topic?eu=69347&sctn=1>.

گاهی بهتر است نویسنده یک مدخل نیز ارائه شود.

**دایره‌المعارف پیوسته ایران باستان*. ۱۳۸۵. زیر مدخل «تخت جمشید». نوشتهٔ زهرا روزبه‌دسترس. دسترسی در <http://www.iranbastanencyclopedia.com>. ۱۳۸۵/۷/۷

The New Grove Dictionary of Music and Musicians. 2002. s.v. "Sibelius, Jean." By James Hepkoski. Accessed January 2, 2002. <http://www.grovemusic.com/>.

۲۲۶.۲ کاتالوگ نمایشگاه. یک کاتالوگ نمایشگاه اغلب به عنوان یک کتاب منتشر

می‌گردد و در استناد نیز مانند کتاب با آن رفتار می‌شود.

نمایشگاه بین‌المللی کتابهای پزشکی. ۱۳۶۳. کاتالوگ نمایشگاه بین‌المللی کتابهای پزشکی، تهران، ۱۳۶۳. تهران: ستاد انقلاب فرهنگی، مرکز نشر دانشگاهی.

Mary Cassatt: Modern Woman. 1998. Edited by Judith A. Barter. Chicago: Art Institute of Chicago, in association with Harry N. Abrams. An exhibition catalog.

با بروشوری که برای معرفی یک نمایشگاه به بازدیدکنندگان داده می‌شود نیز به همین ترتیب رفتار می‌شود.

۲۲۷.۲ جزوه‌ها، گزارشها، و مانند آنها. جزوه‌ها، گزارشهای سازمانی، بروشورها، و دیگر

آثار مجزا و مستقل اساساً مانند کتاب قلمداد می‌شوند. با وجود این، شاید اطلاعات مربوط به نویسنده و ناشر آنها مطابق با الگوی معمول نباشد، اما در هر صورت اطلاعات کافی برای شناساندن مدرک باید ذکر شود. برای ویژه‌نامه‌های مجله‌ها، ن.ک. ۲. ۱۷۰.

وزارت آموزش و پرورش. ۱۳۵۸. هنر (جزوهٔ عمومی). تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

Clark, Hazell V. [1957?]. *Mesopotamia: Between Two Rivers*. Mesopotamia, OH: End of the Commons General Store.

۲۲۸.۲ ویرایشهای میکروفرم. با آثاری مانند پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها که به شکل میکروفرم

منتشر می‌شوند، بسیار شبیه به کتابها رفتار می‌شود. شکل انتشار این آثار، در صورت لزوم پس از وضعیت نشر می‌آید. در مثالها اول انگلیسی و فارسی، شمارهٔ

صفحه به متن چاپی مربوط است و شماره‌های دیگر، به ترتیب فیش و فریم، و حرف میانی ردیف را نشان می‌دهند.

نظامی، الیاس بن یوسف. ۶۱۴ ه‍.ق. کلیات خمس نظامی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران. میکروفیش، ص. ۵۶. ۲ب۱۲.

* روزبه، زهرا. ۱۳۸۴. بررسی دوره‌های هنری ایران باستان بر اساس سفالینه‌های یافت شده از خوزستان. دانشگاه تهران: میکروفیل‌های دانشگاه.

Farwell, Beatrice. 1995. *French Popular Lithographic Imagery*. vol 12, *Lithography in art and commerce*. Chicago: Univ. of Chicago Press. Text-fiche, p. 67. 3C12.

Tauber, Abraham. 1958. *Spelling Reform in the United States*. Ann Arbor, MI: University Microfilms.

میکروفرم و سایر فرآورده‌های تصویری که تنها برای حفاظت از مواد اطلاعاتی چاپی تولید می‌گردند، نباید در استناد ذکر شوند. با چنین منابعی مانند معادل چاپی آنها رفتار می‌شود.

۲. ۲۲۹ **خدمات آزادبرگ**. در استناد به خدماتی که در آنها منابع بدون صحافی و به صورت آزادبرگ ارائه می‌شوند، مانند کتاب رفتار می‌شود.

* انجمن نشر و توزیع گزارش‌های علمی - فنی. ۱۳۸۵. *استاندارد بین‌المللی گزارش‌نویسی علمی*. تهران: دفتر پژوهش‌های استاندارد. ۲۰.

Commerce Clearing House. 1990. *Standard Federal Tax Reports*. Chicago Commerce Clearing House. 20, 050.15.

۲. ۲۳۰ **آگهی خبری**. آگهی خبری، حتی اگر تا اندازه‌ای منتشر شده باشد، مانند یک مدرک منتشر نشده تلقی می‌شود. برای بزرگ‌نویسی به سبک جمله در برابر تیترا در آثار انگلیسی زبان، ن. ک. ۲. ۷۱-۷۲، ۲. ۱۸۶.

* انجمن ملی حمل و نقل سالم. ۱۳۸۴. میزان مرگ و میر پروازهای هوایی از سال ۱۳۷۸ سالانه ۵ درجه افزایش پیدا کرده است. آگهی خبری، ۳۰ بهمن.

National Transportation Safety Board. 1995. *Airline Fatalities for 1994 Climbed to Five-year High*. News release, January 19.

۲. ۲۳۱ **چکیده‌ها**. با چکیده مانند یک مقالهٔ نشریهٔ علمی رفتار می‌شود، اما واژهٔ

«abstract» برای آثار انگلیسی و «چکیده» برای آثار فارسی باید به آن اضافه شود.

میرهادی، محمدجواد. ۱۳۷۱. «علف فیل». چکیده. سنبله ۵۶:۳۸-۵۹.

Lovejoy, C. O. 1979. "A Reconstruction of the Pelvis of A1-288 (Hadar Formation, Ethiopia)." Abstract. *Am J. phys Anthropol* 40:460.

در استناد به چکیدهٔ منتشر شده از پایان‌نامه یا رساله‌ای منتشر نشده، جزئیات اثر اصلی و نیز چکیده آورده می‌شوند.

هاشم‌زاده، محمدجواد. ۱۳۷۹. «تحلیل سیاستهای گزینش نشریات ادواری لاتین در کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه ایران». پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۴. چکیده در چکیدهٔ پایان‌نامه‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۲۹۴.

Schwarz, G. J. 2000. "Multiwavelength Analyses of Classical Carbon-oxygen Novae (outbursts, binary stars)." PhD diss., Arizona State Univ., 1999. Abstract in *Dissertation Abstracts International*, publ. nr. AAT9937424, DAI-B 60/07 (Jan. 2000): 3327.

قرآن و دیگر کتابهای مقدس

۲۳۲.۲ قرآن. استناد به قرآن کریم، اگر لازم نیست که به نسخهٔ خاصی از آن اشاره شود، تنها در درون متن و با استناد درون‌متنی به شمارهٔ سوره(ها) و آیه(ها) و بدون ذکر شمارهٔ صفحه صورت می‌گیرد. به این منظور پس از واژهٔ «قرآن» به صورت صاف، ابتدا شمارهٔ سوره، سپس علامت دونقطه، و پس از آن شمارهٔ آیه ذکر می‌شوند. اگر در متن به واژهٔ «قرآن» اشاره شده باشد، نیازی به ذکر مجدد آن در پرانتز نیست و ذکر شمارهٔ سوره(ها) و آیه(ها) کافی است.

(قرآن ۱۰۱:۲، ۷:۲-۵، ۲۴:۸۰، ۱۴)

قرآن مجید در این زمینه چنین بیان می‌کند... (۲:۲۳-۳۳).

در صورتی که لازم است به نسخهٔ خاصی از قرآن استناد شود، ذکر مواردی مانند مترجم، سال انتشار، و در صورت لزوم خط آن ضروری است. به این ترتیب پس از ذکر عنوان، زبان ترجمه و سپس زبان اصلی ذکر می‌شود. برای قرآنهایی که

بیش از یک ترجمه دارند از عبارت «چندزبانه» استفاده می‌شود. تاریخ انتشار پس از این می‌آید. نام مترجم پس از تاریخ انتشار و پس از عبارت «ترجمه» قرار می‌گیرد. نام خطاط تنها در صورتی که اثر از نظر هنر خطاطی دارای اهمیت ویژه‌ای باشد، پس از نام مترجم ذکر می‌شود. در انتها محل نشر و ناشر می‌آیند.

قرآن. عربی - فارسی. ۱۳۷۶. ترجمه محمد مهدی فولادوند. تهران: دفتر مطالعات و تاریخ و معارف اسلامی، دارالقرآن الکریم.

برای اشاره به نسخه خاصی از نهج البلاغه هم مانند قرآن عمل می‌شود.

نهج البلاغه. عربی - فارسی. ۱۳۸۳. گردآورده سید رضی. ترجمه مهدی دشتی. قم: قدس.

۲۳۳.۲ **کتابهای مقدس مسیحی و یهودی.** استناد به کتابهای مقدس یهودی و مسیحی نیز معمولاً در متن و با استناد درون‌متنی مانند قرآن نشان داده می‌شود. عنوان این کتابها در انگلیسی به اختصار نوشته می‌شود.

(انجیل ۲: ۹-۱۲)

(تورات ۳: ۷-۹)

(Jo 5:9-12)
(Mt 26:2-5)

۲۳۴.۲ **دیگر آثار مقدس.** استناد به آثار مقدس و محترم در دیگر مذاهب، مشابه با استنادهای پیش گفته صورت می‌گیرد.

متون موسیقایی

۲۳۵.۲ **متون منتشر شده.** با متون موسیقایی منتشر شده به شیوه‌ای بسیار مشابه با کتابها رفتار می‌شود.

لاچینی، فربرز. ۱۳۷۸. «پائیز طلایی: قطعاتی برای پیانو». تهران: سرود.

Mozart, Wolfgang Amadeus. 1960. "Sonatas and Fantasies for the Piano." Prepared from the autographs and earliest printed sources by Nathan Broder. Rev. ed. Bryn Mawr. PA: Theodor Presser.

Schuber, Franz. 1895. "Das Wander (Wandering)." *Die Schone Mullerin (The Maid of the Mill)*. In *First Vocal Album (for high voice)*. New York: G. Schirmer.

در آخرین مثال بالا، کلمات و عنوانها در خود اثر هم به آلمانی و هم به انگلیسی آورده شده‌اند. ن. ک. ۲. ۸۵

۲۳۶. ۲ **متون منتشر نشده.** متون منتشر نشده به شیوه‌ای مشابه با سایر اطلاعات منتشر نشده در مجموعه‌های دست‌نویس تلقی می‌شوند، ن. ک. ۲. ۲۱۸-۲۱۹.

* نیک‌منظر، اشکان. ۱۳۸۵. «نتهای موسیقی نوشته شده برای فلوت برای هنرجویان خردسال». مجموعه اختصاصی کتابخانه موسیقی، دانشگاه هنر.

Shapey, Ralph. 1966. "Patria for Violin and Thirteen Players Score." Special collections, Joseph Regenstein Library, Univ. of Chicago.

مواد دیداری - شنیداری

۲۳۷. ۲ **شکل استناد.** استناد به مواد دیداری - شنیداری بیشتر در متن صورت می‌گیرد و فهرست آنها زیر عناوینی مانند «آثار صوتی» گروه‌بندی می‌شوند.

۲۳۸. ۲ **عناصری که باید منظور شوند.** مستندسازی یک اثر دیداری - شنیداری معمولاً شامل تمام یا برخی از این اقلام است: نام آهنگساز، نویسنده، خواننده، یا فردی که مسئولیت اصلی محتوا را عهده‌دار است؛ عنوان به شکل ایتالیک یا در گیومه؛ نام شرکت ضبط‌کننده یا ناشر اثر؛ شماره شناسایی اثر؛ و نوع رسانه (لوح فشرده، نوار صدا، فایل دیداری - شنیداری، و غیره). تاریخ همراه با حقوق پدیدآورنده، تاریخ تولید، یا هر دو، تعداد لوحهای یک آلبوم، «یو. آر. ال.»، و اندازه فایل دیداری - شنیداری و دیگر اطلاعات نیز ممکن است ذکر شوند.

آثار صوتی

۲۳۹. ۲ **شکل استناد.** استناد به آثار صوتی بیشتر در متن صورت می‌گیرد و فهرست آنها

زیر عناوینی مانند «آثار صوتی» گروه‌بندی می‌شوند. نام اجراکننده یا خواننده‌ای که تمرکز اثر روی آنها باشد یا ارتباط بیشتری از آهنگ‌ساز با متن داشته باشند، در ابتدا ذکر می‌شوند.

شجریان، محمدرضا. ۱۳۸۴. *جام تهی (پرکن پیاله را)*. تهران: آوای خورشید.
نوار کاست.

Anderson, Doug. 1992. *Frostwork*. OAR 1001, Dolby HX PRO.
Audiocassette.

۲. ۲۴۰ آثار ادبی، سخنرانیها، و مانند آنها. با آثار صوتی درام، دکلمه‌های نثر یا شعر، سخنرانیها، و مانند آنها مشابه آثار موسیقایی رفتار می‌شود. وضعیت نشر نیز در هنگام نیاز مانند آثار چاپی وارد استناد می‌شود.

پناهی، حسین، و پرویز پرستویی. ۱۳۸۴. *سلام و خدا حافظ*. شعرها و دکلمه‌های خواننده شده از سوی شاعر. تهران: دارینوش. لوح فشرده.
ابتهاج، هوشنگ. بی‌تا. *هنرگام زمان*. اشعار خواننده شده توسط شاعر. تهران: سروش. ۲ نوار کاست.

Auden, W. H. n.d. *Poems*. Read by the author. Spoken arts
7173. Compact disc.
Twain, Mark. n.d. *The Humor of Mark Twain*. Commuter's library. Arlington, TX: Entertainment software. 6 cassettes.

چند رسانه‌ای‌های پیوسته

۲. ۲۴۱ قاعده کلی. برای استناد به چند رسانه‌ای‌های پیوسته از قواعد و نمونه‌های پیش‌گفته پیروی و اطلاعات لازم به همراه یک «یو. آر. ال.» ارائه می‌شود. مانند دیگر منابع الکترونیکی، هنگام استناد به داده‌هایی که زمان در آنها اهمیت دارد یا اگر ناشر یا رشته تخصصی الزام می‌کند، تاریخ آخرین بازیابی مواد اطلاعاتی پیش از «یو. آر. ال.» نوشته می‌شود، ن. ک. ۲. ۱۲. در پایان، نوع رسانه نیز منظور می‌شود. چنین اطلاعاتی، نوع نرم‌افزار یا سخت‌افزار لازم برای دسترسی به منبع را نیز فراهم خواهد کرد.

یارمحمدلو، محمود. ۱۳۸۳. «شکسته، پیوسته». *انجمن سینمای جوانان ایران و*

مرکز گسترش سینمای مستند تجربی. ۲۵ دقیقه؛ ۳۵ میلی متر. بیست و چهارمین جشنواره بین المللی فیلم فجر، ۱۳۸۴.

Weed, A. E. 1906. "At the Foot of the Flatiron." American Mutoscope and Biograph co., 1903; 2 min., 19 sec.; 35 mm. From library of congress, *The Life of a City: Early Films of New York, 1898-1906*. MPEG. Accessed August 14, 2001. <http://lcweb2.loc.gov/ammem/papr/nchome.html>.

لوحهای فشرده و «دی.وی.دی.»ها

۲۴۲.۲ **تشابه با آثار چاپی.** در استناد به آثار منتشر شده روی لوح فشرده مانند آثار چاپی

رفتار می شود. محل انتشار و تاریخ به جز در موارد مربوط حذف می شوند.

آریانپور کاشانی، منوچهر. ۱۳۸۴. فرهنگ پیشرو آریانپور: انگلیسی - فارسی شش جلدی هوشمند. لوح فشرده. تهران: نشر الکترونیکی و اطلاع رسانی جهان رایانه.

Oxford English Dictionary. 2 nd ed. CD-ROM. Version 2.0. Oxford Univ. Press.

۲۴۳.۲ **اسلایدها و بریده فیلمها.** با اسلایدها و بریده فیلمها بسیار شبیه به آثار صوتی رفتار

می شود، ن.ک. ۲. ۲۳۸-۲۳۹.

استان گیلان. ۱۳۷۹. مجموعه راهنمای جامع ایرانگردی ۲۲. اسلاید.

The Greek and Roman world. 1977. Chicago: Society for visual education. Filmstrip.

۲۴۴.۲ **«دی.وی.دی.»ها و نوارهای ویدئویی.** با آثار ویدئویی معمولاً مانند کتاب رفتار

و نوع رسانه نیز به آنها افزوده می شود. صحنهها (که تک تک در «دی.وی.دی.»ها

دسترس پذیرند) به عنوان فصلهایی در نظر گرفته می شوند و استناد به آنها

بر اساس عنوان یا شماره صورت می گیرد. به مواد اطلاعاتی جانبی، مانند

اظهارنظرهای منتقدانه، بر اساس نویسنده و عنوان استناد می شود.

حاتمی، علی. ۱۳۸۵. «دلشدگان». نوار ویدئویی. مؤسسه رسانه های تصویری، شبکه نمایش خانگی کشور. تهران: شبکه نمایش خانگی.

Cleese, John, Terry Gilliam, Eric Idle, Terry Jones, and Michael Palin. 2001. "Commentaries." Disc 2. *Monty python and the Holy Grail*. special ed. DVD. Directed by Terry Gilliam and

Terry Jones. Culver City, CA: Columbia Tristar Home Entertainment.
 Handel, George Frederic. 1988. *Messiah*, Selections. VHS. Atlanta Symphony Orchestra and Chamber, Robert Shaw. Batavia, Oh: Video Treasures.

استنادهای برگرفته از منابع دیگر

۲. ۲۴۵ «نقل در». اگر اصل منبعی موجود یا در دسترس نویسنده نباشد یا نتوان به آن مراجعه کرد، از «نقل در» برای آثار فارسی و «quoted in» در آثار انگلیسی استفاده می‌شود. برای این گونه منابع، نویسنده و تاریخ اصلی، درون متن و استناد به منبع دوم در فهرست منابع می‌آید. برای نمونه اگر استنادی از یک منبع برگرفته شده باشد، در متن چنین نوشته می‌شود:

In Louis Zukofsky's "Sincerity and Objectification," from the February 1931 issue of Poetry magazine (quoted in Costello 1981) ...

استناد به منبع اصلی نیز در فهرست منابع به شکل زیر می‌آید:

Costello, Bonnie. 1981. *Marianne Moore: Imaginary Possessions*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

نمونه برای متن فارسی:

«حمیدرضا عراقی» در کتاب «اصول بازاریابی و مدیریت امور بازار» در سال ۱۳۵۶ بر این نکته تأکید دارد که... (نقل در روستا، ونوس، و ابراهیمی ۱۳۸۳، ۱۰۲).

در فهرست منابع:

روستا، احمد، داور ونوس، و عبدالحمید ابراهیمی. ۱۳۸۳. *مدیریت بازاریابی*. تهران: سمت.

نمونه برای نقل قول از یک منبع انگلیسی در متن فارسی:

«ریس باری» و «راندا براندت» در کتاب «روابط انسانی مؤثر در سازمان» در سال ۱۹۸۷ به این نکته اشاره دارند که... (نقل در میرکمالی ۱۳۷۸، ۱۰۲).

در فهرست منابع:

میرکمالی، محمد. ۱۳۷۸. *رهبری و مدیریت آموزشی*. تهران: یسپرون.

نام پدیدآوران و نام منبع اصلی به زبان انگلیسی نیز در پانویس متن فارسی می‌آید.

مدارک بخش عمومی

۲. ۲۴۶. عناصر. استناد به مدارک عمومی چایی باید در برگیرنده عناصر مورد نیاز برای یافتن آنها در یک فهرست کتابخانه، از جمله تمام یا برخی از موارد زیر باشد. ترتیب این عناصر ممکن است بر اساس محتوای موضوعی از اثری به اثر دیگر متفاوت باشد. احتیاط و عقل سلیم میزان اطلاعات مورد نیاز خواننده را برای یافتن مواد اطلاعاتی تعیین می کند.

۱. کشور، ایالت، استان، شهر، بخش، یا دیگر تقسیمات دولتی ناشر مدرک؛
۲. تشکیلات قانونی، بخش اجرایی، اداره قضایی، هیئت مدیره، کمیسیون، یا کمیته؛
۳. واحدهای تابعه، ادارات محلی، و مانند آنها؛
۴. تاریخ؛
۵. عنوان مدرک یا مجموعه در صورت وجود؛
۶. نویسنده، ویراستار، یا گردآورنده فردی در صورتی که ارائه شده باشد؛
۷. شماره گزارش یا دیگر اطلاعات شناسایی؛
۸. ناشر، اگر از دستگاه منتشرکننده مجزا باشد؛
۹. صفحه، در صورت مرتبط بودن.

مجلس شورای اسلامی. ۱۳۸۴. قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷. مصوب جلسه ۱۳۸۴/۸/۱۵.
(مجلس شورای اسلامی ۱۳۸۴)

U. S. Congress. Senate. Committee on Foreign Relations.
1956. *The Mutual Security Act of 1956*. 84th Cong., 2d sess.
S. Rep. 2273.
(U. S. Senate. Committee 1956, 9-10)

تشکیلات بین المللی

۲. ۲۴۷. عناصر. در استناد به مدارکی که تشکیلات بین المللی مانند سازمان ملل متحد

منتشر می‌کنند، باید دستگاه مسئول (و نویسنده و ویراستار در جای مناسب)، موضوع یا عنوان مقاله، و تاریخ را مشخص کرد. فروست، شماره اثر، مکان انتشار، و صفحه نیز ممکن است در استناد وارد شوند.

صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف). ۱۳۷۷. وضعیت کودکان و نوجوانان جمهوری اسلامی ایران. تهران: یونیسف.

General Agreement on Tariffs and Trade. 1994. *The Results of the Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations: The Legal Texts*. Geneva: GATT Secretariat.

مدارک عمومی پیوسته

۲۴۸.۲ **قاعده کلی.** برای استناد به مدارک عمومی پیوسته از قواعد و نمونه‌های پیش گفته پیروی و اطلاعات لازم به همراه یک «یو. آر. ال.» ارائه می‌شود. مانند دیگر منابع الکترونیکی، هنگام استناد به داده‌هایی مانند اطلاعات پزشکی، قوانین حقوقی، یا آمارهایی که زمان در آنها اهمیت دارد یا حساس به زمان هستند یا اگر ناشر یا رشته تخصصی الزام می‌کنند، در یک پراکنش نیز تاریخ آخرین بازبایی مواد اطلاعاتی در پایان استناد نوشته می‌شود، ن.ک. ۲. ۱۲.

شیرازی، علیرضا. ۱۳۸۵. «فناوری اطلاعات در ایران ۸۴» ایتنا، اخبار فناوری اطلاعات. دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۱۲. <http://www.itna.ir/archives/84-85->
ITAnalyze/004088 .php
(شیرازی ۱۳۸۵)

Adamic, L. A., and B. A. Huberman. 1999. "The Nature of Markets in the World Wide Web. Working paper, Xerox Palo Alto Research Center." Accessed March 12, 2001. http://www.parc.xerox.com/istl/groups/iea/www/web_arkets.html.
Illinois Constitution, art. 2, sec. 2. Accessed March 12, 2001. <http://www.legis.state.il.us/commission.lrb/conmain.htm>.
U. S. Census Bureau. 2000. "Health Insurance Coverage Status and Type of Coverage by Sex, Race, and Hispanic Origin, 1987 to 1999. Health Insurance Historical Table 1." Accessed March 12, 2001. <http://www.census.gov/hhes/hlthins/historic/hihist1.html>.
(Adamic and Huberman 1999)
(Illinois Constitution)
(U.S. Census Bureau 2000)

پایگاههای اطلاعات

۲. ۲۴۹ **قاعده کلی.** اگر چه شاید هر گونه اطلاعات ذخیره شده به صورت الکترونیکی با یک پایگاه اطلاعات همسان انگاشته شود، اما در این شیوه نامه منظور از پایگاه اطلاعات، مجموعه ای از اطلاعات یا رکوردهای الکترونیکی است که برای هدفی مشخص فراهم آوری، سازماندهی، ذخیره سازی، و روزآمدسازی شده اند. این هدف در عمل، ارائه و عرضه اطلاعات برای استفاده کاربران است. از این دیدگاه، حتی رکورد کامپیوتری ژنوم انسان و همچنین هر دانش نامه یا واژه نامه پیوسته ای نیز به عنوان یک پایگاه اطلاعاتی شناخته می شوند. برای استناد به آثار مرجع پیوسته، ن.ک. ۲. ۲۲۴.

۲. ۲۵۰ **پایگاههای اطلاعات علمی.** استناد به پایگاههای اطلاعات علمی به این ترتیب انجام می پذیرد: نام پایگاه اطلاعات، «یو. آر. ال.»، یک عبارت توصیفی یا نشانگر مکان رکورد (مانند نشانگر داده ها یا شماره دسترسی) که قسمت استناد شده در پایگاه اطلاعات را نشان یا ماهیت مرجع را توضیح می دهد، و در پایان تاریخ آخرین دسترسی. در فهرست منابع، پایگاههای اطلاعات بر اساس نام پایگاه فهرست می شوند.

پایگاه اطلاعات گزارشهای دولتی. ارزیابی هنرمندان نسبت به عملکرد
شهرداری. دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۱۲
<http://database.irandoc.ac.ir/scripts/wxis.exe?a=8:38>
[شماره بازیابی ۲۳۱۲].

پایگاه ملی داده های علوم زمین / بانک اطلاعاتی کانیها. دسترسی در
<http://ngdir.ir/Mineral/PMineralDetail.asp?PID=859>. ۱۳۸۵/۷/۱۲
(کانی اوکنیت).

(پایگاه اطلاعاتی گزارشهای دولتی [شماره بازیابی ۲۳۱۲])
(پایگاه ملی داده های علوم زمین / بانک اطلاعاتی کانیها)

NASA/IPAC Extragalactic Database. Accessed August 1, 2001.
<http://nedwww.ipac.caltech.edu/> (pbject name IRAS
F00400+4059).
GenBank. Accessed August 6, 2001.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/Genbank/> (for RP11-322N14
BAC [accession number AC017046].
Unified Database. Bioinformatics Unit and Genome Center,

Weizmann Institute of Science. Accessed July 29, 2001.
<http://bioinformatics.weizmann.ac.il/udb/> (for mapping data
 on candidate genes).
 (NASA/IPAC Extragalactic Database [object name IRAS
 F00400+4059])
 (Unified Database)
 (GenBank [accession number AC017046])

۲۵۱.۲ **پایگاههای اطلاعات اخبار و نشریه‌های علمی.** برای استناد به اخبار یا مقاله‌های نشریه‌های علمی که از طریق جست‌وجو در یک پایگاه اطلاعات اینترنتی واسط، که چنین مواد اطلاعاتی را آرشیو و از طریق اشتراک یا به اشکال دیگر عرضه می‌کنند، به دست می‌آیند؛ روشهای گفته شده در بخشهای مربوط به نشریه‌های علمی و دیگر ادواریها را دنبال کنید. علاوه بر این «یو. آر. ال.» ورودی اصلی به سرویس، مانند مثالهای دوم و چهارم را وارد نمایید (به‌خاطر داشته باشید که «یو. آر. ال.» نقطه ورود اصلی و سایر «یو. آر. ال.»های سطح راهنما با یک خط مورب خاتمه می‌یابند). برخی سرویسها مانند مثالهای اول و سوم، «یو. آر. ال.»های پایداری را برای مقاله‌ها در پایگاههای اطلاعات‌شان ارائه می‌کنند، اما برای بازتولید به‌ویژه در مواد چاپی معمولاً راه ورود اصلی ساده‌تر است. اگر ناشر یا حوزه تخصصی ایجاب کنند و یا برای داده‌های بسیار حساس به زمان، تاریخ آخرین دسترسی به اطلاعات را نیز در پرانتز منظور کنید، ن.ک. ۲. ۱۲.

سام آرامی، کبری. ۱۳۸۴. «بهبود روش محاسبه مدخلها در نمایه گردان جایگشتی.» *فصلنامه کتاب* ۶۴ (۴): ۶۱-۷۲. دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۱۲.
<http://www.nlai.ir/publications/faslname/current.asp>

یا

سام آرامی، کبری. ۱۳۸۴. «بهبود روش محاسبه مدخلها در نمایه گردان جایگشتی.» *فصلنامه کتاب* ۶۴ (۴): ۶۱-۷۲. دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۱۲.
<http://www.nlai.ir/>

Thomas, Trevor M. 1956. "Wales: Land of Mines and Quarries." *Geographical Review* 46, no. 1: 59-81. Accessed August 11, 2004.
<http://links.jstor.org/sici?sici=0016-7428%28195601%2946%3A1%3C59%3AWLOMAQ%3E2.0.Co%3B2-0>

یا

Thomas, Trevor M. 1956. "Wales: Land of Mines and Quarries." *Geographical Review* 46, no. 1: 59-81. Accessed August 11, 2004. <http://www.jstor.org/>.

۳. خلاصه شیوه‌نامه ایران

۱.۳ **استناد.** پدیدآورنده هر اثر علمی نوشتار خود را بر دو ستون استوار می‌دارد؛ یا بر پایه اندیشه‌ها و یافته‌های خود سخن می‌گوید یا از گفته‌ها و نوشته‌های دیگران بهره می‌برد. اخلاق علمی حکم می‌کند که استفاده از کلام و نوشتار دیگران با اشاره به منبع آنها باشد تا خوانندگان بتوانند به سرعت و سهولت اصل منبع را بازشناسند و اگر احتیاج بود به آن مراجعه و آن را بررسی یا مطالعه کنند. قواعد مستندسازی با توجه به قواعد علمی، سلیقه ناشران و نویسندگان، و نیازهای یک اثر خاص متنوع است. صرف نظر از نظام استناد، باید اطلاعات کافی برای هدایت خوانندگان به منابعی ارائه شود که استفاده شده‌اند، خواه این منابع منتشر شده یا نشده، و به شکل چاپی یا الکترونیکی باشند. البته برای نشریه‌های ادواری، انتخاب بین نظام‌های استناد از سوی خود آنها صورت می‌گیرد و افرادی که برای نشریه‌های ادواری می‌نویسند باید از دستورعمل‌های خاص هر نشریه پیروی کنند.

۲.۳ **نظام استنادی نویسنده - تاریخ.** در نظام استناد نویسنده - تاریخ، به منابع در متن، معمولاً در پرانتز و با نام خانوادگی نویسنده، تاریخ انتشار اثر، و در صورت نیاز شماره صفحه‌ای که به آن استناد شده است، اشاره می‌شود. البته گاهی که به نام نویسنده در بافت متن اشاره می‌شود، دیگر ذکر آن در پرانتز ضرورتی ندارد.

جزئیات کامل این آثار در فهرستی با عنوان «فهرست منابع» و در پایان اثر بیان می‌شوند. در این فهرست، سال انتشار اثر، بلافاصله پس از نام پدیدآورنده قرار می‌گیرد و سپس عنوان اثر و وضعیت نشر ذکر می‌شوند. این نظام بیشتر در جایی کارگر است که همه یا بیشتر منابع به راحتی به شیوه استنادی نویسنده - تاریخ قابل تبدیل باشند. به آثار بی‌نویسنده، مجموعه دستنوشته‌ها، یا سایر منابعی که به دشواری قابل تبدیل به این شیوه هستند، بیشتر در خود متن استناد می‌شود.

کتابها، مقاله‌ها، و دیگر منابع اطلاعاتی که از آنها در متن استفاده شده است، در فهرست منابع با این عناصر معرفی می‌شوند: نویسنده (یا ویراستار، گردآورنده، یا مترجمی که به جای نویسنده قرار می‌گیرد)، تاریخ انتشار اثر، و عنوان (و معمولاً عنوان فرعی که گاهی نیز حذف می‌شود). برای کتابها، محل نشر و ناشر؛ و برای مقاله‌ها نام نشریه علمی، شماره جلد یا دوره، شماره(های) صفحه، و اغلب شماره نسخه نیز اضافه می‌شوند. برای مواد اطلاعاتی‌ای به جز منابع چاپی مانند آثار الکترونیکی یا مواد دیداری - شنیداری، رسانه‌ای که اثر با آن ارائه شده است نیز ذکر می‌شود. برای آثار پیوسته، اطلاعات بازبایی شامل «یو. آر. ال.» و گاهی که لازم باشد، تاریخ دسترسی هم ارائه می‌شوند. پاره‌ای تفاوتها نیز میان استناد به منابع فارسی و انگلیسی، چه در متن و چه در فهرست منابع، وجود دارند که توجه به آنها ضروری است. استناد به منابع انگلیسی در متن فارسی نیز به چند شکل قابل انجام است که بر اساس سبک ناشر، سلیقه خوانندگان، رشته علمی، یا انتخاب پدیدآورنده اثر صورت می‌گیرد.

مثالهایی از استناد در نظام نویسنده - تاریخ برای پاره‌ای از منابع اطلاعاتی که ممکن است در یک اثر به آنها استناد شود، به‌اختصار در جدولهای ۳-۱ (منابع فارسی) و ۳-۲ (منابع انگلیسی) ارائه شده‌اند. برای هر مثال ابتدا مدخل فهرست منابع و سپس استناد درون‌متنی به آن مدرک آمده است.

جدول ۳-۱. استناد به برخی مدارک فارسی در نظام نویسنده - تاریخ

ن.ن.ک.	مثال	مدرک
۲۶-۲۰.۲	کمالزاده، حسن. ۱۳۸۸. پیشگیری و درمان بیماریهای قلبی به زبان ساده. تهران: نور دانش. (کمالزاده ۱۳۸۸، ۴۰)	کتاب با یک نویسنده
۲۷.۲	دیانی، محمدحسین، و محمدرضا داورپناه. ۱۳۸۱. مفاهیم و روشهای بازیابی اطلاعات در نظامهای کتابخانه‌های رایانه‌ای ایران. مشهد: دانشگاه فردوسی، مؤسسه چاپ و انتشارات. (دیانی و داورپناه ۱۳۸۱، ۵۶)	کتاب با دو نویسنده
۲۸.۲	صارمی، کتایون، عباس رفیعی فراهانی، و فریدون امانی. ۱۳۷۲. موزه‌های ایران. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور. (صارمی، رفیعی، و امانی ۱۳۷۲، ۷۸)	کتاب با سه نویسنده
۴۱-۲۹.۲	اکبری، محمدتقی، احمد رضوانی، محمدتقی منشی طوسی، حسن سلطانی فر، و احمد نمایی. ۱۳۷۲. فرهنگ اصطلاحات علوم و تمدن اسلامی: انگلیسی - فارسی. مشهد: بنیاد پژوهشهای آستان قدس رضوی. (اکبری و دیگران ۱۳۷۲، ۷۷)	کتاب با بیش از سه نویسنده
۴۷-۴۴.۲	بوسکالیا، لئو. ۱۹۷۸. آدمیت. ترجمه گیتی خوشدل. تهران: نشر گفتار. (بوسکالیا ۱۹۷۸، ۹۰) یا خوشدل، گیتی، مترجم. ۱۳۷۹. آدمیت. نوشته لئو بوسکالیا. ۱۹۷۸. تهران: نشر گفتار. (خوشدل ۱۳۷۹، ۹۰)	کتاب با مترجم، ویراستار، یا گردآورنده
۴۸.۲	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور. دفتر امور فنی و تدوین معیارها. ۱۳۸۰. ضوابط طراحی فضای سبز شهری. تهران: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاونت امور پشتیبانی، مرکز مدارک علمی و انتشارات. (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور. دفتر امور فنی و تدوین معیارها ۱۳۸۰، ۳۴)	کتاب یا نویسنده سازمانی
۹۳-۸۸.۲	نوروزی چاکلی، عبدالرضا. ۱۳۸۴. «جامعه اطلاعاتی و جهانی شدن». در مجموعه مقالات همایشهای انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، ویراسته محسن حاجی زین‌العابدینی، ۱۲۱-۱۵۳. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. (نوروزی چاکلی ۱۳۸۴، ۱۴۰)	فصلی از یک کتاب
۱۴۸-۱۴۳.۲	لامبرت، جیل. بی تا. انتخاب منابع اطلاعاتی. ترجمه مهری صدیقی. ۱۳۸۰. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. http://www.irandoc.ac.ir/data/books/Resource/Abstract.htm (لامبرت بی تا.)	کتاب الکترونیک

جدول ۳-۱. استناد به برخی مدارک فارسی در نظام نویسنده - تاریخ

ن.ن.ک.	مثال	مدرک
۱۴۸-۱۴۳.۲	یا بابایی، محمود. ۱۳۸۲. نشر الکترونیکی. ویراسته علی حسین قاسمی. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. دسترسی در ۱۳۸۵/۵/۹. http://www.irandoc.ac.ir/data/books/E_p/contents.htm (بابایی ۱۳۸۲)	کتاب الکترونیک
۱۷۴-۱۴۹.۲	بنی اسدی، نازنین. ۱۳۸۳. «مدیریت مشارکتی معلمان و ارتباط آن با رفتار جامعه مدنی دانش آموزان.» مجله روان شناسی و علوم تربیتی ۳۴ (۲): ۶۵-۹۶. (بنی اسدی ۱۳۸۳)	مقاله با یک نویسنده
	حری، عباس، و اعظم شاهی. ۱۳۸۳. «استاد در آثار علمی: چاله ها و چالشها.» مجله روان شناسی و علوم تربیتی ۳۴ (۲): ۶۵-۹۶. (حری و شاهی ۱۳۸۳)	مقاله با دو نویسنده
	نام نویسندگان مانند کتاب با سه نویسنده	مقاله با سه نویسنده
	نام نویسندگان مانند کتاب با بیش از سه نویسنده	مقاله با بیش از سه نویسنده
۱۷۷-۱۷۵.۲	ماترسکا، کاتارزینا. ۲۰۰۴. «کتابداران در عصر دانش.» ترجمه محمد رضا سلیمانی. ۱۳۸۴. علوم اطلاع رسانی ۲۰ (۳ و ۴): ۸۷-۹۸. (ماترسکا ۲۰۰۴) یا سلیمانی، محمد رضا، مترجم. ۱۳۸۴. «کتابداران در عصر دانش.» نوشته کاتارزینا ماترسکا. ۲۰۰۴. علوم اطلاع رسانی ۲۰ (۳ و ۴): ۸۷-۹۸. (سلیمانی ۱۳۸۴)	مقاله ترجمه شده
۲۱۱-۲۱۰.۲	دالمن، اعظم، حسین ایمانی، و حوریه سپهری. ۱۳۸۴. «تأثیر DEHP بر بلوغ آزمایشگاهی، از سرگیری میوز، و تکوین اووسایتهای نابالغ موش.» پوستر ارائه شده در چهاردهمین کنفرانس سراسری زیست شناسی، گیلان. (دالمن، ایمانی، و سپهری ۱۳۸۴)	مقاله کنفرانس
۱۷۹-۱۷۸.۲	گزنی، علی. ۱۳۷۹. «طراحی سیستمهای بازیابی اطلاعات بهینه در نرم افزارهای کتابخانه ای و اطلاع رسانی.» علوم اطلاع رسانی ۱۶، ش. ۲-۱ (۱۰ دی). دسترسی در http://www.irandoc.ac.ir/ETELA-ART/16/16_1_2_7_abs.htm (گزنی ۱۳۷۹)	مقاله نشریه های الکترونیک
۱۸۳-۱۸۰.۲	قاسمی، فاطمه. ۱۳۸۴. «کتابداری موسیقی.» لیبر، فروردین: ۶. (قاسمی ۱۳۸۴)	مجله های چاپی

جدول ۳-۱. استناد به برخی مدارک فارسی در نظام نویسنده - تاریخ

ن.ن.ک.	مثال	مدرک
۱۸۴.۲	عاصمی، عاصفه. ۱۳۸۵. «متادیتا در محیط آموزش الکترونیک». مجله الکترونیک پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران (۱)۶. دسترس ————— ی در ۱۳۸۵/۷/۳. http://www.irandoc.ac.ir/Data/E_J/vol6/asemi_abs . (عاصمی ۱۳۸۵)	مجله‌های الکترونیک
۱۹۴-۱۸۵.۲	سلوکی، آذر. ۱۳۸۵. «محمد (ص) از زبان علی (ع): ره آورد بعثت در نهج البلاغه». همشهری، ۳۰ مرداد. (سلوکی ۱۳۸۵)	روزنامه‌های چاپی
۱۹۵.۲	سبزعلیان، مرضیه. ۱۳۸۵. «آغاز تبدیل دارالفنون به موزه». همشهری آنلاین، ۹ مهر، ۱۳۸۵. دسترس ————— ی در ۱۳۸۵/۷/۱۱. http://www.hamshahri.org/News/?id=5608 (سبزعلیان ۱۳۸۵)	روزنامه‌های الکترونیک
۹۷-۹۶.۲	فانم مقام فراهانی، ابوالقاسم. ۱۳۵۸. نامه‌های سیاسی و تاریخی سیدالوزراء قائم مقام فراهانی درباره معاهده ترکمانچای و غرامات آن، دهه اول ربیع‌الاول ۱۲۴۳ق. به کوشش جهانگیر قائمی. تهران: دانشگاه تهران. (قائم مقام فراهانی ۱۳۵۸، ۲۳)	نامه شخصی
	اسماعیلی، محمد. ۱۳۷۷. قطره باران: چند نامه به پسر و به جوانان خارج از کشور شامل اطلاعاتی علمی درباره نفت و .... تهران: کتاب زمان. (اسماعیلی ۱۳۷۷، ۴۵)	مجموعه‌ای از نامه‌ها
۲۰۳-۲۰۱.۲	فالاچی، اورینا. ۱۳۶۲. مصاحبه با جولینو آندره اوتی در مصاحبه با تاریخ‌سازان جهان به انضمام مصاحبه با پادشاه ایران. ترجمه مجید بیدار نریمان. تهران: جاویدان، ۲۴-۵۱. (فالاچی ۱۳۶۲، ۴۳)	مصاحبه‌های منتشر شده
	آشکار، ژیلبر. بی‌تا. مصاحبه‌ای منتشر نشده با ماکسیم رودنسون: درباره انتگریتاسم اسلامی. دسترس ————— ی در ۱۳۸۵/۲/۳. www.peykarandeesh.org (آشکار بی‌تا).	مصاحبه‌های منتشر نشده
۲۰۹.۲	فلاحی، داود. ۱۳۸۰. «بررسی مهریه، حدود و احکام آن در فقه امامیه». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه قم. (فلاحی ۱۳۸۰)	پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها
	پازکی، زهرا. ۱۳۸۴. مقدمه‌ای بر دیابت. دسترس ی در ۱۳۸۵/۷/۱۸. http://www.bpums.com/bimariha/diabet/diabet.htm (پازکی ۱۳۸۴)	مدارک پیوسته با نویسنده مشخص
۲۲۳-۲۲۰.۲	انجمن روانشناسی ایران. ۱۳۸۵. دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی انجمن. دسترس ————— ی در ۱۳۸۵/۷/۳. http://www.iranpa.org/page.asp?T_pages=43 (انجمن روانشناسی ایران ۱۳۸۵)	مدارک پیوسته با نویسنده نامشخص

جدول ۳-۲. استناد به برخی مدارک انگلیسی در نظام نویسنده - تاریخ

ن.ن.ک.	مثال	مدرک
۲۶-۲۰.۲	Gasper, Frank X. 1999. <i>Leaving Tico</i> . Hanover, NH: Univ. Press of England. (Gasper 1999)	کتاب با یک نویسنده
۲۷.۲	Unwin, Liam p., and Joseph Galway. 1984. <i>Calm in Ireland</i> . Boston: Strong Hope Press. (Unwin and Galway 1984)	کتاب با دو نویسنده
۲۸.۲	Merk, Jane S., Ida J. Fogg, and Charles A. Snowe. 1987. <i>Astrology for the Beginning Meteorologist</i> . Chicago: Dark Weather and Clere. (Merk, Fogg, and Snowe 1987)	کتاب با سه نویسنده
۴۱-۲۹.۲	Sechzer, J. A., S. M. Pfaffilin, F. L. Denmark, A. Griffin, and S. J. Blumenthal, eds. 1996. <i>Women and Mental Health</i> . Baltimore: Johns Hopkins Univ. Press. (Sechzer et al. 1996)	کتاب با بیش از سه نویسنده
۴۷-۴۴.۲	Tzu, Sun. 6th century BC. <i>The Art of War</i> . Translated by Samuel B. Griffith. 1963. London: Oxford Univ. Press. (Tzu 6 th century BC) یا Griffith, Samuel B, trans. 1963. <i>The Art of War</i> . By Sun Tzu. 6th century BC. London: Oxford Univ. Press. (Griffith 1963)	کتاب با مترجم، ویراستار، یا گردآورنده
۴۸.۲	British Standards Institute. 1985. <i>Specification for Abbreviation of Title Words and Titles of Publication</i> . Linford Woods, Milton Keynes, Uk.: British Standards Institute. (British Standards Institute 1985)	کتاب با نویسنده سازمانی
۹۳-۸۸.۲	Phibbs, Brendan. 1987. "Herrlisheim: Diary of a Battle." In <i>The other Side of Time: A combat surgeon in World War II</i> , 117-163. Boston: Little, Brown. (Phibbs 1987)	فصلی از یک کتاب
۱۴۸-۱۴۳.۲	Sirosh, J., Miikkulainen, and J. A. Bednar. 1996. "Self-Organization of Orientation Maps, Lateral Connections, and Dynamic Receptive Fields in the Primary Visual Cortex." In <i>Lateral interactions in the cortex: Structure and function</i> , ed. J. Sirosh, R. Miikkulainen, and Y. Choe. Austin, TX: UTCS Neural Networks Research Group. Accessed August 27, 2001. http://www.cs.utexas.edu/users/nn/web-pubs/htmlbook96/ . (Sirosh and Bednar 1996) یا Kurland, Philip B., and Ralph Lerner, eds. 1987. <i>The founders' constitution</i> . Chicago: Univ. of Chicago Press. Accessed August 27, 2001. Also available online at http://press-pubs.uchicago.edu/founders/and as a CD-ROM. (Kurland and Lerner 1987)	کتاب الکترونیک
۱۷۴-۱۴۹.۲	Tweddle, Sally. 1998. "Towards Criteria for Evaluating Website." <i>British Journal of Educational Technology</i> 29 (3): 267-270. (Tweddle 1998)	مقاله با یک نویسنده
	Calabrese, E. J., and L. A. Baldwin. 1999. "Reevaluation of the Fundamental Dose-Response Relationship." <i>BioScience</i> 49:752-32. doi:10.2307/1313596. (Calabrese and Baldwin 1999)	مقاله با دو نویسنده
	نام نویسندگان مانند کتاب با سه نویسنده	مقاله با سه نویسنده
	نام نویسندگان مانند کتاب با بیش از سه نویسنده	مقاله با بیش از سه نویسنده

جدول ۳-۲. استناد به برخی مدارک انگلیسی در نظام نویسنده - تاریخ

ن.ن.ک.	مثال	مدرک
۱۷۷-۱۷۵.۲	Author. Date. "Article Title." Translated by So-and-So. <i>Journal Title...</i> (Author Date)	مقاله ترجمه شده
۲۱۱-۲۱۰.۲	Ferguson, Carolyn J., and Barbara A. Schaal. 1999. "Phylogeography of <i>Phlox Pilosa</i> Subsp." <i>Ozarkana</i> . Poster presented at the 16th International Botanical Congress, St. Louis. (Ferguson and Schaal 1999)	مقاله کنفرانس
۱۷۹-۱۷۸.۲	Hlatky, M. A., D. Boothroyd, E. Vittinghoff, P. Sharp, and M. A. Whooley. 2002. "Quality-of-Life and Depressive Symptoms in Postmenopausal Women after Receiving Hormone Therapy: Results from the Heart and Estrogen/ Progestin Replacement Study (HERS) Trial." <i>Journal of the American Medical Association</i> 287, no. 5 (February 6). Accessed January 7, 2002. http://jama.ama-assn.org/issues/v287n5/rfull/joc10108.html#aainfo . (Hlatky et al. 2002)	مقاله نشریات الکترونیک
۱۸۳-۱۸۰.۲	Lacey, Stephen. 2000. The new German Style. <i>Horticulture</i> (March):44. (Lacey 2000)	مجله‌های چاپی
۱۸۴.۲	Reaves, Jessica. 2001. A weighty issue: Ever-fatter kids. Interview with James Rosen. <i>Time</i> . Accessed January 7, 2002. http://www.time.com/time/nation/article/0,8599,102443,00.html . (Reaves 2001)	مجله‌های الکترونیک
۱۹۴-۱۸۵.۲	Royko, Mike. 1992. "Next Time, Dan, Take Aim at Arnold." <i>Chicago Tribune</i> , September 23. (Royko 1992)	روزنامه‌های چاپی
۱۹۵.۲	Mitchell, Alison, and Frank Bruni. 2001. "Scars Still Raw, Bush clashes with McCain." <i>New York Times</i> , March 25, 2001. Accessed January 2, 2002. http://www.nytimes.com/2001/03/25/politics/25MCCA.html . (Mitchell and Bruni 2001)	روزنامه‌های الکترونیک
۹۷-۹۶.۲	Adams, Henry. 1930. <i>Letters of Henry Adams, 1858-1891</i> . Ed. Worthington Chauncey Ford. Boston: Houghton Mifflin. (Adams 1930)	نامه شخصی
	Chill, Winston, and Dwight D. Eisenhower. 1990. <i>The Churchill-Eisenhower Correspondence, 1953-1955</i> . Ed. Peter G. Boyle. Chapel Hill: Univ. of North Carolina Press. (Chill and Eisenhower 1990)	مجموعه‌ای از نامه‌ها
۲۰۳-۲۰۱.۲	Bellor, Raymond. 1979. Alternation, Segmentation, Hypnosis: Interview with Raymond Bellour. By Janet Bergstrom. <i>Camera Obscura</i> (3-4): 89-94. (Bellor 1979)	مصاحبه‌های منتشر شده
	Hunt, Horace [pseudo.]. 1976. Interview by Ronald Schatz. Tape recording. May 16. Pennsylvania Historical and Museum Commission, Harrisburg. (Hunt 1976)	مصاحبه‌های منتشر نشده
۲۰۹.۲	Schwarz, G. J. 2000. "Multi-Wavelength Analyses of Classical Carbon-Oxygen Novae." PhD diss., Arizona State Univ. (Schwarz 2000)	پایان نامه‌ها و رساله‌ها
۲۲۳-۲۲۰.۲	Evanston Public Library Board of Trustees. 2000. Evanston Public Library Strategic Plan, 2000-2010: A Decade of Outreach. Evanston Public Library. Accessed July 18, 2002. http://www.epl.org/library/strategic-plan-00.html . (Evanston Public Library Board of Trustees 2000)	مدارک پیوسته با نویسنده نامشخص
	Federation of American Scientists. 2000. "Resolution Comparison: Reading License Plates and Headlines. Accessed July 18, 2000. http://www.fas.org/irp/imint/resolve5.htm . (Federation of American Scientists 2000)	مدارک پیوسته با نویسنده نامشخص

واژه‌نامه فارسی به انگلیسی

apparent redundancy	افزودگی ظاهری	acronym	آغازه
self-published	انتشارات شخصی	undated works	اثر بدون تاریخ
American Medical Association	انجمن پزشکی آمریکا	anonymous works	اثر بی‌نویسنده
executive department	بخش اجرایی	online works	اثر پیوسته
reproduction	بازتولید	dated works	اثر تاریخ‌دار
filmstrip	بریده فیلم	freestanding publications	اثر مجزا و مستقل
no date	بی تاریخ	composer	آهنگساز
no place	بی جا	permission to quote	اجازه نقل قول
monarch	پادشاه	abbreviation	اختصار
footnote	پانویس	particles	ادات
broadcast	پخش شده	regional office	اداره محلی
hypertext transfer protocol (http)	پروتکل انتقال ابرمتن	court bureau	دفتر دادگاه
file transfer protocol (ftp)	پروتکل انتقال فایل	periodical	ادواری
awkward contingency	پیشامد نامناسب	linking	ارتباطی
preprint	پیش چاپ	cross-references	ارجاعات متقابل
guessed - at date	تاریخ احتمالی	complete citation	استناد کامل
revision	تجدیدنظر	subscription	اشتراک
alphabetical arrangement	ترتیب الفبایی	bibliographic term	اصطلاح کتاب‌شناختی
chronological arrangement	ترتیب زمانی	retrieval information	اطلاعات بازیابی
legislative body	نهاد تقنینی	supplementary information	اطلاعات تکمیلی
		identifying information	اطلاعات شناسایی

unwieldy string of names	زنجیره طولانی از نامها	international bodies	تشکیلات بین‌المللی
forthcoming	زودآیند	pagination	صفحه‌گذاری
sub verbo(s.v.)	زیر مدخل	locating	تعیین محل
genome	ژنوم	placement	تعیین مکان
sponsoring body	سازمان‌دهنده	individual issue	تک‌شماره
united nations	سازمان ملل متحد	mutual agreement	توافق دوطرفه
year of filing	سال بایگانی	pamphlet	جزوه
headline style	سبک تیتر	multimedia	چندرسانه‌ای
sentence-style	سبک جمله	initial	حرف اول نام
European bibliographic style	سبک کتاب‌شناختی اروپایی	letter by letter	حرف به حرف
acronym	سرواژه	italic	حرف ایتالیک
directory level	سطح راهنما	copyright	حقوق پدیدآورندگان
authority	سندیت	sponsoring body	حمایت‌کننده
line breaks	شکستن خطوط	loose-leaf services	خدمات آزادبرگ
available online	شکل پیوسته	hyphen	خط تیره کوتاه
inflection	شکل صرفی	underline	خط تیره بلند
identifying number	شماره شناسایی	3-em dash	خط تیره بلند سه تایی
issue number	شماره نسخه	trailing slash	خط مورب
issue number	شماره نشر	performer	خواننده
permanent source identifier	شناساگر پایدار منبع	autobiography	خودسرگذشت‌نامه
Digital Object Identifier (DOI)	شناساگر موجودیت دیجیتال	publisher's domain	دامنه ناشر
scene	صحنه	unpublished manuscript	دستنوشته منتشرنشده
supplement	ضمیمه	authorizing body	دستگاه مسئول
American naturalist	طبیعی‌دانان آمریکایی	issuing body	دستگاه منتشرکننده
ampersand	علامت «&»	news stand	دکه روزنامه‌فروشی
tilde	علامت ابرو «~»	double slash	دو خط مورب
number sign	علامت شماره	audio visual	دیداری - شنیداری
equals sign	علامت مساوی	directory	راهنما
corresponding elements	عناصر مشابه	electronic media	رسانه الکترونیکی
column heading	عنوان ستون	enlightening	روشنگر
old-fashioned double titles	عنوانهای دوگانه قدیمی	Roman	رومی
regular word space	فاصله معمولی	face-to-face	رو در رو
		markup languages	زبان نشان‌گذاری
		time-sensitive fields	زمینه‌های حساس به زمان

anonymous	ناشناس	series	فروست
proper names	نام خاص	download	فروفرستی
corporate name	نام رسمی شرکت		فرهنگ زندگی‌نامه‌ای وبستر
alternative real names	نام‌های واقعی بدیل	Merriam Webster's biographical	
E-mail messages	نامه‌های الکترونیکی	mailing list	فهرست پست الکترونیکی
pointer	نشانگر	manipulable	قابل دستکاری
data marker	نشانگر داده	saint	قدیس
professional journal	نشریه تخصصی	font	قلم
academic journal	نشریه علمی دانشگاهی	textbook	کتاب درسی
quoted in	نقل در	angle bracket	کروشه زاویه‌دار
proof	نمونه خوانی	ship	کشتی
tape	نوار صدا	shortening	کو‌تاه‌سازی
contribution	نوشته	hyphenation	گذاشتن خط تیره کوتاه
ghostwritten	نوشته شخص دیگر	species	گونه
institutional authors	نویسندگان سازمانی	popular magazine	مجله عمومی
multiple authors	نویسندگان متعدد	manuscript collections	مجموعه دستنوشته‌ها
character	نویسه	electronic content	محتوای الکترونیکی
and other poems	و دیگر اشعار	online environment	محیط پیوسته
and other stories	و دیگر داستانها	depository	مخزن
subsidiary divisions	واحدهای تابعه	public document	مدرک عمومی
frequently used words	واژه رایج	standard browsers	مرورگرهای استاندارد
main entrance	ورودی اصلی	path to the resource	مسیر منبع
issue information	وضعیت نشر	unattributed interview	مصاحبه بی‌نام
particle	وند	descriptor locator	مکان‌نمای توصیفی
general editor	ویراستار عمومی	locator	مکان‌یاب
reprint edition	ویرایش تجدید چاپ		مکان‌یاب همسان منبع (یو. آر. ال.)
one-volume edition	ویرایش تک جلدی	Uniform Resource Locators (URL)	
facsimile edition	ویرایش رونوشت	syntactic considerations	ملاحظات نحوی
intervening comma	ویرگول جداکننده	obsolete	منسوخ
proper name	نام خاص	online source	منبع پیوسته
peer reviews	هم‌تراز خوانی		مواد منتشر شده غیر رسمی
board	هیئت مدیره	informally published materials	
memoranda; memorandum	یادداشت	unpublished materials	مواد منتشر نشده
		legal case	پرونده حقوقی
		microfilm	میکروفیلم

Iran Manual of Style

Citation Guide to Persian and English Information Sources

Based on the Chicago Manual of Style 16th ed.

Published by The University of Chicago Press

Sirous Alidousti

Fakhrosadat Mohamadi

Hamid Keshavarz

Mohammad Abooyee Ardakan

Mahmood Sangari

**Iranian Research Institute for
Information Science and Technology
(IranDoc)**

Digital Copy

ISBN: 978-964-7519-95-3

IMOS.IRANDOC.AC.IR

Tehran 2016

Iran Manual of Style

Citation Guide to Persian and English Information Sources

Based on the Chicago Manual of Style 16th ed.

Sirous Alidousti
Fakhrosadat Mohammadi
Hamid Keshavarzi
Mohammad Abooyee Ardakan
Mahmood Sangari

پدید آورنده هر اثر علمی نوشتار خود را بر دو ستون استوار می‌دارد؛ یا بر پایه اندیشه‌ها و یافته‌های خود سخن می‌گوید یا از گفته‌ها و نوشته‌های دیگران بهره می‌برد. اخلاق علمی حکم می‌کند که استفاده از کلام و نوشتار دیگران با اشاره به منبع آنها باشد تا خوانندگان بتوانند به سرعت و سهولت اصل منبع را بازشناسند و اگر احتیاج بود به آن مراجعه کنند. از همین رو وجود شیوه‌نامه‌ای جامع بر پایه روش‌های پذیرفته‌شده در مجامع علمی معتبر و به‌عنوان راهنمای استناد به منابع فارسی و انگلیسی و قابل استفاده برای پدیدآورندگان فارسی زبان ضروری می‌نماید. کتاب «شیوه‌نامه ایران» به عنوان راهنمای استناد به منابع فارسی و انگلیسی به صورت نویسنده - تاریخ تلاش دارد که به این نیاز پاسخ گوید. این شیوه‌نامه علاوه بر معرفی نظام نویسنده - تاریخ، روش استناد به انواع منابع را در شکل‌های چاپی و الکترونیکی تشریح و برای آن‌ها مثال‌هایی ارائه می‌کند. این شیوه‌نامه بر پایه ویرایش شانزدهم شیوه‌نامه شیکاگو از انتشارات دانشگاه شیکاگو تنظیم شده است.

**Iranian Research Institute
for Information Science and Technology
(IranDoc)**

Digital Copy

imos.irandoc.ac.ir

ISBN: 978-964-7519-95-3

9 789647 519953

ISBN: 978-964-7519-95-3

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۱۹-۹۵-۳